

A-4 ЦАРИНСКА ВРЕДНОСТ

A-4-1	МЕТОДИ ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКА ВРЕДНОСТ	2
A-4-1-1	Метода на трансакциска вредност	3
A-4-1-1-1	Стока продадена за извоз во царинското подрачје на РМ	4
A-4-1-1-1-1	Законска основа	4
A-4-1-1-1-2	Примери за објаснување	4
A-4-1-1-2	Вистински платена цена или цена која треба да се плати	6
A-4-1-1-2-1	Законска основа	6
A-4-1-1-2-2	Термини за услови на плаќање (PAYTERMS)	7
A-4-1-1-3	Услови за примена на методата на трансакци	9
A-4-1-1-4	Кога методата на трансакциска вредност е неприменлива	10
A-4-1-1-4-1	Кога не постојат доволно сигурни информации (информации на кои може да се базира царинскиот орган) за вистината и точноста на елементите кои треба да се земат предвид при утврдување на царинската вредност	10
A-4-1-1-4-2	Не постои трансакција на продажба	11
A-4-1-1-4-3	Декларираната вредност не одговара на одредбите за вистински плаќена цена или цена која треба да се плаќа (трансакциска вредност), односно не го содржи вкупното плаќање кое е извршено или кое треба да се изврши за увезената стока	11
A-4-1-1-4-4	Располагањето или корисноста на стоките од страна на купувачот е предмет на одредени ограничувања	12
A-4-1-1-4-5	Поврзаност на купувачот и продавачот која влијаела на цената	13
A-4-1-1-4-6	Продажбата или цената да не подлежат на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стока што се вреднува	16
A-4-1-1-5	Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на методата на трансакциска вредност	16
A-4-1-2	Методи на трансакциска вредност на идентична стока и трансакциска вредност на слична стока	20
A-4-1-2-1	Законска основа	20
A-4-1-2-2	Примери за објаснување	20
A-4-1-2-3	Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на вредносните методи на идентичност и сличност	22
A-4-1-3	Метода на дедуктивна вредност	23
A-4-1-3-1	Законска основа	23
A-4-1-3-2	Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на дедуктивната метода	23
A-4-1-3-3	Дополнителни објаснувања за единечна цена и намалувања	25
A-4-1-3-3-1	Единечна цена	25
A-4-1-3-3-2	Намалувања	26
A-4-1-4	Метода на пресметковна вредност	26
A-4-1-4-1	Законска основа	26
A-4-1-4-2	Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на пресметковната метода	26
A-4-1-5	Метода на расположиви податоци	28
A-4-1-5-1	Законска основа	28
A-4-1-5-2	Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на методата на расположиви податоци	29
A-4-2	ЕЛЕМЕНТИ КОИ СЕ ВКЛУЧУВААТ И КОИ НЕ СЕ ВКЛУЧУВААТ ВО ЦАРИНСКАТА ВРЕДНОСТ	30
A-4-2-1	Провизии и посреднички провизии	30
A-4-2-1-1	Куповни провизии	30
A-4-2-1-1-1	Законска основа	30
A-4-2-1-1-2	Постопки на царинските органи за утврдување на статусот на провизиите	31
A-4-2-2	Трошоци за амбалажа и трошоци за пакување	32
A-4-2-3	Стока и услуги кои ги обезбедува купувачот	32
A-4-2-3-1	Законска основа	32
A-4-2-3-2	Постапка на царинските органи	34
A-4-2-4	Тантиеми и трошоци за лиценци	34
A-4-2-4-1	Законска основа	34
A-4-2-4-2	Плаќање на тантиеми и трошоци за лиценци	35
A-4-2-4-3	Тантиеми и трошоците за лиценци се поврзани со стоката што се вреднува	36
A-4-2-4-4	Тантиеми и трошоците за лиценци претставуваат услов за продажба на стоката	36

A-4-2-4-5	Пресметка на износот на тантиеми или трошоци за лиценци кој треба да се додаде на вистински платената цена или цената која треба да се плати	37
A-4-2-4-6	Исклучоци кога тантиемите и трошоците за лиценци не се додаваат на царинската вредност	37
A-4-2-4-7	Посебни правила за правото на користење на трговска марка	38
A-4-2-4-8	Додавање на тантиеми и трошоци за лиценци на трансакциската вредност	38
A-4-2-4-9	Примери за објаснување	38
A-4-2-4-10	Постапки на царинските органи за верификација на тантиеми и трошоци за лиценци	43
A-4-2-5	Трошоци за транспорт и осигурување	43
A-4-2-5-1	Законски основи	43
A-4-2-5-2	Термини за услови на испорака (ПАРИТЕТИ)	43
A-4-2-5-3	Реалност на паритетот	47
A-4-2-5-4	Документи за докажување на висината на трошоците за превоз и осигурување	47
A-4-2-5-5	Трошоци за утовар, истовар и манипулација	48
A-4-2-5-6	Оценка на реалноста на декларираниите трошоци за превоз и осигурување на увезената стока	48
A-4-2-6	Трошоци за монтирање, изградба, склопување, одржување или техничка помош	49
A-4-2-7	Трошоци за камати кои произлегуваат од финансиските договори	49
A-4-2-7-1	Законска основа	49
A-4-2-7-2	Постапки за верификација (само за трошоците за камата за одложено плаќање).....	50
A-4-3	НАМАЛУВАЊА НА ЦЕНАТА	50
A-4-3-1	Законска основа	50
A-4-3-2	Количински попусти	51
A-4-3-3	Попусти во натура (натурален рабат)	52
A-4-3-4	Готовински попусти (каса скопто)	53
A-4-3-5	Намалувања одобрени после увозот на стоката што се вреднува	53
A-4-4	ЦАРИНСКА ВРЕДНОСТ НА СТОКА ШТО СЕ УВЕЗУВА БЕЗ ПЛАЌАЊЕ НА ПРОТИВРЕДНОСТ	53
A-4-4-1	Законска основа	53
A-4-4-2	Објаснување на поимот продажба	54
A-4-4-2-1	Бесплатни пратки	54
A-4-4-2-2	Стока увезена на консигнација	54
A-4-4-2-3	Стока увезена од посредници кои не ја купуваат стоката, а ја продаваат после увозот	54
A-4-4-2-4	Стока увезена од подружници кои кои не се посебни правни лица	54
A-4-4-2-5	Стока увезена по основ на договор за закуп или лизинг	55
A-4-4-2-6	Стока испорачана на заем, која останува сопственост на испраќачот	55
A-4-4-2-7	Стока (отпад или остатоци) увезена за уништување во земја на увоз, со плаќање од испраќачот за услугите на купувачот	55
A-4-5	УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКАТА ВРЕДНОСТ НА НОСИТЕЛИ НА ПОДАТОЦИ НАМЕНЕТИ ЗА УПОТРЕБА ВО МАШИНИТЕ ЗА АВТОМАТСКА ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИ	55
A-4-6	УТВРДУВАЊЕ НА ВИСТИНИТОСТ И ИСПРАВНОСТ НА ДОКУМЕНТИ ПОДНЕСЕНИ ЗАРАДИ УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКА ВРЕДНОСТ	56
A-4-7	КОНВЕРЗИЈА НА ВАЛУТА	56
A-4-8	ОДЛОЖУВАЊЕ НА КОНЕЧНО УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКАТА ВРЕДНОСТ	57
A-4-9	ДОПОЛНИТЕЛНА ПРОВЕРКА НА ДОКУМЕНТИ РЕЛЕВАНТНИ ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКА ВРЕДНОСТ	57
A-4-9-1	Правна основа	57
A-4-9-2	Постапката за дополнителна проверка на документите	57
A-4-9-3	Завршување на постапката по приемот на одговорот од странската царинска служба	58
A-4-9-3-1	Позитивен одговор	59
A-4-9-3-2	Негативен одговор	59
A-4-10	ДЕКЛАРИРАЊЕ НА ПОЕДИНОСТИ И ДОКУМЕНТИ КОИ СЕ ДОСТАВУВААТ, ПОТРЕБНИ ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКАТА ВРЕДНОСТ	59
A-4-10-1	Декларација за вредност	59
A-4-10-1-1	Општи напомени	59
A-4-10-1-2	Одговорности на декларантот	59
A-4-10-1-3	Случаи кога не се поднесува декларација за вредност	60
A-4-10-1-4	Периодично поднесување на декларација за вредност	60

A-4-10-2	Проверка на декларацијата за вредност (Д.В.1)	60
A-4-10-2-1	Општи напомени	60
A-4-10-2-2	Што треба да се провери?	61
A-4-10-3	Проверка на пропратни документи	65
A-4-10-3-1	Општи напомени	65
A-4-10-3-2	Фактура	65
A-4-10-3-2-1	<i>Документии добиени по телефакс или документии во кошџа</i>	68
A-4-10-3-2-2	<i>Сукцесивни трајќи</i>	68
A-4-10-3-3	Товарен лист (bill of lading - B/L)	68
A-4-10-3-4	Авионски товарен лист (Air waybill - AWB)	69
A-4-10-4	Постапки во случај на сомневање на декларираната вредност	69
A-4-10-4-1	Општи напомени	69
A-4-10-4-2	Причини за сомневање и барање на дополнителни објаснувања	69
A-4-10-4-3	Посатапка после добивање на дополнителни објаснувања	71
A-4-10-4-3-1	<i>Случаи кога постои сомневање за измама</i>	71
A-4-10-4-3-2	<i>Случаи кога не постои сомневање за измама</i>	71
A-4-10-5	Конечна одлука за утврдување на царинската вредност	72
A-4-10-5-1	Постапка кога во определениот рок не се доставени објаснувања и документи	72
A-4-10-5-2	Постапка кога во определениот рок се доставени објаснувања и документи	72
A-4-10-5-2-1	<i>Царинската вредност утврдена согласно методата на трансациска вредност</i>	72
A-4-10-5-2-2	<i>Царинската вредност утврдена согласно останаите методи за утврдување на царинската вредност</i>	72
A-4-10-5-3	Напомени во однос на записникот за утврдување на царинската вредност	72
A-4-11	УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКА ВРЕДНОСТ НА ПАТНИЧКИ МОТОРНИ ВОЗИЛА И ЗЕМЈОДЕЛСКИ МАШИНИ КОИ СЕ УВЕЗУВААТ ОД СТРАНА НА ФИЗИЧКИ ЛИЦА	73
A-4-11-1	Утврдување на царинска вредност на патнички, комбинирани и лесно доставни товарни возила кои се увезуваат од страна на физички лица	73
A-4-11-1-1	Општи одредби	73
A-4-11-1-2	Увоз на нови возила	74
A-4-11-1-3	Увоз на употребувани возила	74
A-4-11-1-3-1	<i>Утврдување на царинската вредност со користење на ниска и висока квалитетска вредност од квалитетот Superschwacke</i>	74
A-4-11-1-3-2	<i>Утврдување на царинската вредност со користење на амортизациона табела</i>	75
A-4-11-1-4	Општи напомени	76
A-4-11-1-5	Примери за утврдување на царинска вредност	77
A-4-11-2	Утврдување на царинска вредност на трактори, комбајни и земјоделски машини кои се увезуваат од страна на физички лица	78
A-4-11-2-1	Општи одредби	78
A-4-11-2-2	Утврдување на царинска вредност на нови трактори, комбајни и земјоделски машини	79
A-4-11-2-3	Утврдување на царинска вредност на употребувани трактори, комбајни и земјоделски машини	80
A-4-11-2-3-1	<i>Класа на состојба</i>	80
A-4-11-2-3-2	<i>Саати (часови) на работта</i>	81
A-4-11-2-3-3	<i>Дојолниелна (специјална) опрема</i>	82
A-4-11-2-4	Примери за утврдување на царинска вредност	82
ПРИЛОГ 1	Прашалник за утврдување на статусот на провизиите	84
ПРИЛОГ 2	Изјава која се поднесува кога во моментот на царинење не се располага со фактура, односно договор за превоз и/или полиса за осигурување	85
ПРИЛОГ 3	Изјава која се поднесува кога е деклариран паритет од кој произлегува дека во цената на стоката се вклучени трошоците од член 35 став (1) точка д) од ЦЗ, како и кога стоката не е осигурана	86
ПРИЛОГ 4	Расположиви податоци за вообичаените тарифи за камионски и поморски превоз	87
ПРИЛОГ 5	Предлог за проверка на царинската вредност на стоката	89
ПРИЛОГ 6	Барање за дополнителни објаснувања, документи и докази потребни за утврдување на царинската вредност	91
ПРИЛОГ 7	Дополнително објаснување за декларираната царинска вредност и за бараните докази	93
ПРИЛОГ 8	Известување за случаи кога постои сомневање за измама во поглед на фалсификат	94
ПРИЛОГ 9	Записник за утврдување на царинската вредност на стоката	95
ПРИЛОГ 10	Табеларно појаснување на значењето на одредени поими и податоци од каталогот Superschwacke	100
ПРИЛОГ 11	Записник за утврдување на царинската вредност на патнички, комбинирани и лесно доставни товарни возила кои се увезуваат од страна на физички лица	101
ПРИЛОГ 12	Специјална (дополнителна) опрема	103
ПРИЛОГ 13	Листа на скратеници	105
ПРИЛОГ 14	Записник за утврдување на царинската вредност на трактори, комбајни и земјоделски машини кои се увезуваат од страна на физички лица	106

A-4 ЦАРИНСКА ВРЕДНОСТ

Царинската вредност претставува основа за примена на Царинската тарифа и на други мерки кои не се поврзани со Царинската тарифа, а кои се уредени со посебни прописи кои се однесуваат на трговијата со стока.

Царинското вреднување е регулирано со:

- Царинскиот закон ("Службен весник на Република Македонија" број 39/2005) - во *јонајџамошниот џекст* ЦЗ;
- Уредбата за спроведување на Царинскиот закон ("Службен весник на Република Македонија" број 66/2005) - во *јонајџамошниот џекст* УСЦЗ;
- Договорот за примена на член 7 од Општиот договор за царини и трговија (ГАТТ) од 1994 година и член 7 од Општиот договор за царини и трговија (ГАТТ) од 1994 година - во *јонајџамошниот џекст* Дојовор.

Во текстот кој следи, подетално се разработени следните теми:

- A-4-1** Методи за утврдување на царинската вредност на стоката
- A-4-2** Елементи кои се вклучуваат и кои не се вклучуваат во царинската вредност (прилагодување на цената)
- A-4-3** Намалување на цената
- A-4-4** Царинска вредност на стока што се увезува без плаќање на противвредност
- A-4-5** Утврдување на царинската вредност на носители на податоци наменети за употреба во машините за автоматска обработка на податоци
- A-4-6** Утврдување на вистинитост и исправност на документи поднесени заради утврдување на царинската вредност
- A-4-7** Конверзија на странска во домашна валута
- A-4-8** Одложување на конечно утврдување на царинската вредност
- A-4-9** Дополнителна проверка на документи релевентни за утврдување на царинската вредност
- A-4-10** Декларација за вредност
- A-4-11** Утврдување на царинска вредност на патнички моторни возила и земјоделски машини кои се увезуваат од страна на физички лица

A-4-1 Методи за утврдување на царинска вредност (член 28 - 34 од ЦЗ)

Глава 3 од Поглавјето 2 (член 27 до член 45) од ЦЗ го регулира утврдувањето на царинската вредност на увезената стока.

Одредбите од Царинскиот закон предвидуваат различни методи за утврдување на царинската вредност, а тие методи мора да се применуваат по прецизно утврден редослед, согласно со Договорот за имплементација на член 7 од ГАТТ. Тоа значи, ако со првиот метод не може да се утврди царинската вредност, тогаш се применува вториот метод и така натаму. Поедноставено, овој редослед е како што следува:

Метода	Член од ЦЗ	Член од Договорот
1. Трансакциска вредност	28	1
2. Трансакциска вредност на идентична стока	29	2
3. Трансакциска вредност на слична стока	30	3
4. Метода на дедуктивна вредност	32	5
5. Метода на пресметковна вредност	33	6
6. Метода на расположиви податоци	34	7

Исклучок од хиерархискиот редослед на примена на методите за утврдување на царинската вредност е регулиран со член 31 од ЦЗ, кој предвидува замена на редоследот на примена на методата на дедуктивна вредност и методата на пресметковна вредност во случај кога декларантот бара да се замени редоследот на нивната примена.

Прво, царинскиот орган треба да се обиде да ја примени **методата на трансакциска вредност**. Кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на методата на трансакциска вредност, тоа значи дека стоката била предмет на трансакција врз основа на која е реализиран извозот на стоката од странска држава и истата е увезена во Република Македонија. Методата на трансакциска вредност детално е објаснета во Дел А-4-1-1 од ова Упатство.

Останатите методи се предвидени да ги опфатат ситуациите кога не може да се примени методата на трансакциска вредност. Ако царинскиот орган не може да ја утврди царинската вредност со користење на методата на трансакциска вредност, тогаш се применуваат останатите методи.

Наредна метода која царинскиот орган треба да се обиде да ја примени е **методата на трансакциска вредност на идентична стока**. Ова подразбира дека утврдувањето на царинската вредност на стоката која се вреднува ќе се врши врз основа на трансакциска вредност на идентична стока продадена за извоз во Република Македонија во приближно исто време како и стоката која се вреднува, во приближно исти количини и на исто комерцијално ниво.

Ако вредноста не може да биде утврдена со примена на оваа метода, тогаш царинскиот орган треба да се обиде да ја примени следната метода - **метода на трансакциска вредност на слична стока**. Ова подразбира дека утврдувањето на царинската вредност на стоката која се вреднува ќе се врши врз основа на трансакциска вредност на слична стока продадена за извоз во Република Македонија во приближно исто време како и стоката која се вреднува, во приближно исти количини и на исто комерцијално ниво.

Значењето на поимите "идентична стока" и "слична стока" е регулирано со член 62 став 1 под (в) и (г) од УСЦЗ. Методите на трансакциска вредност на идентична стока и трансакциска вредност на слична стока детално се објаснети во Дел А-4-1-2 и Дел А-4-1-3 од ова Упатство.

Следна група на методи за утврдување на царинската вредност се метода на дедуктивна вредност и метода на пресметковна вредност.

При користење на **методата на дедуктивна вредност**, царинската вредност се утврдува со "одење наназад", односно од продажната цена во Република Македонија на увезената стока или на идентична или слична увезена стока се одбиваат трошоците кои биле додадени на таа стока после извозот.

Според **методата на пресметковна вредност** царинската вредност се утврдува врз основа на трошоците за производство на стоката која се вреднува, плус износот на профитот и општите трошоци кој вообичаено се искажува при продажба на стока од иста класа или вид како и стоката која се вреднува.

Дадена е законска можност, доколку декларантот бара и ако царинскиот орган може да ја утврди пресметковната вредност, оваа метода да се употреби пред методата на дедуктивна вредност. Методата на дедуктивна вредност и методата на пресметковна вредност детално се објаснети во Дел А-4-1-4 и Дел А-4-1-5 од ова Упатство.

Методата на расположиви податоци се применува кога царинската вредност не може да се утврди со користење на претходно наведените методи. Според оваа метода, царинската вредност на стоката се утврдува врз основа на податоци кои се на располагање во Република Македонија, а не се во спротивност со исклучоците наведени во член 34 од ЦЗ. Според оваа метода царинскиот орган најчесто треба да се базира на претходно утврдени вредности, со пофлексибилен третман. Тоа значи, царинскиот орган да започне повторно од почеток и флексибилно да ја преиспита можноста за примена на некоја од претходните методи со цел да ја утврди вредноста со користење на разумни средства. Затоа, методата на расположиви податоци е позната и како "флексибилна метода" за утврдување на вредноста.

Методата на расположиви податоци детално е објаснета во Дел А-4-1-6 од ова Упатство.

А-4-1-1 Метода на трансакциска вредност (Член 28 од ЦЗ)

член 28 став 1
од ЦЗ

Царинската вредност на увезената стока е трансакциската вредност, а тоа е вистински платена цена или цена која треба да се плати за стоката кога е продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија, прилагодена, таму каде што е тоа потребно, во согласност со членовите 35 и 36 од Царинскиот закон, под услов:

- a) *купувачот да нема ограничувања во поглед на располагање или употреба на стоката, освен ограничувањата кои:
 - се предвидени со прописите на Република Македонија,
 - ја определуваат географската област во која стоката може да се препродава или
 - не влијаат значително врз вредноста на стоката;*
- b) *продажбата или цената да не подлежат на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стоката која се вреднува;*
- в) *ниеден дел од приходот од која било идна препродажба, располагање или употреба на стоката од страна на купувачот нема директно или индиректно да припадне на продавачот, освен доколку може да се изврши соодветно прилагодување согласно со членот 35 од овој закон и*
- г) *купувачот и продавачот да не се заемно поврзани, или ако се поврзани, трансакциската вредност да е прифатлива за царинските потреби во согласност со ставот (2) од овој член.*

Во овој Дел (метода на трансакциска вредност) детално се објаснети клучните елементи од дефиницијата за трансакциска вредност, и тоа:

- стока продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија (А-4-1-1-1);
- вистински платена цена или цена која треба да се плати (А-4-1-1-2) и
- услови за примена на методата на трансакциска вредност (А-4-1-1-3)

A-4-1-1-1 Стока продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија

При примената на методата на трансакциска вредност (член 28 од ЦЗ), потребно е дополнително да се објасни изразот **продадено за извоз во царинското подрачје на Република Македонија**. Ова објаснување е потребно за да се дефинира која трансакција треба да се земе предвид при примена на методата на трансакциска вредност.

A-4-1-1-1-1 Законски основи

За објаснување на овој израз користено е Советодавното мислење 14.1 на Техничкиот Комитет за царинска вредност, како и одредбите на членот 67 став 1 од УСЦЗ.

Во член 67 став (1) од УСЦЗ, е објаснето дека, **соодветен доказ дека стоката** која е предмет на продажба била **продадена за извоз** во царинското подрачје во Република Македонија е фактот дека **таа е декларирани за пуштање во слободен промет**. Во случај на **последователни продажби пред вреднувањето**, таков **доказ** треба да претставува **само последната продажба** која *прејшходела на внесувањето во царинското подрачје* на Република Македонија или *продажбата која настанала во царинското подрачје* на Република Македонија пред пуштање на стоките во слободен промет.

Советодавното мислење на Техничкиот Комитет за царинска вредност објаснува дека самиот факт што **стоката е декларирани за пуштање во слободен промет**, односно што стоката е презентирани на царинскиот орган за утврдување на царинската вредност, **го потврдува нејзиниот увоз**, кој за возврат, **го потврдува нејзиниот извоз**. Единствен услов кој треба да се утврди е трансакцијата да се однесува за таа стока.

Во тој поглед, според мислењето, **продажбата не мора да се изврши во земјата на извоз**. Ако **декларантот може документарно да докаже** дека некоја друга продажба која е предмет на разгледување, **е извршена со намера за извоз на стоката во земјата на увоз**, тогаш таа продажба може да се смета за продажба за извоз во царинското подрачје на земјата на увоз, што значи дека за утврдување на царинската вредност на стоката **може да се примени членот 28 од ЦЗ**. Од ова произлегува дека само трансакциите што вклучуваат **вистински меѓународен трансфер на стока** може да се применуваат за утврдување на вредноста на стоката според **методата на трансакциска вредност**.

A-4-1-1-1-2 Примери за објаснување

Пример 1

Компанија од странство "А" која е производител на стоката, ја продава стоката на фирма од странство "П" (од истата или од друга земја). Фирмата "П" ја продава стоката на фирмата "К" која што е купувач на стоката и увозник во Република Македонија. Купувачот "К" (увозникот) ја декларира стоката за пуштање во слободен промет, со што се потврдува **увозот на стоката**, кој за возврат **го потврдува извозот на стоката**, односно постоењето на **продажба за извоз**. Исто така, **трансакцијата претставува меѓународен трансфер на стока**.

За овој пример, со продажбата на стоката извршена од страна на продавачот "П" кон купувачот "К" ќе се смета дека стоката е **продадена за извоз** во царинското подрачје на Република Македонија, односно **за утврдување на царинската вредност** на стоката **ќе може да се примени членот 28 од ЦЗ**, а **трансакциската вредност** ќе претставува вредноста прикажана во комерцијалниот документ издаден од продавачот на стоката "П" кон купувачот (увозникот) "К".

Пример 2

¹⁰ Компанија од странство "П" која е сопственик на стоката ја складира стоката во царински склад во Република Македонија.

Во моментот на складирање на стоката во царинскиот склад, **бидејќи стоката не е декларирана за пуштање во слободен промет** (започнала друга царинска постапка каде не постои трансакција- купопродажба на стока помеѓу два субјекта) **не може да се смета дека стоката била продадена за извоз** во Република Македонија, односно не можат да се применат одредбите за утврдување на царинската вредност согласно член 28 од ЦЗ (методата на трансакциска вредност).

2⁰ После извесно време, складираната стока во Република Македонија, странската компанија "П" ја продава на домашна фирма "К" која е купувач на стоката. Купувачот "К" ја **декларира стоката за пуштање во слободен промет**, со што се потврдува **увозот на стоката**, кој за возврат го **потврдува извозот на стоката**, односно постоењето на **продажба за извоз**.

За овој случај, со продажбата на стоката извршена од страна на продавачот "П" кон купувачот "К" ќе се смета дека стоката е **продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија**, односно како **продажба на стока која настанала во царинското подрачје на Република Македонија** (член 67 став (1) од УСЦЗ). За **утврдување на царинската вредност** на стоката **ќе може да се примени членот 28 од ЦЗ**, а **трансакциската вредност** ќе претставува вредноста прикажана во комерцијалниот документ издаден од продавачот на стоката "П" кон купувачот "К" (увозникот).

Пример 3

Компанија од странство "П" која е сопственик на стоката, ја продава стоката на македонска фирма "К" и согласно договорот ја испорачува стоката. Додека стоката се наоѓа на отворено море, македонскиот купувач "К" го информира продавачот "П" дека не е во можност да изврши плаќање и да ја превземе стоката. Продавачот бил во состојба да пронајде друг македонски купувач "К1" на кој му ја продава и испорачува стоката. Купувачот "К1" во Република Македонија ја декларирал стоката за пуштање во слободен промет, со што се потврдува **увозот на стоката**, кој за возврат го **потврдува извозот на стоката**, односно постоењето на **продажба за извоз**. Исто така, **трансакцијата претставува меѓународен трансфер на стока**.

Во опишаниот случај, со продажбата на стоката извршена од страна на продавачот "П" кон купувачот "К1" ќе се смета дека стоката е **продадена за извоз** во царинското подрачје во Република Македонија, односно **за утврдување на царинската вредност** на стоката **ќе може да се примени членот 28 од ЦЗ**, а **трансакциската вредност** ќе претставува вредноста прикажана во комерцијалниот документ издаден од продавачот на стоката "П" кон купувачот (увозникот) "К1".

Пример 4

Продавачот С од земја Х продава стока на купувачот Б од Македонија. Стоката е испорачана од земјата Х во растурена состојба (рефуз),а потоа, пред да биде увезена во земјата И, е спакувана и ставена во пакети од продавачот С, на транзитното пристаниште лоцирано во земјата Т.

Во случајов не е важно дали земјата на извоз е Х или Т. Купопродажниот договор помеѓу продавачот С и купувачот Б претставува продажба за извоз во земјата на увоз (Република Македонија) и ќе биде основа за вреднување на стоката според член 28 од ЦЗ.

Пример 5

Централната управа на мултинационален хотелски ланец, со седиште во земјата Х, купува разни производи за своето работење. На почетокот на секоја година, хотелите кои припаѓаат на ланецот, од земјите И, И2 и И3 доставуваат нарачки за купување на потребните производи до централната управа. Потоа, централната управа ги обединува сите нарачки од секој хотел од ланецот и издава

нарачки за купување до различни добавувачи од земјата X. Производите се испраќаат директно од добавувачите до секој хотел од ланецот или се испраќаат до централната управа, а таа подоцна ги испорачува до хотелите. Во двата случаја, добавувачите доставуваат сметки до централната управа во земјата X, која потоа одделно му доставува сметки на секој хотел од ланецот.

Во горниот пример, продажбата помеѓу централната управа и добавувачите, сите со седиште во земјата X, не вклучува меѓународен трансфер на стока, туку е продажба на внатрешен пазар во земјата на извоз, бидејќи централната управа ги купува производите од добавувачите, а потоа ги продава одделно на секој хотел од ланецот, за извоз во земјата каде е лоциран секој од хотелите. Во овој случај, трансакциите помеѓу централната управа и секој од хотелите ќе претставува продажба за извоз во земјата на увоз. Претпоставувајќи дека поврзаноста не влијаела на цената, овие продажби ќе претставуваат основа за вреднување на стоката според член 28 од ЦЗ.

A-4-1-1-2 Вистински платена цена или цена која треба да се плати

A-4-1-1-2-1 Законски основи

член 28 став 3
од ЦЗ

Вистински платена цена или цена која треба да се плати е вкупното плаќање кое е извршено или кое треба да се изврши од страна на купувачот кон или во корист на продавачот за увезената стока и ги содржи сите плаќања кои се извршени или треба да се извршат како услов за продажба на увезената стока од купувачот кон продавачот или од купувачот кон друго лице за задоволување на обврската на продавачот. Плаќањето не е потребно секогаш да се извршува со пренос на пари. Плаќањето може да се изврши преку акредитив или преносливи инструменти, на директен или индиректен начин.

Од законските одредби за вистински платената цена или цена која треба да се плати, произлегува дека треба да се обрне внимание на три клучни елементи:

1. вистински платената цена или цената која треба да се плати да се однесува за увезената стока;

Плаќањето на дивиденди или други плаќања од купувачот на продавачот што не се поврзани со увезената стока не претставуваат дел од царинската вредност.

2. вистински платената цена или цената која треба да се плати да ги содржи сите плаќања за увезената стока, директни или индиректни и

Како пример за индиректно плаќање ќе биде пребивање од страна на купувачот, во целосно или делумно, на долгот што го има продавачот кон купувачот.

Пример:

Продавачот има долг кон купувачот врз основа на претходни нивни трансакции во износ од 500 п.е. (парични единици).

При фактурирање на вредноста на стоката која во моментот е предмет на увоз наместо реалниот износ од 1.500 п.е., колку што навистина вреди стоката продавачот го пребива претходниот долг од 500 п.е. и фактурира намален износ од 1.000 п.е. Во ваков случај, намалениот износ од 500 п.е. треба да се вклучи во царинската вредност бидејќи претставува индиректно плаќање од купувачот кон продавачот.

3. вистински платената цена или цената која треба да се плати да ги содржи само плаќањата кои се услов за продажба на увезената стока.

Пример:

Увозникот купува машина по цена од 1.000 п.е. Машината која во себе содржи висока технологија, за употреба бара софистициран метод на работа. Затоа, продавачот подготвил тренинг курсеви за да ги обучи купувачите за работа со машината. Курсот се одржува пред увозот во организација на продавачот во земјата

на извоз. Трошоците за курсот се 300 п.е. За износот на трошоците за курсот продавачот испорачува посебна фактура.

Ситуација 1:

Договорот за купопродажба не содржи одредба за задолжително посетување на курсот за работа со машината. Купувачот самиот одлучува дали ќе го посетува курсот или не. Според тоа, плаќање за курсот ќе постои само доколку купувачот присуствува на курсот. Доколку купувачот одлучи да присуствува, тој ќе изврши плаќање на 300 п.е.

Со оглед на тоа што плаќањето за курсот **не е услов за продажба** на машината, постои можност машината да се купи без да се плати цената на курсот. Фактот дека купувачот ги платил посебно трошоците за курсот значи дека тој го посетувал курсот, но ова плаќање не е услов за продажба на машината и не е плаќање за увезената стока. Затоа плаќањето на трошоците за курсот не е дел од царинската вредност бидејќи не претставува услов за продажба на стоката (машината).

Ситуација 2:

Плаќањето за курсот е експлицитно барање во договорот за купопродажба и мора да биде направено дури и во случај кога купувачот не присуствувал на курсот.

Во овој случај плаќањето за курсот е услов за продажба на стоката, кој произлегува од договорот, односно машината не може да биде купена без да се плати за курсот. Во случајот, вкупното плаќање кое ја вклучува и цената на курсот се однесува на увезената стока бидејќи е направено како **услов за продажба**. Од тие причини, плаќањето за курсот претставува дел од царинската вредност.

член 28 став 3
под б) од ЦЗ

Активностите, вклучувајќи и маркетинг активностите, кои ги презема кувачот на своја сметка, различни од оние за кои е проишано прилагодување на вредноста во согласност со членот 35 од овој закон, не се сметани како индиректно плаќање кон продавачот, иако може да се смета дека тие се од корист за продавачот или биле преземени во договор со продавачот. Трошоците за овие активности не се додаваат на цената која е висински иланина или цената која треба да се плати при утврдување на царинската вредност на увезената стока.

член 69 од УСЦЗ

За примена на член 28 став (3) под (б) од Царинскиот закон, под поимот "маркетинг активности" се подразбираат сите активности поврзани со рекламирање и унапредување на продажбата на предметната стока и сите активности поврзани со емсиа или гаранции во поглед на нив.

Таквите активности преземени од кувачот ќе се сметани како активности преземени на негова сметка дури и ако тие се направени заради исполнување на обврска на кувачот согласно на договорот со продавачот.

A-4-1-1-2-2 Термини за услови на плаќање (PAYTERMS)

Важни елементи на секој купопродажен договор се условите на плаќање. Недоволната прецизност при утврдувањето на условите на плаќање и нивното различно толкување доведува до бројни спорови меѓу трговските партнери. Од овие причини, работната група на Економската комисија за Европа при Обединетите нации за олеснување на меѓународните трговски процедури уште од 1972 година се согласила дека постои потреба од стандардизација на условите на плаќање и унифицирање на терминологијата. Во согласност со ова, Комисијата при Обединетите нации за меѓународно трговско право издаде препораки за поедини термини во врска со **условите на плаќање - PAYTERMS**. PAYTERMS се создадени главно заради потребата од олеснување на процесот на автоматска обработка на податоци, а воедно и пружа можност партнерите да се служат со нив во меѓусебното одредување на правата и обврските.

Меѓутоа, сè уште PAYTERMS во меѓународната трговска пракса не се во таа мерка афирмирани како INCOTERMS, а најбитни од нив се:

CREDOS	неотповиклив документарен акредитив без утврден рок на плаќање.
CREDOC/nM	неотповиклив непотврден документарен акредитив со ознака за рокот на плаќање.
CONCREDOC	неотповиклив потврден документарен акредитив без рок на плаќање.
CONCREDOC/nM	неотповиклив потврден документарен акредитив со рок на плаќање.
RECREDOC	отповиклив документарен акредитив без наведување на рокот на плаќање.
RECREDOC/nM	отповиклив документарен акредитив со рок на плаќање.
COLLECT	чист (обичен) инкасо.
DOCOLLECT	документарен инкасо.
DOCOLLECT/nM	документарен инкасо со рок на плаќање.
PARTS	исплата на рати.
AAAA/MM/DD	плаќање на договорен датум.
ANTICIP	плаќање однапред.
CASH	плаќање при испорака.
REMBURS	плаќање на превозникот при испорака.
ULTIMO	плаќање на крајот на месец во кој стоката била испорачана.
ULTIMO/nM	плаќање после истечен рок од крајот на месецот во кој е извршена испораката.
DEL/nM	плаќање по истечен рок после испораката.
CASHFAC/CASHINVO/	плаќање по прием на фактура.
19 FACTULMO /INVULMO/	плаќање на последниот ден во месецот во кој е примена фактурата.
FACULMO /nM/INVULMO/nM/	плаќање после истекување на рокот од последниот ден во месецот во кој е примена фактурата.
FAC/nM/INV/nM/	плаќање во определен рок од приемот на фактурата.
DIS n%M/oesc n%M/	рабат, т.е. одбивање при плаќање пред време.
INT nMn%	камата која се плаќа при закаснето плаќање.
COMPENS	компензационо плаќање.
CONSIGN	плаќање на консигнација.
AGREE	плаќање по договор.
HABIT	плаќање под вообичаени услови.
NOPAY	без плаќање.

A-4-1-1-3

Услови за примена на методата на трансакциска вредност

Царинската вредност на увезената стока е трансакциската вредност на стоката која се вреднува, ако се исполнети сите услови. Условите за примена на трансакциската вредност се следните:

- а) мора да постојат доволно релевантни податоци кои му се на располагање на царинскиот орган за да ја утврди трансакциската вредност на стоката;
- б) мора да постои доказ за продажба за извоз во Република Македонија, т.е. комерцијални фактури, договори, нарачки итн;
- в) декларираната вредност не одговара на одредбите за вистински платена цена или цена која треба да се плати (трансакциска вредност), односно не го содржи вкупното плаќање кое е извршено или кое треба да се изврши за увезената стока, во смисла на член 42 од ЦЗ и член 92 од УСЦЗ, кога:
 - декларираната вредност на увезената стока значително се разликува од трансакциската вредност на идентична или слична стока, а разликите се со цел да се намалат или избегнат царинските давачки;
 - цената се разликува од информациите за цени доставени од Царинската управа;
 - цената неразумно отстапува од јавно публикувани информации за нивото на цените на странските пазари (на пример, каталози, ценовници, информации добиени преку интернет итн).
- г) купувачот да нема ограничувања во поглед на располагање или употреба на стоката, освен ограничувањата кои:
 - се предвидени со прописите на Република Македонија,
 - ја определуваат географската област во која стоката може да се препродава или
 - не влијаат значително врз вредноста на стоката;
- д) продажбата или цената да не подлежат на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стоката која се вреднува, како на пример:
 - продавачот утврдува цена на увезената стока под услов купувачот, исто така, да купи друга стока во определена количина;
 - цената на увезената стока зависи од цената или цените по кои купувачот на увезената стока му продава друга стока на продавачот на увезената стока;
 - цената е утврдена врз основа на начинот на плаќање која не е во врска со увезената стока, на пример, увезената стока се полуфинални производи кои биле обезбедени од продавачот под услов тој да прими определена количина на финални производи.
- ѓ) ниеден дел од приходот од која било идна препродажба, располагање или употреба на стоката од страна на купувачот нема директно или индиректно да припадне на продавачот, освен доколку може да се изврши соодветно прилагодување согласно со членот 35 од ЦЗ и
- е) купувачот и продавачот да не се заемно поврзани. Ако купувачот и продавачот се поврзани, примента на методата на трансакциска вредност е прифатлива, ако декларантот докаже дека:
 - поврзаноста не влијаела на вистински платената цена или цената која треба да се плати или
 - трансакциската вредност е приближно еднаква на тест вредностите претходно прифатени од царинскиот орган
- ж) постојат доволно информации кои овозможуваат вклучување на следните додатоци на вистински платената цена или цената која треба да се плати, согласно член 35 од ЦЗ:
 - провизии и посреднички провизии, освен куповни провизии;
 - трошоци за пакување и амбалажа;
 - стока и услуги кои ги обезбедува купувачот;
 - тантиеми и трошоци за лиценци;
 - приходи од понатамошни продажби;
 - трошоци за транспорт и осигурување и со нив поврзани трошоци.

A-4-1-1-4 Кога методата на трансакциска вредност е неприменлива

Методата на трансакциска вредност е примарна при утврдувањето на царинската вредност и секогаш најпрво треба да се направи обид да се примени оваа метода. Меѓутоа, во одредени случаи, примената на методата на трансакциска вредност е несоодветна. Во продолжение ќе ги обработиме случаите кога методата на трансакциска вредност е неприменлива:

- 1. Кога не постојат доволно релевантни податоци (информации на кои може да се базира царинскиот орган) за висината и точноста на елементите кои треба да се земат предвид при утврдување на царинската вредност**
- 2. Не постои трансакција на продажба**
- 3. Декларираната вредност не одговара на одредбите за вистински платена цена или цена која треба да се плати (трансакциска вредност), односно не го содржи вкупното плаќање кое е извршено или кое треба да се изврши за увезената стока**
- 4. Располагањето или користењето на стоките од страна на купувачот е предмет на одредени ограничувања**
- 5. Поврзаност на купувачот и продавачот која влијаела на цената**
- 6. Продажбата или цената да не подлежат на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стоката што се вреднува**

A-4-1-1-4-1 Кога не постојат доволно сигурни информации (информации на кои може да се базира царинскиот орган) за висината и точноста на елементите кои треба да се земат предвид при утврдување на царинската вредност

При примената на методата на трансакциска вредност, покрај вистински платената цена или цената која треба да се плати, во царинската вредност се вклучуваат одредени трошоци наведени во член 35 од ЦЗ, додека пак трошоците наведени во член 36 од ЦЗ не се вклучуваат во царинската вредност.

При контролата на утврдувањето на царинската вредност, царинскиот орган најпрво треба да провери дали се направени додатоци согласно член 35 од ЦЗ и дали се направени одбитоци согласно член 36 од ЦЗ, доколку тие трошоци претходно биле вклучени во царинската вредност.

Во двата случаи треба да ја провери висината и точноста на додатоците или одбитоците кон вистински платената цена.

Во случај кога царинскиот орган нема доволно сигурни информации за додатоците или одбитоците кои треба да се направат, најпрво треба да побара дополнителни податоци од декларантот за да ја разреши дилемата. Доколку вакви податоци не добие, или добиените податоци не му го отргнат сомневањето во правилноста на утврдувањето на царинската вредност, може да одлучи да не ја применува методата на трансакциска вредност и да се примени некоја од останатите методи, задолжително почитувајќи го пропишаниот редослед на методите.

Исто така, задолжително е неприменувањето на методата на трансакциска вредност и примената на друга метода да се образложи писмено, односно да се состави Записник за утврдување на царинската вредност во кој е наведена причината за одбивање на методата на трансакциска вредност и начинот на кој е утврдена новата царинска вредност. Во овој случај како причина за неприменувањето на методата на трансакциска вредност се наведува дека не постојат доволно сигурни податоци за висината и точноста на некој од елементите предвидени во член 35 и 36 од ЦЗ, со конкретно наведување на елементот (на пр. нема доволно податоци за висината на стоките и услугите кои се обезбедени од купувачот, а кои се дел од царинската вредност).

Пример 1

Царинскиот орган има информација дека треба да се направи додаток на вистински платената цена за износот на стоки и услуги обезбедени од купувачот, но нема доволно сигурни информации за висината и точноста на нивниот износ. Доколку декларантот не достави информации кои ќе бидат доволно сигурни за царинскиот орган за да се изврши таков додаток, тогаш може да се одбие примената на методата на трансакциска вредност и да се пристапи кон примена на некоја од останатите методи.

Пример 2

Предмет на увоз е стока која е испорачана со клаузула DDU Скопје, што значи дека во цената се вклучени и превозните трошоци до Скопје.

При декларирањето на царинската вредност, направени се одбитоци за износот на транспортните трошоци за македонскиот дел од патот, но царинскиот орган смета дека висината и точноста на одбиената сума не е задоволителна. Царинскиот орган може да одлучи да не ја примени методата на трансакциска вредност и да примени друга метода, или да одлучи да ја примени методата на трансакциска вредност, но да не го одобри одбитокот на транспортните трошоци.

A-4-1-1-4-2 Не ѝосѝои ѝрансакѝија на ѝпродажба

Со оглед на тоа што за примена на методата на трансакциска вредност неопходно е постоење на продажна трансакѝија помеѓу купувачот и продавачот, кога не постои продажба и методата на трансакциска вредност е неприменлива.

Во ваков случај царинската вредност се утврдува според некоја од другите методи водејќи сметка за хиерархискиот редослед. При тоа како причина за отфрлање на методата на трансакциска вредност се наведува неисполнување на условот од член 28 став (1) од ЦЗ, односно непостоење на продажба за извоз во Република Македонија.

Подетално поимот продажба е разработен во Дел А-4-4-2 од ова Упатство.

A-4-1-1-4-3 Декларираната вредност не одговара на одредбите за висински илајшена цена или цена која ѝ треба да се илајши (ѝрансакѝиска вредност), односно не ѝо содржи вкунѝо илаќање кое е извршено или кое ѝ треба да се изврши за увезената стока

При контролата на царинската вредност, царинскиот орган врши споредба на декларираната цена и трансакциската вредност на идентична или слична стока, при тоа водејќи сметка за споредбата да се врши во приближно исто време, и приближно исти количини, како и на исто ниво на купопродажба. Покрај тоа при споредбата треба да се има предвид и разликата во транспортните трошоци помеѓу увезената стока и споредбената стока кои произлегуваат од различната оддалеченост и видот на транспортот.

Доколку при споредбата се утврди постоење на значителна разлика помеѓу декларираната цена на увезената стока и трансакциската вредност на споредбената стока, најпрво треба да се побараат дополнителни податоци од декларантот со што на истиот му се дава можност да ја образложи констатираната разлика во цените, односно да го убеди царинскиот орган дека разликата во цените е прифатлива во духот на одредбите на ЦЗ и не е со цел да се избегнат царински давачки. Доколку дополнителните податоци се доволни за да се отфрли сомневањето на царинскиот орган за избегнување на царински давачки, тогаш се применува методата на трансакциска вредност. Таков пример е кога декларантот ќе докаже со трговска кореспонденција дека се работи за десортирана сток роба која се купува без избор на модели, броеви и слично, или се работи за стока која е на истек на рокот на трајност и сл.

Меѓутоа, кога дополнителни податоци не се доставени или доставените податоци не го отстраниле сомневањето на царинскиот орган, тогаш се отфрла

методата на трансакциска вредност и се применува хиерархиски некоја од останатите методи. При тоа се составува записник за утврдување на царинската вредност во кој се наведува точно причината за неприменувањето на методата на трансакциска вредност. При тоа како причина се зема некоја од претходно наведените причини која е констатирана од дополнителните информации. (види Дел А-4-1-1-4, точки 1-6)

Пример 1

Од дополнителните податоци е констатирано дека разликата во цената помеѓу стоката која се увезува и споредбената стока (идентична или слична) произлегува од поврзаност меѓу купувачот и продавачот, односно продавачот на стоката е еден од сопствениците на фирмата на купувачот. Од тие причини, тој обезбедува специјална цена за конкретниот купувач.

Во ваков случај како причина за отфрлање на трансакциската вредност се наведува влијанието на поврзаноста на цената.

Пример 2

Не се добиени никакви дополнителни податоци за разликата во цената на увезената стока и трансакциската вредност на идентична или слична стока. Доколку се земени предвид сите потребни фактори при споредбата (количина, приближно исто време, ниво на купопродажба, вид на транспорт и сл.) и се констатира необјаслива разлика во цените, тогаш како причина за одбивање на методата на трансакциска вредност се зема основаното сомневање дека декларираната вредност не одговара на одредбите за вистински платена цена или цена која треба да се плати (трансакциска вредност), односно не го содржи вкупното плаќање кое е извршено или кое треба да се изврши од страна на купувачот за увезената стока.

А-4-1-1-4-4 Располагањето или корисењето на стокиите од страна на купувачот е предмет на одредени ограничувања

Еден од условите за примена на методата на трансакциска вредност е купувачот да нема ограничувања во поглед на располагање или употреба на стоката која се увезува (член 28 став (1) под а) од ЦЗ), освен оние кои:

- се предвидени со прописите на Република Македонија
- ја определуваат географската област во која стоката може да се продава или
- не влијаат значително на вредноста на стоката

Во пракса, идентификацијата на првите два исклучоци е поедноставна, но третиот исклучок- влијанието на ограничувањата на цената, може да создава проблеми.

За да се утврди дали ограничувањето значително влијаело на цената, треба да се земат во предвид многу фактори како на пример: природата на ограничувањето, својствата на увезената стока, видот на индустријата и нејзината трговска пракса, и дали влијанието врз вредноста е трговски значајно. Бидејќи овие фактори може да бидат различни од случај до случај, не би било правилно да се применуваат фиксни критериуми. Мало влијание врз вредноста, на пр. за една стока може да биде значајно, додека пак поголемо влијание врз цената на друга стока може да не биде значајно.

Пример за ограничување во поглед на располагање или употреба на стоката, кој што значајно не влијае врз вредноста на стоката е кога продавачот бара од купувачот на автомобили да не ги продава или изложува пред одреден датум, кој всушност означува почеток на моделската година за тој модел. Друг пример би бил кога производителот на козметички производи во договорот поставува барање сите увозници на неговата стока да ја вршат продажбата исклучиво со посредство на индивидуални претставници - продавачи - кои вршат продажба од врата до врата, бидејќи целиот дистрибутивен систем и рекламирање се базира на оваа врста на продажба.

Од друга страна, ограничување кое што значајно влијаело на вредноста на увезената стока, е ограничување кое е невообичаено за конкретната трговија. На пр. продавање на машина по номинална цена, под услов купувачот да ја користи истата само во добротворни цели.

Доколку ограничувања постојат и се евидентни во договорот за купопродажба, а имаат влијание на цената на стоката која се увезува, тогаш методата на трансакциска вредност е неприменлива. Во таков случај се составува Записник за утврдување на царинската вредност во кој се констатира причината за одбивање на примената на методата на трансакциска вредност (постоење на ограничување ви поглед на располагање со стоката и неисполнување на условот наведен во член 28 став (1) под а) од ЦЗ) и хиерархиски се применува некоја од останатите методи

При тоа точно се опишува природата на ограничувањето во поглед на располагањето од страна на купувачот (на пример, увезената машина може да се користи само за хуманитарни цели).

A-4-1-1-4-5 Поврзаност на купувачот и продавачот која влијаела на цената

Согласно член 28 став (1) под г) од ЦЗ, трансакциската вредност претставува царинска вредност под услов купувачот и продавачот да не се заемно поврзани, или ако се поврзани, трансакциската вредност да е прифатлива за царинските потреби во согласност со ставот (2) од истиот член. За потребите на член 28 став (2) од ЦЗ, трансакциската вредност ќе биде прифатлива кога:

- а) околностите под кои се врши продажбата се испитани и е утврдено дека поврзаноста не влијаела на вистински платената цена или цената која треба да се плати за стоката или
- б) декларантот ќе докаже дека трансакциската вредност на стоката е приближно еднаква на една вредноста наведени во член 28 став (2) под б) од ЦЗ.

При декларирањето на вредноста, должност на декларантот е да докаже дека било каква поврзаност помеѓу купувачот и продавачот не влијаела на цената на стоката.

Забелешка:

Треба да се очекува дека декларантот полесно и почестито ќе докажува дека поврзаноста не влијаела на цената, оштоколку да докажува дека трансакциската вредност исполнува едно од барањата наведени во член 28 став (2) под б) од ЦЗ.

Начинот на кој декларантот избрал да ја докажува прифатливоста на цената, како и неговите заколучоци треба да бидат поткрепени со докази. Тој мора да докаже како била утврдена цената помеѓу поврзаните лица и да ги чува доказите кои може да го поткрепат користењето на методата на трансакциска вредност при утврдување на царинската вредност на стоката. Главната цел на царинските органи е да утврдат дека продажната цена не е значително различна од онаа по која им се продава стоката на неповрзани лица при идентични околности, освен оние кои се однесуваат на поврзаноста. Царинските органи треба да ја прифатат цената ако неповрзаните купувачи може да ја купат стоката по иста цена како и онаа по која ја купуваат поврзаните купувачи.

Кога може да се докаже дека цената била утврдена на начин соодветен со вообичаената пракса на соодветната индустрија или на начин на кој продавачот ја утврдува цената за продажба на купувачи кои не се поврзани со него, тоа докажува дека поврзаноста не влијаела на цената. Исто така, кога може да се докаже дека цената е соодветна за да осигура поврат на сите трошоци плус профитот кој е типичен за просечниот профит на фирмата реализиран за некој временски период (на пример годишно) при продажба на стока од иста класа или вид, тоа докажува дека поврзаноста не влијаела на цената.

Утврдување на поврзаноста

Да се побара од декларантот да обезбеди податоци кои се однесуваат на продажбата, и тоа:

- а) комерцијална фактура и договор за купопродажба;
- б) кратко објаснување на поврзаноста помеѓу купувачот и продавачот;
- в) податоци од кои може да се утврди дека поврзаноста не влијаела на цената;
- г) податоци кои се потребни за утврдување на тест вредностите.

Да се обезбедат целосни податоци за природата на поврзаноста. Да се утврди во каква врска се продавачот и купувачот во смисла на член 63 став (1) од УСЦЗ.

Поврзаноста може да биде утврдена со користење на податоци од соодветни публикации, изјави од увозникот, податоци од компанијата, податоци за регистрација на фирмата, податоци од Стопанска комора, годишни извештаи на фирмата (биланси, список на акционери и сл.)

Случаи кога постојат продажби кон неповрзани лица

Да се утврди дали истата стока е продадена на неповрзани купувачи во Република Македонија.

Да се утврди дали неповрзаните купувачи во Република Македонија имаат можност да ја купат истата стока по иста цена како и поврзаниот купувач, имајќи ги во предвид различните количини и различното комерцијално ниво. Разликата во цената која е резултат на оправдани комерцијални причини би можела да биде прифатлива. Доколку е така, да се обезбедат копии од сите релевантни докази.

Примери:

- 1. Продавачот реализирал продажби кон неповрзани купувачи во Република Македонија кои купуваат според исти услови како и кон поврзаниот купувач. Увозникот поседува докази кои покажуваат дека цените на продавачот кон неповрзаниот купувач се исти со оние кои плаќа увозникот, дека неповрзаниот купувач се од исто комерцијално ниво и дека купуваат приближно исти количини, и според исти услови како и увозникот.*
- 2. Продавачот реализирал продажби кон неповрзани купувачи во Република Македонија кои купуваат според услови различни од оние кои важат за поврзаниот купувач, а разликата во цената може да се оправда со разликите во условите. На пример, поврзаниот купувач е дистрибутор, а неповрзаниот купувач е производител на голема и купува помали количини од поврзаниот купувач. Во овој случај, увозникот треба да обезбеди докази и да докаже дека иако цената на продавачот кон продавачот на голема е повисока, разликата може да се припише на заштедите кои ги остварил продавачот во поглед на транспортни трошоци, трошоци за продажба, режиски трошоци и сл. Овие докази неопходно е да се обезбедат од продавачот.*

Ако поврзаниот купувач обезбеди пониска цена од неповрзаниот купувач, тогаш:

- кога стоката била купена од продавачот и после тоа препродадена на поврзан купувач (увозник), да се утврди дали фактурната цена кон поврзаниот купувач се совпаѓа со цената што ја платил продавачот;
- кога стоката е произведена од страна на продавачот, да се обезбедат детали како е пресметана фактурната цена. Неопходно е овие детали да ги обезбеди продавачот. Да се побара од купувачот да потврди дека подолунаведените елементи се вклучени во фактурната цена и да се побара изјава за трошоците, вклучувајќи:
 - а) трошоци за материјалите;
 - б) трошоци на трудот;
 - в) режиски трошоци (директни и индиректни);
 - г) трошоци за продажба и
 - д) профит

Забелешка:

Во двата случаја, ако цената е доволна да ги покрие сите трошоци вклучени во профитот кој е типичен за просечниот профит на фирмата, може да се примени методата на трансакциска вредност.

Случаи кога не постојат продажби кон неповрзани лица

Ако не постојат продажби на идентична стока кон неповрзани купувачи во Република Македонија, да се утврди дали поврзаниот купувач има можност да ја купи

стоката по слична цена како и неповрзаниот купувач во земјата на извоз или во трета земја, или друг поврзан купувач во Република Македонија. Овде намерата е овие податоци да ги поткрепат расположивите податоци за да се одлучи дали поврзаноста влијаела или не влијаела на вистински платената цена или цената која треба да се плати. Како таква, оваа споредба не треба да се користи како тест вредност во смисла на член 28 став (2) под б) од ЦЗ.

Забелешка:

Користењето на цената во земјата на извоз или во трета земја за потребите за споредба мора да се применува со големо внимание. Оваа основа за споредба ќе биде валидна само кога нивото на развиеноста на пазарот во земјата на извоз или на трета земја и во Република Македонија или глобалната маркетинг стратегија на продавачот дозволува таква споредба да биде направена.

Примери:

- 1. Поврзаниот купувач во Република Македонија работи како независен професионален ценител, кој е слободен да ја нарача увезената стока или слична стока која може да служи како замена, од неповрзан добавувач, каде цената е основен фактор за одлучување при изборот на добавувачот. Ова може да се поткрепи со докази според кои купувачот често или секогаш прибира понуди пред да го избере добавувачот и купува од оној кој ќе понуди најдобри услови на продажба. Купувачот не е обврзан да прибира понуди за секоја нарачка бидејќи стоа е нормална деловна пракса за неповрзан купувач, кој воспоставил извор на набавки по прифатливи цени, па може да ја нарачува стоката без да прибавува понуди за секоја нарачка. Тоа е нормална пракса, а купувачот во најголем број на случаи води периодични извештаи за набавните цени, а за илне извештаи нормално е да поседува докази.*
- 2. Во случај кога продавачот продава само на поврзани купувачи, увозникот е во состојба да докаже дека процесот на преговарање (ценкање). Тоа нормално ќе произлезе од доказите дека првобитно предложената цена од поврзаното лице, кое е во позиција да ги диктира условите, е прилагодена како резултат на преговарачкиот процес и дека од стоа произлегува разумна поделба на вредноста профит. Докази кои покажуваат дека се преговарало само за цените не се сметаат како доволни податоци да докажат дека поврзаноста не влијаела на цената. Може да посвојат алтернативни извори за набавка на слична стока и ако посвојат, цените од илне други извори не треба значително да се разликуваат.*
- 3. Стоката која се вреднува е од оној тип за кој посвојат официјално публикувани цени, како на пример бакар, цинк, шеќер и слично. Увозникот е во состојба да докаже дека посвојат информации за цени кои се објавени во специјализирани публикации, берзански извештаи, трговски журнари и дека јавно објавените цени се оние по кои увозникот ја купил стоката и по кои и други лица може да ја купат предметната стока.*
- 4. Продавачот продава на неповрзан купувач надвор од Република Македонија, вклучувајќи го домашниот пазар на продавачот, по иста цена и по исти или слични услови као и на поврзаниот купувач во Република Македонија. Во овој случај, декларацијата мора да обезбеди податоци за продажбите кон неповрзани купувачи. Царинскиот орган треба да побара докази кои се однесуваат на комерцијалното ниво, количината, условите на продажба со цел да се осигура дека продажбите кон неповрзани купувачи и кон поврзаниот купувач навистина може да се споредат. За да се примени овој систем, земјите во кои е извршена продажбата која се користат за споредба, мора да имаат систем на слободен пазар и да не посвојат услови за манипулација со податоците.*

Заклучок

Во случај кога царинскиот орган има информација дека купувачот и продавачот се поврзани лица и смета дека поврзаноста влијаела на цената на стоката која е предмет на вреднување, најпрво треба да побара дополнителни податоци од купувачот за разрешување на дилемата. Купувачот има можност да достави податоци за да докаже дека поврзаноста не влијаела на цената на стоката. Но, ако дополнителни податоци не се достават или доставените податоци не се релевантни за да докажат дека поврзаноста нема влијание на цената, тогаш методата на трансакциска вредност е неприменлива и се пристапува кон хиерархиска примена на некоја од останатите методи. За начинот на утврдување на царинската вредност, се составува записник и се наведува дека причина за отфрлање на методата на трансакциска вредност е неисполнување на условот наведен во член 28 став (1) под г) од ЦЗ. При тоа точно се опишува природата на поврзаноста меѓу лицата (на пр. едното лице е член на управа или директор кај другото и сл., согласно одредбите на член 63 од УСЦЗ).

А-4-1-1-4-6 Продажба̄а или цена̄а да не по̄длежат̄ на некои услови или обврски чија вредност̄ не може да се утврди во поглед на стока̄а што се вреднува

Доколку цената на увезената стока е предмет на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стоката што се вреднува, методата на трансакциска вредност е неприменлива. Некои вакви примери се следните:

- продавачот ја одредува цената на увезените стоки под услов тој да купи и други стоки во одредени количини;
- цената на увезената стока е зависна од цените по кои купувачот на увезената стока продава други стоки на продавачот на увезените стоки;
- цената е одредена врз основа на начинот на плаќање кој не е во врска со увезената стока. На пример, увезената стока се полуфинални производи кои биле обезбедени од продавачот под услов тој да прими одредена количина на финални производи.

Во вакви случаи, се отфрла методата на трансакциска вредност, се сочинува записник за утврдување на царинската вредност со наведување на причината за отфрлањето (на пример дека се работи за врзана продажба, односно условување да се купи и друга стока, што е видно од договорот или друга трговска документација). Потоа се пристапува кон утврдување на царинската вредност по некоја од останатите методи, почитувајќи го хиерархискиот редослед на методите.

Меѓутоа, условите или обврските поврзани со производство или маркетинг на увезените стоки, не треба да резултираат со отфрлање на трансакциската вредност. На пример, фактот дека купувачот го снабдува продавачот со инженеринг и планови направени во земјата на увоз, не треба да резултира со отфрлање на трансакциската вредност.

Исто така, ако купувачот превзема на своја сметка, дури и во договор со продавачот, активности поврзани со маркетинг на увезените стоки, вредноста на таквите активности не е дел од царинската вредност, ниту пак таквите активности треба да резултираат со одбивање на трансакциската вредност.

А-4-1-1-5 Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на методата на трансакциска вредност

Проверка на декларацијата за вредност (Д.В.1)- детално објаснето во Дел А-4-10-2

- а) Да се потврди дали потписникот е овластен да поднесе декларација за вредност. Ако потписникот не е овластен, да се обезбеди друга декларација за вредност од соодветен декларант;
- б) Да се провери дали одговорите на прашањата од Д.В.1 се потполни;
- в) Да се провери пресметката на царинската вредност во Д.В.1 и Д.В.1 бис, а потоа да се провери дали тој износ е исправно пренесен во ЕЦД.

Да се потврди дали постои продажба за извоз во Република Македонија

Доказ за продажба за извоз во Република Македонија може да бидат договори, комерцијални фактури, нарачки и сл. Ако не постои продажба за извоз во Република Македонија, тогаш царинската вредност не може да биде утврдена со примена на методата на трансакциска вредност.

Договорот за купопродажба вообичаено го вклучува следното:

1. детален опис на учесниците во договорот (договорните страни)
2. детален опис на стоката
3. опис на услугите (гаранции, реклами и сл.)
4. цената која треба да се плати, валута и курс кој ќе биде користен, како и детали за плаќањето
5. услови на испорака (вообичаено според "Incoterms")
6. посебни одредби

Треба да се утврди дали постојат Анекси на договорот за купопродажба, бидејќи во нив може да се предвидени одредби кои се потребни за утврдување на царинската вредност.

Да се утврди дали увозот на стоката која се вреднува е базиран на една од следните ситуации. Ако е така, тогаш не постои продажба.

- стока увезена без плаќање на противвредност;
- стока увезена на консигнација;
- стока увезена од посредници, кои не ја купуваат стоката, а ја продаваат после увозот;
- стока увезена од подружници кои не се посебни правни лица;
- стока е увезена по основа на договор за закуп или лизинг;
- стока испорачана на заем, која останува сопственост на испраќачот;
- стока (отпад или остатоци) увезена за уништување во земјата на увоз, со плаќање од испраќачот за услугите на купувачот.

Во овие ситуации не постои продажба.

Да се утврди дали постојат понатамошни продажби на стоката после извозот, а пред увозот, т.е. продажби во транзит.

Ако декларантот може да докаже дека станува збор за непосредна продажба во поглед на извоз на стоката за увоз во Република Македонија, тогаш може да се примени методата на трансакциска вредност. Само трансакциите кои вклучуваат вистински меѓународен трансфер на стока може да бидат користени за вреднување на стоката според методата на трансакциска вредност.

Да се идентификуваат учесниците во трансакцијата (купувачот и продавачот)

- кога во продажбата е вклучено трето лице (продажен или куповен агент) треба да се испита неговата улога. Во некои случаи, улогата на посредникот не е само да ги поврзе купувачот и продавачот со цел да се реализира продажбата на стоката, туку тој ја купува стоката од продавачот и ја препродава на купувачот. Во тие случаи, третото лице- посредникот ќе се смета како продавач на стоката.
- увозникот може да не е сопственик на стоката која се вреднува. Ако увозна декларација е поднесена од лице различно од купувачот, продажбата според договорот за купопродажба може да не биде релевантна за потребите на вреднувањето. Во овој случај треба да се утврди релевантната продажба.

Да се утврди дали постојат други формални или неформални договори или спогодби како додаток на основниот договор за купопродажба. Другите договори може да постојат како резултат на обезбедување на услуги во врска со увезената стока, па затоа тие може да се вклучуваат во царинската вредност. Како примери за плаќања за посебни елементи во врска со увезената стока, кои купувачот ги реализира според други договори или спогодби може да вклучуваат:

- материјали, компоненти, делови и слични предмети вградени во увезената стока;
- алати, матрици, калапи и слични предмети употребени за производство на увезената стока;
- инженеринг, развој, уметничка работа, дизајнирање и планови и цртежи;
- во рамките на компанијата, трансфер на трошоци за менаџмент, реклами и трошоци за истражување и развој;
- завршни операции, обработка и/или тестирање;
- тантиеми и трошоци за лиценци
- продажни провизии, посреднички провизии и сл.

Да се верификува износот на декларираната вредност

- (а) да се испита продажбата, почнувајќи од нарачката се до конечната реализација;
- (б) да се проверат деталите за плаќањето: платениот износ, датумот на плаќањето, начинот на плаќање и на чија сметка било извршено плаќањето;
- (в) да се утврди дали сите фактури кои се однесуваат на стоката се земени во предвид при пресметка на царинската вредност;
- (г) да се проверат документите кои се однесуваат на стоката, а според кои може да се утврди дали постојат и други плаќања кон или за сметка на продавачот;
- (д) да се провери дали условите на испорака декларирани во ЕЦД се совпаѓаат со оние наведени во фактурата (CIF, FOB и сл.);
- (ѓ) да се утврди дали во царинската вредност е вклучен вистинскиот износ на трошоците за транспорт и осигурување, доколку тие не се вклучени во фактурата;
- (е) да се провери дали износот наведен во фактурата во странска валута, правилно е конвертиран во националната валута;
- (ж) да се утврди дали декларираните намалувања се дозволени и правилно пресметани;
- (з) да се прегледаат релевантните податоци кои се однесуваат на кореспонденцијата помеѓу учесниците во трансакцијата.

Да се утврди износот на понатамошните плаќања кои се извршени кон продавачот или кон трето лице, а за сметка на продавачот. Да се обезбедат детали за платените износи, како и причината за извршените плаќања. Да се обезбедат фотокопии од сите документи кои содржат детали за причините за плаќањата.

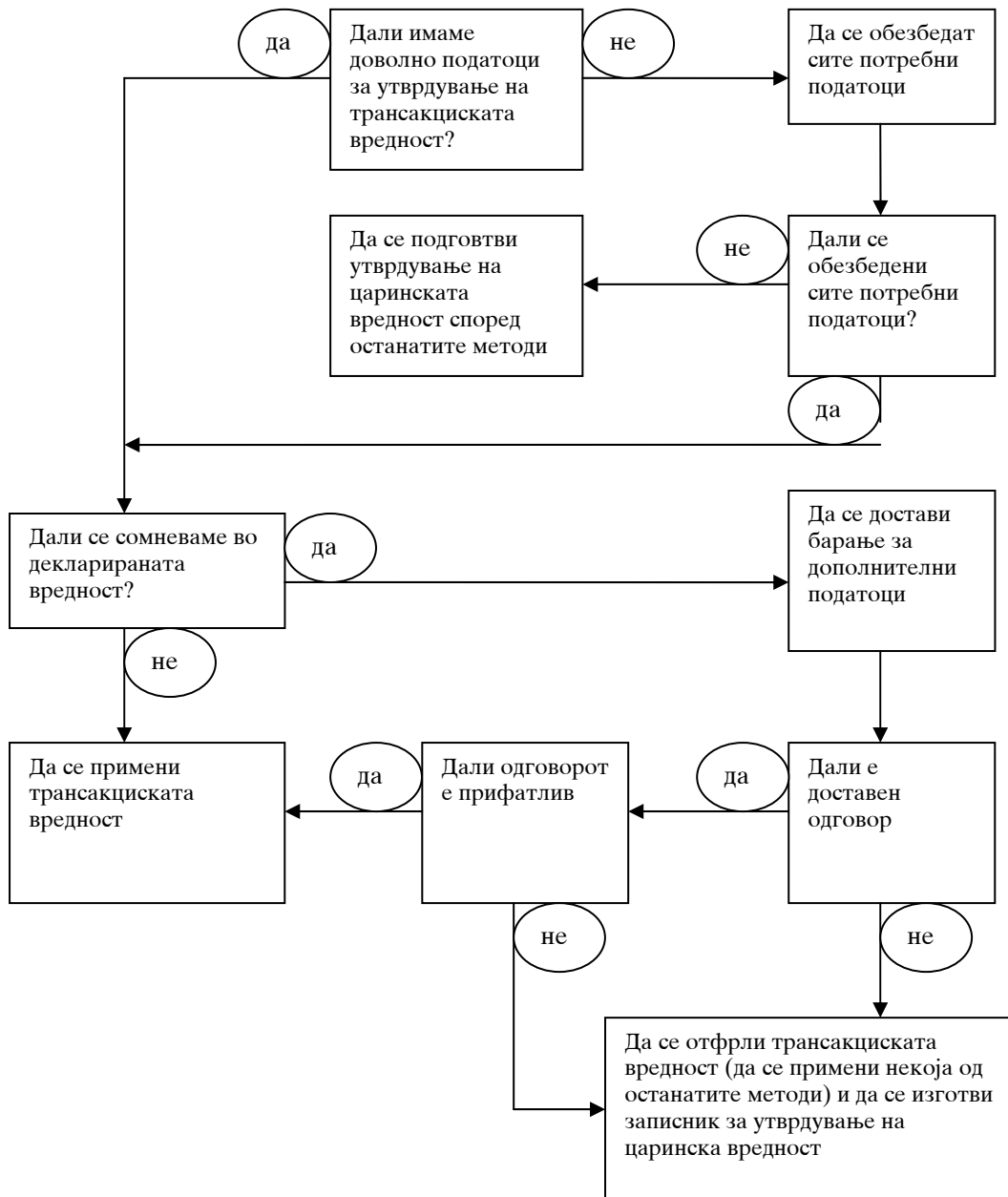
* * *

Накратко:

Чекориите кои треба да ги направи царинскиот орган при примена на методата на трансакциска вредност се следниите:

1. Да идентификува дали постои трансакција помеѓу купувачот и продавачот, односно дали **стока е извозена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија;**
2. Окако ќе ја идентификува трансакцијата, да ја утврди **вистинскиот плаќаната цена или цената која треба да се плати за увезената стока;**
3. Ако посебно се одвоени од вистинскиот плаќаната цена или цената која треба да се плати, во царинската вредност да не ги вклучи **одбиените од цената предвидени со член 36 од ЦЗ;**
4. Ако постојат трошоци кои се вклучуваат во царинската вредност, а кои веќе не се вклучени, да ги **додаде на цената согласно член 35 од ЦЗ;**
5. Добивената цена да ја **конвертира во македонска национална валута, согласно член 43 од ЦЗ.**

На овој начин се добива царинската вредност на стоката.

A-4-1-2 Методи на трансакциска вредност на идентична стока и трансакциска вредност на слична стока

A-4-1-2-1 Законска основа

Објаснувањето на поимите идентична и слична стока е дадено во член 62 став (1) под в) и г) и член 70 став (1) од УСЦЗ.

Според овие одредби, "**идентична стока**" е онаа стока која е иста во секој поглед, вклучувајќи:

- (а) физички карактеристики
- (б) квалитет и
- (в) углед

Незначителните разлики во изгледот нема да влијаат стоката која одговара на оваа дефиниција да не се смета за идентична.

"**Слична стока**" е стока која, иако не е иста во секој поглед, има:

- (а) исти карактеристики и
- (б) исти материјални компоненти

кои и овозможуваат да:

- ги врши истите функции
- биде комерцијално заменлива

При утврдувањето дали стоката е слична треба да се земат предвид квалитетот на стоката, нејзиниот углед и постоењето на трговска марка.

Исто така, законските одредби предвидуваат дека само стока произведена во иста земја како и стоката која се вреднува, може да се смета како идентична или слична со таа стока, и во нив е наведено дека стоката произведена од лица различни од производителот на стоката која се вреднува, ќе се земат во предвид само кога не постои идентична или слична стока произведена од производителот на стоката која се вреднува. Понатаму, законските одредби предвидуваат дека стоката која содржи во себе или одразува инженеринг, развој, уметничка работа, дизајнирање и планови и цртежи извршени во земјата на увоз не е опфатена со терминот "идентична стока" или "слична стока".

Меѓутоа, во праксата често се јавуваат дилеми дали две стоки може да се сметаат за идентични или слични за потребите на утврдување на царинска вредност. При тоа напоменуваме дека доколку се работи за специфична стока за која постојат дилеми околу третманот на идентична или слична стока, потребни се консултации со увозникот на таа стока за да се донесе правилна одлука.

При одредувањето дали стоката ќе се смета за идентична или слична со стоката што се вреднува, треба да се земе предвид природата на стоката што се споредува, намената и условите на пазарот. Потребна е внимателна анализа на фактите наведени во дефинициите на идентична и слична стока (62 став (1) под в) и г) и член 70 став (1) од УСЦЗ), за да се одлучи дали една стока може да се смета за идентична или слична со друга стока со која се споредува.

A-4-1-2-2 Примери за објаснување

Следните примери се наменети да ја илустрираат примената на принципите за утврдување дали стоката е идентична или слична во согласност со одредбите на членот 62 став (1) под в) и г) и член 70 став (1) од УСЦЗ.

Пример 1

Челични лимови со идентичен хемиски состав, завршна обработка и големина се увезени за различни цели (намени).

Иако увозникот ќе ги користи некои од лимовите за автомобилски шасии, а други за обложување на печки, сепак, стоката е идентична.

Пример 2

Тапети увезени од декоратори на ентериер и тапети увезени од дистрибутери за продажба на големо.

Тапети кои се идентични во секој поглед, остануваат идентични, дури и ако се увезени по различни цени од декораторите на ентериер, од една страна, и од дистрибутерите за продажба на големо од друга страна.

Иако разликите во цената можат да укажуваат на разлики во квалитетот или угледот кои фактори кои треба да бидат земени во предвид при разгледувањето дали стоката е идентична или слична, самата цена не е таков фактор. Прилагодување во поглед на комерцијалното ниво и/или квалитетот, се разбира, може да биде неопходно при примената на член 29 од ЦЗ, доколку комерцијалното ниво на продажба било различно кај споредбените стоки.

Пример 3

Распрскувачи на инсектициди за бавчи кои не се склопени споредени со стока со идентичен облик (намена), но веќе склопена.

Распрскувачите се состојат од два одвоени дела: (1) пумпа и прскалка прицврстена на поклопецот и (2) сад за инсектицидот. За да се користи распрскувачот кога тој е расклопен, садот се полни со инсектицид, а поклопецот се зашрафува. Тогаш распрскувачот е спремен за употреба. Распрскувачите што се споредуваат се идентични во секој поглед, вклучувајќи физички карактеристики, квалитет и углед, освен тоа што во едениот случај тие се склопени, а во другиот се расклопени.

Процесот на склопување, ќе го оневозможи третирањето на склопената и расклопената стока како идентична или слична, но кога, како во овој случај, стоката е направена да биде склопена и расклопена при нејзината нормалната употреба, природата на операциите за склопување нема да спречи стоката да се смета за идентична.

Пример 4

Луковици на лалиња со иста големина, но од различни видови (сорти), од кои се добиваат цвеќиња со приближно ист облик и големина и од иста боја.

Бидејќи луковиците не се од ист вид (орта), тие не се идентична стока. Меѓутоа, бидејќи од нив се добиваат цвеќиња со приближно иста големина и облик и со иста боја, и се комерцијално заменливи, тие може да се сметаат слична стока.

Пример 5

Внатрешни гуми увезени од два различни производители

Внатрешни гуми со иста големина се увезени од два различни производители, со седиште во иста земја. Иако секој производител користи различна трговска марка, внатрешните гуми произведени од двата производители се со ист стандард, ист квалитет, уживаат ист углед и се користат од производители на моторни возила во земјата на увоз.

Бидејќи внатрешните гуми носат различни трговски марки, тие не се исти во секој поглед и не треба да се сметаат како идентични според одредбите на член 62 став (1) под в) од УСЦЗ.

Иако не се исти во секој поглед, внатрешните гуми имаат исти карактеристики и исти материјални елементи кои им овозможуваат да ги вршат истите функции. Бидејќи стоката е направена по ист стандард, со ист квалитет, има ист углед и носи трговска марка, таа треба да се смета како слична, иако трговската марка и е различна.

Пример 6

Натриум пероксид со нормален степен на чистота, за белење, спореден со натриум пероксид со посебен степен на чистота што се користи за аналитички цели

Натриум пероксид со посебен степен на чистота е произведен во процес во кој се користат многу чисти суровини во форма на прашок; затоа е поскап од оној со нормален степен на чистота. Натриум пероксид со нормален степен на чистота не може да биде користен наместо оној со посебен степен на чистота, бидејќи не е

доволно чист да ги задоволи аналитичките спецификации, ниту е доволно растворлив, ниту е во форма на прашок. Бидејќи стоката не е иста во секој поглед, таа не е ни идентична. Во поглед на сличноста, посебниот степен на чистота не се користи за белење или за масовно производство на хемикалии, бидејќи цената на посебниот степен на чистота е претерано висока за вакви намени. Иако двата вида на натриум пероксид навистина имаат исти карактеристики и исти материјални елементи, тие не се комерцијално заменливи, бидејќи нормален степен на чистота не може да биде користен за аналитички цели.

Пример 7

Масило наменето за хартија споредено со масило наменето за хартија и текстил

За да се смета за слична, стоката мора меѓу другото да биде комерцијално заменлива. Масило погодно само за печатење на хартија нема да биде слично со масилото наменето за хартија и текстил, иако последново ќе биде комерцијално прифатливо во индустријата за печатење на хартија.

A-4-1-2-3

Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на методите на трансакциска вредност на идентична стока и трансакциска вредност на слична стока

Да се утврди дека царинската вредност на стоката не може да се утврди според методата на трансакциска вредност.

Да се утврди дали стоката која е предмет на царинење е идентична или слична со стоката која е земена за споредба. Утврдување на идентичноста или сличноста царинскиот орган го врши со увид во одредени документи од кои може да се утврдат карактеристиките на стоката (на пример: атести, техничка документација, детален опис на стоката во фактурата или друг документ со назнака за шифра, модел), како и со физички преглед на стоката. При утврдување на идентичноста или сличноста, доколку се утврдат разлики, тие да се констатираат во Записникот за утврдување на царинска вредност.

Да се утврди дали споредбедната стока е извезена во исто или приближно исто време како и стоката која се вреднува. Изразот "исто или приближно исто време" треба да се толкува флексибилно. Ако условите за производство или продажба се такви да цената на стоката останува релативно стабилна за подолг временски период, трансакциската вредност на стоката која се вреднува може да се користи за утврдување на царинската вредност според методите на идентичност или сличност. Доколку условите за производство или продажба предизвикуваат чести промени на цената на идентична или слична стока, за утврдувањето на царинската вредност според овие методи посоодветен е пократок временски период (на пример, при утврдување на царинска вредност на чувствителна стока, како што се овошјето и зеленчукот).

Да се утврди дали е потребно прилагодување во поглед на различната количина или различното комерцијално ниво и да се обезбедат детали за основата за пресметката. Продажбата на идентична или слична стока која ќе биде користена за утврдување на царинската вредност на стоката која се вреднува, ќе биде онаа која најмногу одговара во поглед на количината и комерцијалното ниво. Доколку таква продажба не е пронајдена, може да се користи продажбата на идентична или слична стока што задоволува кој било од следниве три услови, но притоа да се изврши потребното прилагодување:

- (а) продажба на исто комерцијално ниво, но во различна количина;
- (б) продажба на различно комерцијално ниво, но главно во иста количина; или
- (в) продажба на различно комерцијално ниво и во различна количина.

Да се провери дали се правилно споредени трошоците за транспорт и осигурување, односно дали се земени во предвид одредени разлики кои може да настанат заради различната оддалеченост и видот на транспортот.

A-4-1-3 Метода на дедуктивна вредност

A-4-1-3-1 Законска основа

член 32 од ЦЗ

(1) а) Ако увезена̄та ст̄ока или иден̄ична или слична увезена ст̄ока е ӣродадена во Република Македонија во истиа сос̄тојба како ӣшто била увезена, царинската вредност̄ на увезена̄та ст̄ока, согласно со одредбите на овој член, ӣреба да се утврди врз основа на единечна цена ӣо која увезена̄та ст̄ока или иден̄ична или слична увезена ст̄ока, во ӣаква сос̄тојба, во најголема вкупна количина, е ӣродадена на лица кои не се ӣвртани со лицата од кои ја купуваат̄ ст̄оката̄, во истио или ӣприближно истио време на увоз на ст̄оката̄ ӣшто се вреднува, ӣод услов цената̄ да се намали за износот̄ на:

- 1) вообичаените ӣровизии кои обично се ӣлаќаат̄ или кои се договорени да се ӣлаќаат̄ или вообичаени зголемувања кои се ӣваат̄ заради осигурување на ӣрофитот̄ и оштетите ӣрошоти (вклучувајќи директни и индиректни ӣрошоти за маркетинг на ӣпредметната ст̄ока) во врска со ӣродажба̄та во Република Македонија за увезена ст̄ока од истиа класа или вид;
- 2) вообичаените ӣрошоти за ӣранспортот̄ и осигурување и други ӣрошоти во врска со ӣранспортот̄ и осигурувањето на ст̄оката̄ во Република Македонија;
- 3) ӣрошотите наведени во членот̄ 35 став (1) ӣод д) од овој закон, ӣаму каде ӣшто се ӣрменуваат̄ и
- 4) увозните давачки и други давачки кои се ӣлаќаат̄ во Република Македонија ӣри увоз или ӣродажба на ст̄ока.

(б) Ако нӣту увезена̄та ст̄ока нӣту иден̄ична или слична увезена ст̄ока не е ӣродадена во истио или ӣприближно истио време на увоз на ст̄оката̄ која се вреднува, царинската вредност̄ на ст̄оката̄ која ӣодлежи на одредбите од ставот̄ (1) ӣочка а) на овој член се утврдува врз основа на единечна цена ӣо која увезена̄та ст̄ока или иден̄ична или слична увезена ст̄ока е ӣродадена во Република Македонија во сос̄тојба како ӣшто е увезена, во најран датум ӣо увозот̄ на ст̄оката̄ која се вреднува, но ӣ пред истекот̄ на 90 дена ӣосле ӣаквиот̄ увоз.

(2) Ако во Република Македонија не е ӣродадена увезена̄та ст̄ока или иден̄ична или слична увезена ст̄ока во сос̄тојба како ӣшто е увезена, во ӣој случај, ако увозникот̄ ӣоа го бара, царинската вредност̄ ќе се утврди врз основа на единечна цена ӣо која увезена̄та ст̄ока, ӣосле најамошна ӣработка, е ӣродадена во најголема вкупна количина на лица во Република Македонија кои не се ӣвртани со лицата од кои ја купуваат̄ ст̄оката̄, ӣод услов ӣри вреднувањето да се земе ӣредвид вредноста̄ додадена со ӣаковата ӣработка и намалувањата наведени во ставот̄ (1) ӣочка а) од овој член.

Поблиски одредби за методата на дедуктивна вредност се наведени во УСЦЗ, и тоа во член 71, како и во Прилог 13 од УСЦЗ во кој се наведени интерпретативните забелешки за царинска вредност.

A-4-1-3-2 Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на методата на дедуктивна вредност

Да се утврди дека царинската вредност на стоката не може да се утврди според некоја од претходно наведените методи.

Примената на методата на дедуктивна вредност за утврдување на царинската вредност може да се разликува во зависност од околностите. Затоа, практичната примена на оваа метода бара флексибилен пристап, имајќи ги во предвид околностите во секој поединечен случај.

Примената на методата на дедуктивна вредност се одвива во два чекори, и тоа:

1. утврдување на единечна цена и
2. утврдување на елементите кои треба да се одбијат од единечната цена.

1. При утврдување на продажби во најголема вкупна количина, прво прашање кое може да се појави е дали примената на член 32 став (1) од ЦЗ е ограничена на продажбите на увезената стока или на идентична или слична увезена стока извршени од увозникот на увезената стока или одредбите на овој член дозволуваат да се земат во предвид продажби на идентична или слична стока увезена од други увозници. Одредбите од член 32 став (1) под а) од ЦЗ не забрануваат да се земат во предвид продажбите на идентична или слична стока увезена од други увозници. Но, ако продажбите на увезената стока или на идентична или слична стока се извршени од увозникот, може да се смета дека не е неопходно да се бараат продажби на идентична и/или слична стока извршени од други увозници. Имајќи ги во предвид околностите на секој поединечен случај, царинскиот орган ќе одлучи дали продажбите извршени од други увозници треба да се земат во предвид кога постојат продажби на увезената стока или продажби на идентична или слична увезена стока од увозникот на стоката која се вреднува.

Второ прашање, блиску поврзано со претходното, е дали при примена на дедуктивната метода, постои некоја хиерархија за користење на продажбите на увезената или на идентична или слична увезена стока при утврдување на единечната цена. Практичната примена на член 32 став (1) под а) од ЦЗ бара доколку постојат продажби на увезената стока, може да не е неопходно да се земат во предвид продажбите на идентична или слична увезена стока за потребите на утврдување на единечната цена од продажбите во најголема вкупна количина. Кога не постојат продажби на увезената стока, продажбите на идентична или слична стока може да се земат според последователен редослед.

2. После утврдување на единечната цена, потребно е да се одбијат елементите предвидени во член 32 став (1) под (а) (1), (2), (3), (4) од ЦЗ. При практична примена на овие одредби треба да се имаат во предвид неколку фактори. Едните се поврзани со критериумите кои се неопходни за да се утврди износот на провизиите или профитот и општите трошоци кои треба да се сметаат дека "обично се плаќаат или се договорени да се плаќаат". Одредбите од членот 32 од ЦЗ појаснуваат дека намалувањата кои треба да се извршат го опфаќаат износот на провизиите или профитот и општите трошоци кои вообичаено се остваруваат при продажбите во Република Македонија на увезената стока од иста класа или вид. Ова намалување треба да биде базирано на податоци кои се обезбедени од или во име на увозникот, освен ако тие податоци се неусогласени со вообичаените. Вообичаениот износ на профитот и општите трошоци претставува прост или пондериран просек на поединечните износи на профитот и општите трошоци во соодветната гранка.

Членот 32 од ЦЗ единствено утврдува дека намалувањата ќе бидат или за провизиите или за профитот и општите трошоци, но тој не ги утврдува критериумите за утврдување кои од нив ќе бидат намалени. Но, имајќи го во предвид Општиот воведен коментар на Договорот за примена на член 7 од ГАТТ, кој признава дека царинската вредност треба да биде базирана на едноставни и правични (непристрасни) критериуми во согласност со комерцијалната пракса, намалувањата за провизиите ќе се појават кога продажбата во земјата на увоз на стоката која се вреднува била или ќе биде извршена врз посредничка основа (преку посредник), додека намалувањата за профитот и општите трошоци ќе се користат во трансакциите кои не вклучуваат посредување.

Друго прашање се однесува на собирање, одржување и ажурирање на податоци за вообичаените износи на провизиите и профитот и општите трошоци. Во пракса не е корисно податоците за утврдување на вообичаените износи на провизиите или профитот и општите трошоци континуирано да се обезбедуваат, односно тековно да се ажурираат. Кога ќе се појави потреба, тие податоци треба да бидат изведени само за да се задоволат специфичните потреби. Во многу случаи, практичната примена ќе бара од царинските органи да ги разгледуваат ситуациите кои се однесуваат на

компанији со широк асортиман на производи, мали компании со ограничен број на увозници, компании со голем број на трансакции помеѓу поврзани лица итн. Секој од овие случаи ќе се разгледува поединечно. Во тој контекст, царинските органи може да се базираат на сопствените податоци. Податоците може да бидат обезбедени од трговските организации, други увозници, сметководствени компании, владини агенции надлежни за трговија, управа за јавни приходи и други соодветни извори.

Методологијата за обезбедување на податоци може да биде различна, но, помеѓу останатото, може да вклучува контроли на увозници на стока од иста класа или вид, кои на барање на царинските органи ги обезбедуваат податоците, контрола на утврдување на вредноста на други увозници. Имајќи во предвид дека компаниите може да не поседуваат информации за профитот и општите трошоци за секој производ, царинските органи треба да го следат принципот на испитување на профитот и општите трошоци од ограничена група или ранг на стока за која може да се обезбедат потребните информации.

A-4-1-3-3 Дополнителни објаснувања за единечна цена и намалувања

A-4-1-3-3-1 Единечна цена

Да се утврдат цените платени од домашниот купувач со повикување на неговите книговодствени записи, записи за продажбите и плаќањата, записи од извршениот попис, продажни фактури и документарните докази кои се доставени до Управата за јавни приходи.

Да се утврди дали единечната цена била пресметана правилно:

- a) ако постои една продажба на увезената стока која се вреднува или на идентична или слична увезена стока, единечната цена на стоката ќе се пресмета од таа продажба;
- б) ако постои повеќе од една продажба, единечната цена ќе се пресмета од продажбата на увезената стока или на идентична или слична стока, која вклучува најголем број на продадени единици по иста цена.
- в) При утврдување на единечната цена, не му се придава значење на комерцијалното ниво, т.е. дали продажбата е кон продавач на големо, дистрибутер или продавач на мало.

Да се утврди дали увезената стока или идентична или слична стока била продадена, во исто или приближно исто време на увозот на стоката која се вреднува, или во состојба како што била увезена пред истекот на 90 дена од денот на увозот.

Да се утврди дали биле продадени доволен број на единици. Одлуката што претставува "доволен број на единици" ќе се донесува од случај до случај, во зависност од околностите и пазарната пракса кои се однесуваат на увозот и продажбата на стоката во Република Македонија. На пример, единечната цена по која најголемиот број на единици е продаден може да не биде прифатлива ако бројот на единици продаден во рамките на временското огарничување од 90 дена е само мал процент од вкупната продажба на таа стока. Меѓутоа, овие продажби може да бидат прифатливи за потребите на утврдување на единечната цена ако цената по која тие биле продадени е во согласност со вообичаената продажна цена на стоката.

Да се утврди дали користењето на продажбата на стоката која била предмет на натамошна преработка после увозот е оправдана:

- a) кога увезената стока го изгубила својот идентитет како резултат на натамошна преработка, за утврдување на царинска вредност не може да се применува оваа метода;
- б) кога додадената вредност со натамошната преработка може прецизно да се утврди, иако увезената стока до изгубила идентитетот, примената на оваа метода е оправдана;
- в) продажбата на стоката со натамошна преработка треба да биде извршена во одреден период (на пример 180 дена) од времето на увозот на стоката која се вреднува;
- г) декларантот мора писмено да го навести изборот на оваа метода.

A-4-1-3-3-2 Намалувања

Да се утврди дали износот на провизиите или профитот и општите трошоци е оној кој е вообичаен при продажбите на увезената стока од иста класа или вид. Вообичаениот износ на провизиите или профитот и општите трошоци претставува прост или пондериран просек на поединечните износи на провизиите или профитот и општите трошоци во соодветната гранка.

Да се утврди дали продажбата на стоката која се вреднува, во Република Македонија, е или не е извршена врз основа на посредување. Намалувањето на профитот и општите трошоци ќе бидат користени во трансакциите кои не вклучуваат провизии (посредување).

Да се утврди дали правилно се пресметани другите намалувања, транспортните трошоци настанати во Република Македонија, давачките и даноците, надворешните транспортни трошоци.

Да се утврди дали трошоците за натамошна преработка точно се пресметани.

A-4-1-4 Метода на пресметковна вредност

A-4-1-4-1 Законска основа

член 33 од ЦЗ

(1) Царинската вредност на увезената стока согласно со одредбите на овој член се утврдува врз основа на пресметковната вредност. Пресметковната вредност прејскавува збир од:

- а) вредноста на материјалиите и трошоците за производство или други видови на преработки применети во производството на увезената стока;*
- б) износот на профитот и општите трошоци кои се еднакви на износот кој вообичаено се искажува при продажба на стока од иста класа или вид како што е стоката која се вреднува, а кои се направени од производителот во земјата извозник за извоз во Република Македонија и*
- в) цената или вредноста на сите други трошоци наведени во членот 35 став (1) точка д) од овој закон.*

(2) Не може да се бара никујак да се присилува кое било лице кое не е резидент на Република Македонија да овозможи преглед или да дозволи пристап до која било сметка или друг документ заради утврдување на пресметковната вредност. Царинскиот орган може да ги провери податоците кои се дадени од страна на производителот на стоката заради утврдување на царинската вредност согласно со овој член, во некоја друга земја, со прејходна согласност од страна на производителот и под услов навремено да бидат известени власниците на земјата и тие да не се спроведуваат на проверка.

Поблиски одредби за методата на пресметковна вредност се наведени во УСЦЗ и тоа во член 72, како и во Прилог 13 од УСЦЗ во кој се наведени интерпретативните забелешки за царинска вредност.

A-4-1-4-2 Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на пресметковната метода

Да се утврди дека царинската вредност на стоката не може да се утврди според некоја од претходно наведените методи. Ако декларантот бара да се замени редоследот на примена на членовите 32 и 33 од ЦЗ, членот 33 ќе се примени пред членот 32 од ЦЗ).

Да се утврди дали производителот е подготвен да им ги обезбеди на царинските органи неопходните податоци за трошоците и да обезбеди можности за било каква понатамошна проверка која може да биде потребна. Ако царинскиот орган не е во можност да се задоволи со вистинитоста и исправноста на презентираниите податоци, оваа метода не може да биде применета.

Да се утврди дали декларираниите "цена или вредност", според оваа метода, се базирани на сметководствени записи на производителот и дали тие податоци се во согласност со општо прифатените сметководствени принципи кои се применуваат во земјата каде стоката е произведена.

Забелешка:

Постои значајна разлика помеѓу зборовиите цена и вредност. Царинскиите органи ќе ја користиат вредноста на материјалиите само ако цената не е позната.

Да се провери дали трошоците на материјалите употребени во производството на увезената стока правилно се идентификувани.

Забелешка:

Материјалиите вклучуваат:

- а) суровини, како на пример дрвена граѓа, челик, олово, глина, шексвил итн;*
- б) трошоци поврзани со транспортот на суровините до местото на производство;*
- в) делумно составени или полуготови производи, како на пример индустријални возила;*
- г) компоненти кои би можеле да бидат склопени или употребени во производството на финалниот производ.*

Да се провери дали трошоците за производство или друга преработка на увезената стока точно се утврдени.

Забелешка:

Трошоците за производство вклучуваат:

- а) трошоци за директен и индиректен труд;*
- б) било кој трошок за складирање кога постојат операции за складирање наместо производствен процес;*
- в) индиректни трошоци како што се контрола на фабриката, одржување на опремата, прекувремена работа итн;*
- г) износот на внатрешните даноци наметнати во земјата на извоз кои директно се однесуваат на материјалиите или нивноста располагање. Меѓутоа, ако данокот не се плаќа или се враќа врз основа на извозот на производиите, тој не треба да биде вклучен во царинската вредност.*

Да се утврди дали трошоците за амбалажа на увезената стока, кои се сметаат како целина со стоката се правилно идентификувани.

Да се провери дали трошоците за пакување, како за трудот така и за материјалите, се правилно идентификувани.

Да се провери дали вредноста на стоката и услугите обезбедени од страна на купувачот е пресметана правилно и дека продавачот не ја вклучил вредноста на било која од стоката и услугите обезбедени од страна на купувачот во продажната цена. Треба да се истакне дека вредноста на било која стока и услуга обезбедени од страна на купувачот не треба да се пресметува два пати.

Забелешка:

- а) вредноста на инженеринг, развој, уметничка работа, дизајнирање и планови и цртежи извршени во Република Македонија, треба да бидат вклучени во царинската вредност ако вредноста на илестивност му се плаќа на производителот*
- б) поделба на вредноста на стока и услуги обезбедени од страна на купувачот на увезената стока ќе се врши по методата која ја бара декларацијата, но под услов:*
 - стоа да е во согласност со општите прифатените сметководствени принципи и*
 - методата да може да се потврди со документарна евиденција*

Да се провери дали трошоците за транспорт, осигурување и со нив поврзаните трошоци се правилно пресметани.

Да се потврди дали износот на профитот и општите трошоци се правилно идентификувани.

Забелешка:

- а) износот на профитот и отпадот треба да биде утврдено врз основа на податоци добиени од или во име на производителот, освен ако тие податоци не се во согласност со оние кои вообичаено се појавуваат во продажбата на стока од иста класа или вид
- б) износот на профитот и отпадот треба да биде земен како целина. Ако во некој посебен случај, податоците на производителот за неговите профити се ниски, а неговите отпадни стоки високи, неговите профити и отпадни стоки земени заедно, сепак може да бидат во согласност со оние кои вообичаено се појавуваат во продажбата на стока од иста класа или вид.
- в) Кога производителот може да докаже дека има мал профит од продажбата на увезената стока, поради одредени комерцијални околности, податоците за неговите вистински профити треба да се земат во предвид ако тој има валидни комерцијални причини како оправдание (како на пример, непредвидено опаѓање на побарувачката) и ако неговата политика на цени ја одразува вообичаената политика на цени во иста индустриска гранка.

Кога за потребите на утврдување на царинската вредност се користат податоци различни од оние обезбедени од или во име на производителот, царинските органи треба да го информираат декларантот, ако тој тоа го бара, за изворот на тие податоци, користените податоци и пресметките базирани на тие податоци.

A-4-1-5 Метода на расположиви податоци

A-4-1-5-1 Законска основа

член 34 од ЦЗ

(1) Ако царинската вредност на увезената стока не може да се утврди врз основа на членовите 28, 29, 30, 31, 32 и 33 од овој закон, иаа се утврдува, врз основа на податоци кои се на располагање во Република Македонија, со употреба на оправдани средства кои се во согласност со принципите и со одредбите содржани во:

- Договорот за примена на членот 7 од Отпадниот договор за царини и трговија од 1994 година,
- членот 7 од Отпадниот договор за царини и трговија од 1994 година и
- членот 27 заклучно со членот 45 од овој закон.

(2) Согласно со одредбите од овој член, царинската вредност не може да се утврди врз основа на:

- а) продажната цена во Република Македонија на стока произведена во Република Македонија;
- б) системот кој овозможува, за царински потреби, прифаќање на повисоката од две алтернативни вредности;
- в) цената на стоката на домашен пазар во земјата извозничка;
- г) стоците за производство, освен оние пресметковни вредности кои се утврдуваат за идентична или слична стока во согласност со одредбите на членот 33 од овој закон;
- д) цената на стоката за извоз во некоја друга земја, а не во Република Македонија;
- е) минимални царински вредности или
- е) произволни или измислени вредности.

На барање на увозникот, истото имено се известува за царинската вредност која е утврдена согласно со одредбите од овој член и за методите применети при утврдување на оваа вредност.

1. Царинската вредност утврдена согласно со одредбите на член 34 став (1), треба во најголема можна мерка да биде базирана на прејходно утврдени царински вредности.
2. Методите на вреднување кои се применуваат согласно со одредбите на член 34 став (1) од Царинскиот закон, треба да бидат методите наведени во член 28 до член 33, а разумната флексибилност при примена на таквите методи треба да биде во согласност со одредбите на член 34 став (1).
3. Некои примери за разумна флексибилност се следниве:
 - (а) идентична стока - барањето идентичната стока да биде извезена во исто или приближно исто време како и стокавата што се вреднува треба да се толкува флексибилно; како основа за царинско вреднување може да послужи идентична увезена стока произведена во земја различна од земјата на извоз на стокавата што се вреднува; може да се користат царинските вредности на идентична увезена стока веќе утврдени според одредбите на член 32 и член 33.
 - (б) слична стока - барањето сличната стока да биде извезена во исто или приближно исто време како и стокавата што се вреднува треба да се толкува флексибилно; како основа за царинско вреднување може да послужи слична увезена стока произведена во земја различна од земјата на извоз на стокавата што се вреднува; може да се користат царинските вредности на слична увезена стока веќе утврдени според одредбите на член 32 и член 33.
 - (в) дедуктивна метода - барањето од член 32 став (1) под а) од Царинскиот закон стокавата да била продадена во "иста состојба како што е увезена" може флексибилно да се толкува; барањето за рокови од "90 дена" може да се применува флексибилно.

A-4-1-5-2 Постапка на царинскиот орган во случаите кога царинската вредност на стоката се утврдува со примена на методата на расположиви податоци

Да се утврди дека царинската вредност не може да биде утврдена според претходните методи.

Да се утврди како декларираната вредност била пресметана.

Забелешка:

Следните примери објаснуваат како може да се користат оваа метода:

- а) кога не постојат продажби на слична стока произведена во иста земја во која била произведена стокавата која се вреднува, но постојат продажби на **слична стока произведена во друга земја**, тогаш може да се користат како основа за утврдување на царинската вредност според методата на расположиви податоци, под услов да се исполнеат останатите барања кои се однесуваат на примена на вредносната метода на сличност.
- б) Ако не постојат продажби во периодот од 90 дена, наведен во член 32 од ЦЗ (метода на дедуктивна вредност), но постојат продажби кои се појавиле на пример 100 дена после увозот на стокавата која била вреднувана (стокавата која што е земена за споредба), може да се користат како основа за утврдување на царинската вредност според методата на дедуктивна вредност, под услов да се исполнеат останатите барања кои се однесуваат на примена на дедуктивната метода.

Методата на расположиви податоци дозволува барањата од претходните методи да се применуваат флексибилно, но да не се занемаруваат целосно. При флексибилната примена на претходните методи, мора да се почитуваат принципите на вреднувањето и да се внимава да вредноста произлезена од методата на вреднување значително да не отстапува.

Да се потврди дека декларираната вредност не е базирана на некоја од забранетите методи (член 34 став 2 од ЦЗ).

Да се утврди дали трошоците за транспорт и осигурување, како и останатите трошоци кои се однесуваат на стоката која се вреднува се правилно пресметани.

Да се утврди дали се декларирани останатите елементи кои се вклучуваат во царинската вредност.

A-4-2 Елементи кои се вклучуваат и кои не се вклучуваат во царинската вредност (член 35 и 36 од ЦЗ)

A-4-2-1 Провизии и посреднички провизии

Провизии и посреднички провизии поврзани со купување на стоката, а кои паѓаат на товар на купувачот се составен дел од царинската вредност, согласно член 35 став (1) под а) (1). Единствено куповните провизии, согласно член 36 под д), не се вклучуваат во царинската вредност, доколку купувачот ги плаќа одвоено од плаќањето за стоката.

A-4-2-1-1 Куповни провизии

Под куповни провизии се подразбираат трошоците кои увозникот ги плаќа на својот застапник за услугите за застапување во странство при купување на стоката која се вреднува.

A-4-2-1-1-1 Законска основа

Согласно член 36 под д), (член 77 од УСЦЗ) куповните провизии не се вклучуваат во царинската вредност, доколку купувачот ги плаќа одвоено од плаќањето за стоката.

Со оглед на тоа што куповните провизии не се дел од царинската вредност, потребно е попрецизно да се дефинира поимот **куповни провизии**.

Пред се, куповните провизии се надомест кој увозникот му го плаќа на куповниот агент. **Куповен агент е лице кое работи за сметка на купувачот (увозникот), вршејќи му услуги во врска со:**

- наоѓање на продавачи;
- информирање на продавачите за желбите и барањата на увозникот;
- обезбедување на мостри, каталози и сл.;
- понекогаш организирање на транспорт, осигурување, складирање и испорака на стоката.

Куповниот агент (посредникот при купување), може да работи во свое име, но секогаш за туѓа сметка. Важно е да се напомене дека постојат неколку карактеристики кои се специфични за посредникот при купување на стоката (куповниот агент):

- тој секогаш работи за купувачот, не за продавачот;
- тој не ја купува стоката за сопствена сметка, туку само посредува при купопродажбата и го застапува купувачот;
- за својата услуга за застапување при купувањето во странство, на купувачот му испорачува фактура;
- не превзема било каков ризик за стоката или дополнителни услуги кои се различни од услугите за посредување при купување на стоката.

За да се донесе правилна одлука дали одредени плаќања може да се сметаат за плаќања на име куповни провизии кои не треба да се вклучат во царинската вредност, потребно е да се побараат дополнителни податоци од декларантот и тоа:

- Договор помеѓу куповниот агент и купувачот во кои се прецизно назначени активностите кои агентот треба да ги извршува се до ставање на стоката на располагање на купувачот;
- Доколку не постои гореспоменатиот договор, тогаш треба да се достават други документи како на пример: порачки за купување, кореспонденција меѓу агентот и купувачот, кредитни писма, телефакс или e-mail комуникација и сл.

Доколку од дополнителните податоци се утврди дека агентот работи за своја сметка, односно има сопственички интереси над стоката, ја купува истата со свои средства и го поднесува ризикот за губење или зголемување на профитот, а потоа му ја рефактурира на купувачот, тогаш таквиот посредник во купувањето, не може да се смета за куповен агент, ниту провизијата да се смета за куповна провизија. Меѓутоа, ако агентот ја рефактурира стоката на увозникот, а при тоа куповната провизија е одвоена од плаќањето за стоката, тогаш таа не треба да биде вклучена во царинската вредност. За да се овозможи невклучување на куповната провизија во вакви случаи, потребно е до царинскиот орган да биде доставена фактурата на добавувачот кон агентот, за да може да се разграничи цената на стоката и провизијата на куповниот агент.

Понекогаш, куповниот агент може да врши и други услуги кои се надвор од вообичаените кои се карактеристични за куповен агент. На пример, куповниот агент наместо да го организира транспортот на стоката од фабриката до местото на извоз, тој самиот ја транспортира стоката и во неговиот надомест се вклучени и трошоците за транспорт. Во овој случај, вкупниот надомест за куповниот агент не може да се смета за куповна провизија, туку само делот кој може да се идентификува дека се однесува на куповната провизија.

A-4-2-1-1-2 Послужбени на царинските органи за утврдување на статусот на провизиите

Да се провери дали агентот направил посебен трошок за услугите за купување на стоката, односно дали го разделил од вистински платената цена или цената која треба да се плати за стоката.

Забелешка:

Ако провизијата е искажана во фактурата од агенцијата, треба да се провери дали тој е продажен агенцијата или куповен агенцијата.

Да се обезбедат потполни податоци за функциите кои ги извршува агентот. Да се обезбеди договорот за застапување и/или други докази, како што се нарачки; кореспонденција (телекс, телефакс, e-mail), акредитиви и друго, кои се однесуваат на активностите на агентот и неговите провизии.

Забелешка:

- a) *Третираното на провизиите и посредничките провизии за потребите на утврдување на царинската вредност зависи од самата природа на услугите извршени од агенцијата (посредничките). Ако агенцијата делуваат за нивна сопствена сметка и/или имаат сопственички интерес над стоката, тогаш тие не може да се сметаат како куповни агенции.*
- b) *Понекогаш во договориите или документиите не е јасно претставена природата на активностите на агенцијата. Во таквите случаи, потребно е да се утврдат висинските факти во врска со случајот.*
- v) *Ако агенцијата е поврзана со продавачот или со лице поврзано со продавачот, и покрај постоењето на договор за посредување, царинските органи треба да ги истражат сите околности за да утврдат дали агенцијата работи за сметка на купувачот, а не за сметка на продавачот, или пак за своја сметка.*
- z) *Извозните куќи или и.н. независни агенции кои извршуваат слични активности, но имаат и сопственички интерес над стоката и вршат контрола на трансакцијата или на цената плаќена од увозникот, не може да се сметаат како куповни агенции.*

Да се обезбедат целосни податоци за износот на провизиите и начинот на кој тие се пресметани.

Забелешка:

- а) Ако куйовниот аџенџи џовџорно му факџурира на увозникоџи, факџураџа од џродавачоџи џреба да биде џоднесена на царинскиџе оргџани, за да може да ја уџврдаџи висџински џлаџенатџа цена или ценатџа коџа џреба да се џлаџи на џродавачоџи на сџокаџа, како и износџи на куйовниџе џровизиџи.
- б) Треба да се исџиџа усоџласеностџа на надомесџоциџе кои се џлаќаат во врска со извршениџе услуџи. Понекоџаш, куйовниот аџенџи може да извршува и друџи услуџи кои се надвор од доменџи на вообичаениџе функциџи на куйовниот аџенџи. Тие доџолниџелни услуџи може да влиџаат на надомесџоциџе кои џи џлаќа куйувачоџи.
- в) Ако износџи на џровизиџиџе изџледа несоодвеџен со комерџиџалнатџа џракса, џреба да се исџиџаат сџиџе околностџи на џродаџбатџа. Посџојатџи случаи коџа фирмиџе куйуваат сџока џреку свои џодружници во земџаџа на увоз и им џлаќаат куйовни џровизиџи на своиџе џодружници. Во џиџе случаи, можно е џлаќањето на куйовниџе џровизи да е со цел да се намали царинскатџа вредностџи на сџокаџа.

Во Прилог 1 од ова Упатство се наоѓа прашалник за утврдување на статусот на провизиите, кој ќе им служи на царинските органи да утврдат дали во конкретните случаи станува збор за куповни или продажни провизиџи.

A-4-2-2

член 35 став (1)
џод а) (2) и (3)
од ЦЗ

Трошоци за амбалажа и трошоци за пакување

Согласно член 35 став (1) под а) (2) и (3) од ЦЗ, при утврдување на царинската вредност согласно членот 28 од ЦЗ, кон вистински платената цена или цената коџа тртеба да се плати за увезената стока, се додаваат:

- трошоци за амбалажа кои за царински потреби се сметаат како целина со стоката сместена во неа и
- трошоци за пакување без оглед на тоа дали се работи за работна рака или за материјали

во онаа мера во коџа паѓаат на товар на купувачот, а не се вклучени во вистински платената цена или цената коџа треба да се плати за стоката.

A-4-2-3

Стока и услуџи кои џи обезбедува купувачот (член 35 став (1) под б) од ЦЗ)

A-4-2-3-1

Законска основа

Вредноста на било коџа стока и услуџа коџа купувачот, директно или индиректно, му ја обезбедува бесплатно (без плаќање на противвредноста) или по намалени трошоци на странскиот добавувач, мора да биде вклучена во царинската вредност. Тука спаѓаат четири категории на стока и услуџи, и тоа:

- а) материјали, компоненти, делови и слични предмети вградени во увезената стока;
- б) алати, матрици, калапи и слични предмети употребени за производство на увезената стока;
- в) материјали потрошени во производството на увезената стока и
- г) инженеринг, развој, уметничка работа, дизајнирање и планови и цртежи извршени надвор од Република Македониџа, а кои се неопходни за производство на увезената стока

Кога декларантот не ја декларира вредноста на стоката и услугите обезбедени од купувачот, било намерно или ненамерно (во големите компании овие активности може да се во надлежност на еден сектор, а продажбата на стоката во друг сектор), тешко е тие да се откријат во моментот на увозот. Меѓутоа, цената на увезената стока која вклучува стока и услуги обезбедени од купувачот, може да биде пониска од цената на идентична или слична стока. Кога царинските органи имаат сомневање, треба да се бара објаснување од декларантот за извозите на стока или услуги кон продавачот. При испитувањето на околностите на продажбата, од декларантот треба да се бара да го достави планот и динамиката на увозот на стоката, од кои може да се добијат податоци кои се однесуваат на конкретниот увоз, вклучувајќи го и постоењето на стока и услуги обезбедени од купувачот. Исто така, треба да се испитаат и податоците од извозните документи со цел да се утврди дали примачот на извезените стока и услуги е истото лице, односно продавачот на стоката. Сите плаќања во странство кои не се однесуваат на стоката увезена во Република Македонија мора внимателно да се проверат. Ако плаќањето е извршено кон дизајнерски центар во странство, мора да се испита целта на плаќањето. Исто така, важно е да се забележи дека увозникот може да обезбедува стока и услуги индиректно, со плаќање од трето лице, кое му ги добавува на продавачот.

Примери за типови на стока и услуги кои често ги обезбедува купувачот:

- а) етикети, налепници, ознаки
- б) упатства, инструкции
- в) амбалажа за пакување (кеси, кутии, лепливи траки и сл.)
- г) кожа, платно, ткаенини, особено во случаите кога продавачот ги составува (сечење, изработка, украсување)
- д) железарија (рачки, шарки, оков, шрафови)
- ѓ) гуми и делови за моторни возила
- е) благородни метали за катализатори и електрична стока.
- ж) силиконски плочи
- з) матрици и калапи
- с) катализатори и реагенси
- и) абразиви и лубриканти
- ј) печатење и дизајнирање на амбалажата за пакување
- к) планови, цртежи и сл.

Вредноста на стоката и услугите кои ги обезбедува купувачот претставува збир на:

- а) трошоците за стекнување или трошоците за производство;
- б) трошоците за транспорт (вклучувајќи ги сите странски царини, даноци или давачки и трошоците за испорака настанати во странство) ако се платени од купувачот, после нивното стекнување или производство од страна на купувачот, до местото каде тие се користени за производство на увезената стока;
- в) вредноста додадена на стоката со поправка или модификација извршени после незјиното стекнување или производство од купувачот и
- г) прилагодувања за претходна употреба.

Трошоците за стекнување или производство може да се утврдат од:

- а) трошоците за стекнување или закуп на кои е изложен купувачот, ако стоката и услугите се стекнати или закупени од лице кое не е поврзано со купувачот, во време на стекнувањето или закупот;
- б) трошоците за стекнување или закуп на кои е изложено лицето од кое купувачот ги стекнува или закупува стоката и услугите, ако тоа лице не ја произведува стоката и е поврзано со купувачот, во времето кога купувачот ги стекнал или закупил;
- в) трошоците за производство, ако стоката и услугите се произведени од купувачот или од лице поврзано со купувачот, во времето кога купувачот ја стекнал стоката.

Кога вредноста на стоката и услугите еднаш ќе се утврди, неопходно е таа да биде распределена на увезената стока. Општо, методата на распределба ќе биде оној кој го бара декларантот, под услов тоа да е во согласност со општо прифатените сметководствени принципи и методата да може да се поткрепи со документарни докази.

Постојат повеќе можности, како на пример:

- а) вредноста може да биде распределена на првата пратка, ако увозникот сака да ги плати давачките за вкупната вредност од еднаш;
- б) увозникот може да бара вредноста да биде распределена на бројот на произведени единици до времето на првата испорака;
- в) увозникот може да бара вредноста да биде распределена на вкупното предвидено производство, ако постои договор за вкупното производство;
- г) вредноста може да биде распределена на бројот на годините или бројот на единиците од користењето на стоката и услугите.

A-4-2-3-2 Постапка на царинските органи

Да се утврди дали купувачот добавил (испорачал) било какви материјали или услуги. Ако е така, да се обезбедат целосни податоци за тоа што било добавено и кога било добавено.

Да се утврди дали испораката била извршена само еднаш или таа е континуирана.

Да се утврди дали купувачот ги плаќа транспортните трошоци, странските царини, даноци и други давачки.

Да се обезбедат документарни докази кои се однесуваат на вредноста на стоката и услугите (договор, фактури ако материјалите биле купени, податоци за тоа што било набавено, плаќањата од купувачот, трошоци на производство и сл.)

Да се обезбедат податоци за увезената стока на која се однесува испораката.

Да се утврди дали е увезена целата стока која била договорена. Ако не е, да се обезбедат податоци за тоа што било увезено и што преостанува да се увезе. Да се распредели вредноста на стоката и услугите на увозите.

Да се провери дали вредноста на стоката или услугите е декларирана. Ако е така, да се обезбедат податоци за тоа како била пресметана декларираната вредност.

Забелешка:

Постојат случаи во кои плаќањата од купувачот кон претходно лице-добавувач или кон продавачот може да се сметаат како дел од вистински плаќањата цена или цената која треба да се плаќа, отколку како стока и услуги обезбедени од купувачот. Ако не постои договор за стока и услуги кои ги обезбедува купувачот, склучен помеѓу купувачот и претходно лице-добавувач, може да постои договор за набавка помеѓу продавачот и претходно лице-добавувач.

A-4-2-4 Тантиемите и трошоци за лиценци

A-4-2-4-1 Законска основа

Според **член 35** став 1 под (в), тантиемите и трошоците за лиценци во врска со стоката која се вреднува, а кои купувачот мора да ги плати директно или индиректно, како услов за продажба на стоката која се вреднува, се вклучуваат во царинската вредност, во онаа мера во која таквите тантиемите и трошоци за лиценци не се вклучени во вистински платената цена или цената која треба да се плати. Односно, кога царинската вредност на увезената стока се утврдува во согласност со одредбите на член 28 од ЦЗ, **тантиемите или трошоците за лиценци ќе бидат додадени на вистински платената цена или на цената која треба да се плати за увезената стока само кога ова плаќање:**

- **е поврзано со стоката што се вреднува и**
- **претставува услов за продажба на таа стока.**

Во согласност со одредбите од УСЦЗ, како тантиеми и трошоци за лиценци се сметаат пред се, плаќањата за користење на правата во врска со увезената стока. Според член 79 од УСЦЗ за вредноста на стоката за царински потреби, како тантиеми и трошоци за лиценци од член 35 став 1 под (в) од ЦЗ, се сметаат одредени плаќања за користење на правата во врска:

- со производството на увезената стока (особено, патенци, дизајни, модели и производни know-how), или
- со продажбата за извоз на увезената стока (особено, трговска марка и заштитени модели), или
- со употребата или најважната продажба на увезената стока (особено, авторски права и производни процеси кои неразделно се вградени во увезената стока).

Согласно појаснувањата на Техничкиот Комитет при Светската Царинска Организација, одделни изрази од ова Упатство ги имаат следните значења:

Тантиеми и трошоци за лиценци: плаќања од било кој вид во поглед на употреба или право на употреба; секое авторско право, уметничка или научна работа вклучувајќи и кинематографски филмови, секој патент, трговска марка, дизајн или модел, план, заштитена формула или процес, плаќање за употреба или право на употреба на индустриска, комерцијална или научна опрема, плаќања за know-how.

Know-how: сите необјавени технички информации, кои се соодветни за патентирање или не, кои се неопходни за индустриско производство на производ или процес, непосредни или со посредни прилагодувања; know-how произлегува од научни експерименти и истражувања за подобрување на техниката и производителот мора да го обезбеди доколку сака да го модернизира производството и да го следи напредокот на техниката.

A-4-2-4-2 Плаќање на тантиеми и трошоци за лиценци

Вообичаено, тантиемите и трошоците за лиценци се плаќаат на сопственикот во одделни плаќања (на пример месечно, квартално, годишно). Понекогаш плаќањата може да бидат во форма на еднократен износ или пак, на почетокот да се плати првата рата, а подоцна следуваат уплати за останатите рати. Ратите за тантиеми и трошоци за лиценци вообичаено се пресметуваат како процент од остварената продажба на лиценцираната стока.

Кога во купопродажниот договор е вклучено плаќање на тантиеми и трошоци за лиценци, содржината на договорот за начинот на плаќањето и останатите барања, обично се предмет на посебни **"договори за лиценца"**. Во договорите за лиценца, помеѓу другото, обично се определени: *дејтали за лиценцираниот производ, видот на доделените права и обезбедениот know-how, обврските на корисникот и носителот на лиценцијата, методи на пресметка и плаќањата за тантиемите и трошоците за лиценци.*

Од содржината на договорот за лиценца се добиваат важни податоци за стоката која се вреднува, пред се за тоа, дали тантиемите и трошоците за лиценци се вклучуваат во царинската вредност на увезената стока. Меѓутоа, неопходно е да се земат во предвид условите од договорот за купопродажба и поврзаноста која што може да постои помеѓу договорот за купопродажба и договорот за лиценца.

Иако од приложената увозна документација е јасно видливо, дека увезената стока е предмет на договор за лиценца, потребно да се утврди како плаќањата за тантиеми и трошоци за лиценци се вклучени во царинската вредност на стоката која се вреднува. Потребно е да се посвети посебно внимание на случаите кога увезената стока е состојка или компонента на лиценцираниот производ и кога увезената стока (на пример специјална машина за производство или индустриска опрема) самата произведува лиценцирани производи. Во овие случаи мора посебно да се внимава, на кој начин тантиемите и трошоците за лиценци се вклучени во царинската вредност на стоката која се вреднува

Во случаите, кога know-how е обезбеден врз основа на договор за лиценца, со него вообичаено има приложено нацрти, рецепти, формули и основни упатства за употреба на лиценцираниот производ. Кога за тие прилози на увезената стока, врз основа на договорот за лиценца, се платени тантиеми и трошоци за лиценци, потребно е добро да се пресмета дали тие давачки се вклучуваат во царинската вредност. Некои договори за лиценца (на пример франшизинг) вклучуваат и обезбедување на услуги од добавувачот во облик на обука и оспособување на работниците за увезените лиценцирани апарати за производство на лиценцирани производи, односно ракување со машината/опремата. Ако во договорот е предвидена техничка помош во областа на менаџмент, маркетинг, сметководство итн., таквите плаќања не се вклучуваат во царинската вредност на стоката, ако се наведени во договорот за лиценца и се одвоено прикажани во фактурата.

Од содржината на договорот за лиценца можно е да произлезе, дека за вклучување во царинската вредност на увезената стока е предвиден само дел од трошоците за лиценци. Кога од договорот произлегува дека дел од плаќањата за тантиеми и трошоци за лиценци се вклучуваат во царинската вредност, а другиот дел не, бидејќи тој дел не е елемент за вклучување во царинската вредност, потребно е договорот прецизно да се разгледа и да се утврди колку од трошоците навистина се вклучуваат во царинската вредност на увезената стока.

A-4-2-4-3 Тантиемите и трошоците за лиценци се поврзани со стоката што се вреднува

При утврдување дали тантиемите и трошоците за лиценци се поврзани со стоката која се вреднува, клучното прашање е за што се платени тантиемите и трошоците за лиценци, односно дали се платени за стоката што се вреднува или по друг основ. За да во постапката на царинење се утврди дека тантиемите и трошоци за лиценци се поврзани со стоката што се вреднува, треба да се утврди на што фактички се однесуваат.

Тантиемите и трошоците за лиценци може да се поврзани целосно, делумно или воопшто да не се поврзани со увезената стока. Имено, во пракса се јавуваат случаи на увоз на состојки или составени делови на лиценцирани производи, машини и опрема за производство, каде што плаќањето на тантиемите и трошоците за лиценци зависи од реализираната продажба на лиценцираниот производ, а не е поврзано со стоката што е предмет на увоз. На пример, договорено е за реализирана продажба на лиценциран производ да се плаќа одредена сума на име лиценца по продаден производ. При тоа, плаќањето на лиценцата е независно од тоа дали некоја од компонентите на лиценцираниот производ ќе се увезува или пак сите компоненти ќе бидат обезбедени од домашен пазар. Во случај кога некоја од компонентите се увезува, плаќањето за лиценца ќе се смета дека не е поврзано со стоката што се вреднува, бидејќи лиценцата се плаќа не заради увозот на компонентата која се увезува, туку заради откупената лиценца која што се плаќа зависно од продажбата на производот, а не зависно од увозот на некоја компонента.

A-4-2-4-4 Тантиемите и трошоците за лиценци претставуваат услов за продажба на стоката

При утврдување дали тантиемите и трошоците за лиценци се услов за продажба на стоката, треба да се одговори на прашањето дали продавачот е подготвен да ја продаде стоката без плаќање на тантиеми и трошоци за лиценци, или плаќањето на тантиеми и трошоци за лиценци е задолжителен услов за продажба на стоката. Во најголем број на случаи, ако продажбата на увезената стока е условена со плаќањето на тантиеми и трошоци за лиценци, за тоа вообичаено се склучува договор за лиценца, кој го регулира тој однос. Меѓутоа, таков договор не мора секогаш да постои, односно купувачот и продавачот за плаќање на тантиеми и трошоци за лиценци може да се договараат на поинаков начин.

Кога стоката е купена од едно лице, а тантиемите и трошоците за лиценци треба да му се платат на друго лице, плаќањата сепак може да се сметаат како услов

за продажба на стоката според одредени услови (член 82 од УСЦЗ). Такви и слични примери може да се појават при продажба на стока во рамки на мултинационално поврзани корпорации. Продавачот или неговиот застапник може да бара од купувачот да изврши плаќање кога на пример лиценцирана стока е купена од една компанија, а купувачот треба да ги плати тантиемите и трошоците за лиценци на друга компанија од истата мултинационална корпорација. Ако условот за плаќање на тантиеми и трошоци за лиценци настане накнадно или пак условот за плаќање на тантиеми и трошоци за лиценци на друго лице во моментот на вреднување не е познат, царинскиот орган го утврдува плаќањето на тантиемите и трошоците за лиценци со накнадна контрола на деловните книги на увозникот.

A-4-2-4-5 Пресметка на износот на тантиеми или трошоци за лиценци кој треба да се додаде на вистински платената цена или цената која треба да се плати

Тантиемите и трошоците за лиценци вообичаено се плаќаат после увозот на стоката која се вреднува. Во тој случај, конечното утврдување на вредноста на стоката возможно е да биде извршено во согласност со одредбите од член 76 од УСЦЗ. Ако износот за плаќањата на тантиеми и трошоци за лиценци во моментот на увозот не е познат, се поднесува непотполна царинска декларација со привремен податок за вредноста, во согласност со член 88 став (1) под а) од ЦЗ. Рокот во кој мора да се приложат податоци за износот на тантиемите и трошоците за лиценци, кои не се познати во моментот на царинењето, го определува царинскиот орган во согласност со член 172 од УСЦЗ.

Во случаите кога при утврдување на царинската вредност се вклучува само дел од тантиемите и трошоците за лиценци, потребни се консултации помеѓу декларантот и царинскиот орган заради спроведување на соодветна постапка.

Кога постои добра соработка помеѓу декларантот и царинските органи, лицето кое ги плаќа тантиемите и трошоците за лиценци врз основа на своите книговодствени извештаи и пресметки може да ги подготви потребните податоци за потребите на царинските органи.

Основа за распределба на тантиемите и трошоците за лиценци може да обезбеди со дополнителна контрола на кореспонденцијата помеѓу носителот на лиценцата и корисникот на лиценцата, извештаи од преговорите кои претходеле на потпишување на договорот за лиценца или дискусија со еден од учесниците во договорот за лиценца.

A-4-2-4-6 Исклучоци кога тантиемите и трошоците за лиценци не се додаваат на царинската вредност

Во согласност со одредбите од член 35 став (5) од ЦЗ, по исклучок на ставот (1) под в) од член 35 од ЦЗ:

- *трошоциите настанати за право на репродукција на увезената стока во Република Македонија не се додаваат кон вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока при утврдување на царинската вредност и*
- *плаќањата извршени од купувачот за право на дистрибуција или прејродажба на увезената стока не се додаваат кон вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока ако таквиот плаќања не се услов за продажба за извоз на стоката во Република Македонија.*

A-4-2-4-7 Посебни правила за правото на користење на трговска марка

член 81 од УСЦЗ

Тантиемите или трошоците за лиценци во поглед на правото за користење на трговска марка, ќе бидат додадени на вистински платената цена или на цената која треба да се плати за увезената стока само ако:

- *тантиемиите или трошоците за лиценци се однесуваат на стока која е увозена и повторно продадена во непроменета состојба или незначително се преработува или обработува;*
- *стока се продава под трговска марка, означена пред или после увозот, и за која се платени тантиеми или трошоци за лиценци;*
- *купувачот не може слободно да набави ваква стока од други добавувачи кои не се поврзани со продавачот.*

A-4-2-4-8 Додавање на тантиеми и трошоци за лиценци на трансакциската вредност

При одлучување дали тантиемите и трошоците за лиценци да се вклучат кон трансакциската вредност или не, не е од особено значење дали тие се плаќаат на продавачот или спрема посебен договор, на трето лице. Исто така, не е важно каде (во која држава) има седиште примачот на тантиеми и трошоци за лиценци, ниту пак е важно дали тантиемите и трошоците за лиценци се плаќаат веднаш (заедно со плаќањето за стоката) или подоцна, односно самостојно. Важно е да се почитува фактот, дека **тантиемите и трошоците за лиценци кои не се вклучени во трансакциската вредност, се вклучуваат во вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока, ако тоа плаќање е поврзано со стоката што се вреднува и ако претставува услов за продажба на таа стока.** Ако тантиемите или трошоците за лиценци делумно се поврзани со увезената стока, а делумно со други состојки или составни делови додадени на стоката после нејзиниот увоз, или на активности или услуги после увозот, соодветна распределба на тантиемите или трошоците за лиценци ќе биде направена само врз основа на објективни и мерливи податоци.

A-4-2-4-9 Примери за објаснување

Во примерите кои следуваат, наведени се конкретни случаи за тантиеми и трошоци за лиценци во врска со стоката која се вреднува, кои се вклучуваат во царинската вредност на стоката согласно член 35 став (1) под (в) од ЦЗ.

Пример 1:

Кога машина произведена според патент е продадена за извоз во земја на увоз по цена која не го вклучува трошокот за патентот, а продавачот бара од увозникот да ја плати на трето лице, кој е носител на патентот, дали треба да се додаде тантиема на вистински платената цена или на цената која треба да се плати, според одредбите од член 35 став 1 под (в) од ЦЗ?

Тантиемиите треба да се додаде на вистински платената цена или на цената која треба да се плати, во согласност со одредбите на член 35 став 1 под (в) од ЦЗ, бидејќи плаќањето на тантиемиите од купувачот е поврзано со стока што се вреднува и претставува услов за продажба на таа стока.

Пример 2:

Фонографски снимки на музичка изведба, увозникот ги купил од производителот. Според законите на земјата на увозот, кога увозникот ги препродава снимките, тој е должен да плати тантиема од 3% од продажната цена на трето лице, автор на музичките композиции, кој поседува авторско право. Ниеден дел од тантиемите, директно или индиректно не му припаѓа на производителот, ниту е платен како обврска според договорот за продажба. Дали тантиема ќе биде додаден на вистински платената цена или на цената која треба да се плати?

Танџиемаџа не џреба да се додаде на висџински џлаџенаџа цена или на ценаџа која џреба да се џлаџи џри уџврдувањето на царинскаџа вредносџ; џлаќањето на џанџиемаџа не е услов за џродажба за извоз на увезенаџа сџоќа, џуку џроизлеѓува од законскаџа обврска на увозничкоџ да му џлаџи на носџелотоџ на авџорскоџо џраво, коѓа снимкиџе се џродадени во земјаџа на увоз.

Пример 3:

Увозникот "У" стекнува право да користи патентиран процес за производство на одредени производи и се согласува да плати танџиема на носителот на патент "Х", врз основа на бројот на произведени артикли, користејќи го тој процес. Во посебен договор, "У" дизајнира и купува од странски производител "Е", машина која е специјално наменета да го извршува патентираниот процес. Дали танџиемаџа за патентираниот процес е дел од висџински платената цена или цената која треба да се плати за увезената машина?

Иако џлаќањето на џанџиемаџа се однесува на џроцесотоџ оџелотоџворен во машинаџа и ја џреџсџавува исклучиваџа уџоџреба на машинаџа, оваа џанџиема не е дел од царинскаџа вредносџ, бидејќи џлаќањето не е услов за џродажба на машинаџа за извоз во земјаџа на увоз.

Пример 4:

Увозникот "У" купил патентиран концентрат од производителот "М", кој истотака е носител на патентот; увезениот концентрат едноставно е разреден со обична вода и спакуван за потрошувачка, пред да биде продаден во земјата на увоз. Како додаток на цената на стоката, купувачот е должен да му плати на производителот "М", како услов за продажба, танџиема за правото да го вклучува или користи патентираниот концентрат во производите наменети за препродажба. Износот на танџиемаџа е пресметан на продажната цена на готовите производи.

Танџиемаџа е џлаќање кое се однесува на увезенаџа сџоќа, која куџувачотоџ е должен да ја џлаџи како услов за џродажба на џаа сџоќа и џреба да биде додадено на висџински џлаџенаџа цена или на ценаџа која џреба да се џлаџи во согласносџ со член 35 сџав 1 џод (в) од ЦЗ. Ова мислење се однесува на џанџиема џлаџена за џаџенитоџ вклучен во увезенаџа сџоќа и е без влијание на друѓи околносџи.

Пример 5:

Странски производител "М" поседува трговска марка заштитена во земјата на увоз. Увозникот "У" произведува и продава, под трговската марка на "М", шест видови на козметички производи. Увозникот "У" е должен да му плати танџиема на производителот "М", пресметана како 5% од неговата вкупна годишна продажба на сите козметички средства продадени под трговската марка на производителот "М". Сите козметички средства се произведени според формула на производителот "М", од состојки набавени во земјата на увоз, со исклучок на едно за кое битните состојки нормално се набавени од производителот "М". Како треба да биде третирана танџиемаџа во поглед на увезените состојки?

Танџиемаџа е џлаџива на џроизводиџелотоџ "М", без разлика на џоа дали увозничкоџ "У" корисџи сосџојки од џроизводиџелотоџ "М" или од локални добавувачи; заџоа џоа не е услов за џродажба на сџоќаџа и за целиџе на уџврдувањето на царинскаџа вредносџ, не може да биде додадена на висџински џлаџенаџа цена или на ценаџа која џреба да се џлаџи сџоред член 35 сџав 1 џод (в) од ЦЗ.

Пример 6:

Увозник прави две одделни набавки на концентрат од странски производител "М". Производителот "М" е носител на трговска марка која може, но не мора да биде обележана на стоката кога таа се продава после растварање, зависно од условите на посебната продажба за увоз. Надоместокот за користење на трговската марка е платен врз основа на единица производ. Увезениот концентрат е едноставно растворен со обична вода и спакуван за потрошувачка, пред продажбата.

Во првата набавка, концентратот е растворен и препродаден без трговска марка и без барање за плаќање на надомест. Во вториот случај, концентратот е растворен и

препродаден со трговска марка, а како услов за продажба за увоз постои барање за плаќање на надомест.

Бидејќи сѐокаџа во првата набавка е препродадена без трговска марка и не е илајен надомест, не е потребно да се врши додавање. Во втората набавка, надоместокој ишо го бара производителот "М", мора да биде додаден на висински илајената цена или на цената која треба да се илаји за увезената сѐока.

Пример 7:

Склучен е договор помеѓу дискографската куќа "Р" и уметникот "А", двајцата со седиште во земјата на извоз "Х". Согласно со договорот, уметникот "А" добива исплата на тантиема за секоја снимка продадена во малопродажба, како надокнада за отстапени права, на уметникот "А", за репродукција, маркетинг и дистрибуција ширум светот. Врз основа на тоа, компанијата "Р" склучува договор за дистрибуција и продажба со увозникот "У", да го снабдува со снимки со изведба на уметникот "А", за препродажба во земјата на увоз. Како дел од тој договор, компанијата "Р" му ги отстапува правата за маркетинг и дистрибуција на увозникот "У" и бара од него, за возврат, исплата на тантиема од 10% од малопродажната цена на секоја снимка купена и увезена во земјата на увоз. Увозникот "У" прифаќа исплата од 10% на компанијата Р.

Плаќањето на иланиема преиспавува услов за продажба, бидејќи увозникот "У" е должен да го илаји овој износ како последица на договорот за маркетинг и дистрибуција со компанијата "Р". За да го заштити својот комерцијален интерес, компанијата "Р", не би ги продала снимките на увозникот "У", ако тој не се согласел на овие услови.

Плаќањето е поврзано со сѐокаџа ишо се вреднува, бидејќи е направено за ираото на продажба и дистрибуција на одредена увезена сѐока и износот на иланиемата ќе се менува согласно висинската продажна цена на иедините снимки.

Фактот дека компанијата "Р" е обврзана, за возврат, да илаји иланиема на уметникот "А" во однос на светската продажба на изведбите на уметникот "А", не е важен за договорот помеѓу компанијата "Р" и увозникот "У". Увозникот "У" директно му илаќа на иродавачот и не го засега нишу интересира како компанијата "Р" го распределува нејзиниот вкупен приход. Затоа, илајатата на иланиема од 10% ќе биде додадена на висински илајената цена или на цената која треба да се илаји.

Пример 8:

Увозникот "У" склучува договор за лиценца/тантиеми со носителот на лиценца "Л" со седиште во земја "Х", според кој увозникот "У" се согласува да му плати на носителот на лиценца "Л", фиксна сума на тантиема за секој пар чевли што носат трговска марка на "Л", увезени во земјата на увоз. Носителот на лиценцата "Л" обезбедува уметничка работа и дизајнирање поврзани со трговската марка. Увозникот "У", склучува друг договор со производителот "М", од земјата "Х", за купување на чевли што ја носат трговската марка на "Л", ставена на чевлите од производителот "М", снабдувајќи го производителот "М" со уметничка работа и дизајнирање обезбедена од увозникот "У". Производителот "М" не е во лиценцен однос со "Л". Овој продажен договор не содржи никаква одредба за плаќање на тантиема. Производителот, увозникот сопственикот на лиценца не се поврзани.

Увозникот е должен да илаји иланиема за да добие ираво за корисење на трговската марка. Оваа обврска произлегува од посебен договор, не поврзан со продажбата за извоз на сѐокаџа во земјата на увоз. Сѐокаџа е купена од добавувачот според друг договор и плаќањето на иланиема не е услов за продажба на сѐокаџа. Затоа, плаќањето на иланиема, во овој случај, не треба да биде додадено на висински илајената цена или на цената која треба да се илаји.

Дали обезбедувањето на уметничка работа и дизајнирање, поврзана со трговската марка, може се сметта како подложно на давачки според одредбите на член 35 став 1 под (б), треба посебно да се разгледа.

Пример 9:

Склучен е договор помеѓу производител/носител на трговска марка на одредени ветеринарни препарати и една увозна компанија. Според договорот, производителот му одобрува на увозникот ексклузивно право да произведува, користи и продава во земјата на увоз "Лиценциран Препарат". Овие лиценцирани препарати што содржат увезен кортизон, во форма погодна за користење во ветеринарство, се направени од кортизон во растурена состојба (рефуз) што на увозникот му го обезбедува производителот или некој во негово име. Кортизонот е стандарден, непатентиран, незапалив агенс, кој може да се набави од различни производители и е една од главните состојки на лиценцираните препарати.

Производителот, исто така, му одобрува на увозникот ексклузивно право и лиценца за користење на трговската марка во врска со производството и продажбата на лиценцираниот препарат во земјата на увоз.

Одредбите од договорот, во врска со плаќањето, предвидуваат увозникот да му плати на производителот тантиема по стапка од 8% за првите 2 милиона п.е. (парични единици) нето продажба на лиценцираниот препарат во секоја календарска година, а 9% од наредните 2 милиона п.е. нето продажба на лиценцираниот производ во истата календарска година. Предвидена е и минимална тантиема од 100.000 п.е. годишно. Според различни околности наведени во договорот, двете страни можат да го претворат ексклузивното право на увозникот во неексклузивно право. Во тој случај, минималната тантиема ќе биде намалена за 25%, а во одредени случаи до 50%. Тантиеми засновано на продажбата можат, исто така, да бидат намалени, според одредени околности.

Конечно, тантиеми засновани на продажбата на лиценцираните препарати треба да се платат во рок од 60 дена по завршувањето на последниот ден од секое тромесечие од календарската година.

Плаќањето на тантиеми е извршено за правото за производство на лиценцираниот препарат што содржи увезен производ и евентуално за користење на трговската марка за лиценцираниот препарат. Увезениот производ е стандарден, непатентиран, незапалив агенс. Затоа, користењето на трговската марка не е поврзано со стока која се вреднува. Плаќањето на тантиеми не е услов за продажба за извоз на увезената стока, туку е услов за производство и продажба на лиценцираниот препарат во земјата на увоз. Согласно на тоа, не би било соодветно ова плаќање да се додаде на висински плаќена цена или на цената која треба да се плати.

Пример 10:

Увозникот "У", од земјата "П", купил облека од производителот "М" со седиште во земјата "Х". Производителот "М", исто така, е носител на трговска марка поврзана со одредени ликови од цртани стрипови. Согласно со одредбите од договорот за лиценца помеѓу увозникот "У" и производителот "М", производителот "М" ќе произведува облека само за увозникот "У" и ќе ги нанесува ликовите од цртаниот стрип и трговската марка пред увозот, а увозникот "У" ќе ја препродава оваа облека во земјата "П". Земајќи го во предвид ова право, увозникот "У" се согласува да му плати на производителот "М", како додаток на цената за облеката, и лиценцен трошок пресметан како процент од нето продажната цена на облеката на која се нанесени ликовите од цртаните стрипови и трговската марка.

Плаќањето на лиценцен трошок за правото за препродажба на увезената облека, што содржи материјал со трговската марка, претставува услов за продажба и е поврзано со увезената стока. Увезената стока не може да биде купиена и препродадена без ликовите од цртаниот стрипови и трговската марка. Затоа, ова плаќање ќе биде додадено на висински плаќената цена или на цената која треба да се плати.

Пример 11:

Производител на спортска облека "М" и увозник "У" се поврзани со фирмата мајка "К", која е сопственик на права на трговска марка што е нанесена на спортската

облека. Во договорот за продажба помеѓу производителот "М" и увозникот "У", не постои барање за плаќање на тантиема. Меѓутоа, увозникот "У", во согласност со посебен договор со компанијата "К", е обврзан да плати тантиема на компанијата "К", за да добие право да ја користи трговската марка која е нанесена на спортската облека што увозникот "У" ја набавува од производителот "М". Дали плаќањето на тантиема претставува услов за продажба и е поврзано со увезената спортска облека?

Купувањето на облека со трговска марка, не содржи специфични услови во врска со плаќање на тантиеми. Меѓутоа, плаќањето за кое станува збор, е услов за продажба, бидејќи увозникот "У" е обврзан да плати тантиема на фирмата мајка како резултат на купувањето на облеката. Увозникот "У" нема право да ја користи трговската марка без плаќање на тантиеми. Фактот дека нема писмен договор со фирмата мајка, не го ослободува увозникот "У" од обврската за плаќање, бидејќи тоа го бара фирмата мајка. Заради причините наведени погоре, плаќањата за правото за користење на трговската марка се поврзани со облеката која се вреднува и износот на плаќањата ќе биде додаден на висински плаќањата цена или на цената која треба да се плати.

Пример 12:

Увозникот "У" и продавачот "С" склучуваат купопродажен договор за набавка на опрема за валавница. Оваа опрема ќе биде вградена во постројка за непрекинато производство на бакарни шипки, која веќе постои во земјата на увоз. Во опремата за валавницата е вградена технологија која вклучува патентиран процес, кој што валавницата намерава да го извршува. Увозникот, во додаток на цената на опремата, треба да плати 15 милиони п.е. како лиценцен трошок за правото на користење на патентираниот процес. Продавачот "С" ќе го добие плаќањето за опремата и трошокот за лиценца од увозникот, и потоа, целиот износ на трошокот за лиценца ќе го префрли на сопственикот на лиценцата.

Трошокот за лиценца е за технологијата вградена во опремата за валавницата, која овозможува извршување на патентираној процес. Опремата за валавницата е купена специјално за да го извршува патентираној производствен процес. Според тоа, бидејќи процесот за кој е плаќан лиценцен трошок од 15 милиони п.е. е поврзан со облеката што се вреднува и претставува услов за продажба, треба да биде додаден на висински плаќањата цена или на цената која треба да се плати за увезената опрема за валавницата.

Пример 13:

Увозникот "У" купува спортски торби од странски производител "М", како и од други добавувачи. Увозникот "У", производителот "М" и другите добавувачи не се меѓусебно поврзани.

Увозникот "У", од друга страна, е поврзан со компанијата "К", која е носител на право на трговска марка. Според условите од договорот помеѓу увозникот "У" и "К", "К" го пренесува правото на користење на трговската марка на увозникот "У", со плаќање на тантиема.

Увозникот "У" ги снабдува производителот "М" и другите добавувачи со етикети кои ја носат трговската марка и кои се нанесени на спортските торби пред увозот.

Дали тантиемата е поврзана со стоката што се вреднува? Дали плаќањето од увозникот "У" спрема "К" претставува дел од условот за продажба помеѓу производителот "М" и увозникот "У" и помеѓу увозникот "У" и другите добавувачи?

Иако од увозникот се бара да плати тантиема за да го добие правото за користење на трговската марка, тоа произлегува од посебен договор кој не е поврзан со продажбата за извоз на облеката во земјата на увоз. Увезената облека е набавена од различни добавувачи според различни договори и плаќањето на тантиеми не претставува услов за продажба на оваа облека. Купувачот не треба да плати тантиема за да ја набави облеката. Според тоа, тоа не треба да биде додадена на висински плаќањата цена или на цената која треба да се плати, како прилагодување според член 35 став 1 под (в) од ЦЗ.

Дали обезбедувањето на етикетите со трговска марка ќе се илустрира како подложно на давачки според условите од член 35 став 1 под (б) од ЦЗ, треба посебно да се разгледа.

A-4-2-4-10 Постапки на царинските органи за верификација на тантиеми и трошоци за лиценци

Да се обезбеди копија од договорот за купопродажба и/или од договорот за лиценца.

Да се утврди дали тантиемите и трошоците за лиценци се поврзани со стоката која се вреднува.

Да се утврди дали купувачот мора да плати тантиеми и трошоци за лиценци, директно или индиректно, како услов за продажба на стоката која се вреднува.

Да се утврди дали плаќањето извршено од страна на купувачот е за трошоци за право на репродукција на увезената стока во Република Македонија. Ако е така, трошоците не треба да бидат вклучени во вистински платената цена или цената која треба да се плати.

Да се утврди дали плаќањето извршено од страна на купувачот за право за дистрибуција или препродажба на увезената стока е услов за продажба за продажба за извоз на увезената стока во Република Македонија. Ако не претставуваат услов за продажба на таа стока, износот на плаќањето не треба да биде вклучен во вистински платената цена или цената која треба да се плати.

A-4-2-5 Трошоци за транспорт и осигурување

A-4-2-5-1 Законска основа

При утврдување на царинската вредност согласно членот 28 од ЦЗ, кон вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока, се додаваат и:

- трошоците за транспорт и осигурување на увезената стока до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија;

- трошоците за натовар, истовар и манипулација поврзани со транспортот на увезената стока до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија.

Додатокот на трошоците за транспорт и осигурување на увезената стока како и на трошоците за натовар, истовар и манипулација, се прави согласно член 35 од ЦЗ став (1) под д) (1) и (2) и тоа овие трошоци се додаваат во онаа мера во која паѓаат на товар на купувачот, а не се вклучени во вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока. Од ова произлегува дека за да се донесе одлука дали ќе се направи додаток на вистински платената цена за износот на овие трошоци, потребно е да се провери дали тие трошоци се веќе вклучени во вистински платената цена или не се вклучени, а паѓаат на товар на купувачот. Показател за тоа дали трошоците за транспорт и осигурување и трошоците за натовар, истовар и манипулација се вклучени или не во вистински платената цена, се термините за условите на испорака (паритети).

A-4-2-5-2 Термини за услови на испорака (ПАРИТЕТИ)

Со цел да се избегнат проблемите кои би можеле да настанат во меѓународната трговија заради различно толкување на термините за испорака, Меѓународната Трговска Комора издала меѓународни правила за толкување на трговски термини, познати како INCOTERMS. Овие правила се ревидираат и усогласуваат со современите барања на меѓународната трговија, а последното ревидирано издание е INCOTERMS 2000.

Важно е да се нагласи дека INCOTERMS се однесуваат само на Договорот за купопродажба, односно ги дефинираат правата и обврските на купувачот и продавачот како странки во купопродажниот договор, во врска со испораката на стоката.

Постојат четири групи на термини за испорака (паритети)

1. **"E" - термин** (EX works) - *(продавачот ја става стоката на располагање на купувачот во своите простории)*
2. **"F" - термини** (FCA, FAS и FOB) - *(продавачот е обврзан да ја испорача стоката до превозник назначен од купувачот)*
3. **"C" - термини** (CFR, CIF, CPT и CIP) - *(продавачот е обврзан да договори превоз, но без да го преземе ризикот од губење или оштетување на стоката или дополнителни трошоци што се должат на настани што се случуваат по товарењето и испораката)*
4. **"D" - термини** (DAF, DES, DEQ, DDU и DDP) - *(продавачот е обврзан да ги сноси сите трошоци и ризици при достава на стоката до определеното место)*

Следната табела ја дава класификацијата на трговските термини.

ГРУПА E	ТРГНУВАЊЕ
	EXW Франко фабрика <i>(...назначено место)</i>
ГРУПА F	ГЛАВНИОТ ПРЕВОЗ НЕ Е ПЛАТЕН
	FCA Франко превозник <i>(...назначено место)</i>
	FAS Франко надолжно до брод <i>(...назначено испратно пристаниште)</i>
	FOB Франко на брод <i>(...назначено испратно пристаниште)</i>
ГРУПА C	ГЛАВНИОТ ПРЕВОЗ Е ПЛАТЕН
	CFR Цена со возарина <i>(...назначено определено пристаниште)</i>
	CIF Цена со осигурување и возарина <i>(...назначено определено пристаниште)</i>
	CPT Превоз платен до <i>(...назначено определено место)</i>
	CIP Превоз и осигурување платени до <i>(...назначено определено место)</i>
ГРУПА D	ПРИСТИГНУВАЊЕ
	DAF Испорачано до граница <i>(...назначено место)</i>
	DES Испорачано франко брод <i>(...назначено определено пристаниште)</i>
	DEQ Испорачано франко брег <i>(...назначено определено пристаниште)</i>
	DDU Испорачано и неоцаринето <i>(...назначено определено место)</i>
	DDP Испорачано и оцаринето <i>(...назначено определено место)</i>

Во табелата која следи е наведен поделно секој **Incoterms** термин за кој вид на транспорт се однесува:

Incoterms термини	ВИД НА ТРАНСПОРТ
EXW	било кој транспорт
FCA	било кој транспорт
FAS	транспорт по поморски и внатрешни пловни патишта
FOB	транспорт по поморски и внатрешни пловни патишта
CFR	транспорт по поморски и внатрешни пловни патишта
CIF	транспорт по поморски и внатрешни пловни патишта
CPT	било кој транспорт
CIP	било кој транспорт
DAF	било кој транспорт
DES	транспорт по поморски и внатрешни пловни патишта
DEQ	транспорт по поморски и внатрешни пловни патишта
DDU	било кој транспорт
DDP	било кој транспорт

Објаснување на крајенкиите за условиите на испорака

EXW Франко фабрика (назначено место) - значи дека продавачот ја испорачува стоката кога ја ставил на располагање на купувачот во своите погони (работилници, бараки, складишта, итн.), неопаринета за извоз и неутоварена на собирно возило. Во цената на фактурата е содржана само вредноста на стоката, додека сите трошоци поврзани со испораката на стоката (на пример, трошоците за извозно царинење, утовар, превоз, осигурувањето, итн.) се на товар на купувачот. Трошоци поврзани со испораката на стоката, кои се однесуваат до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија, треба да се вклучат во царинската вредност.

FCA Франко превозник(...назначено место) - значи дека продавачот ја испорачува стоката, оцаринета за извоз, на превозникот именуван од страна на купувачот на *назначеното место*. Трошоците поврзани со испораката на стоката ги плаќа купувачот. Поради ова, трошоците поврзани со испораката на стоката настанати од *назначеното место* до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија треба да се вклучат во царинската вредност.

FAS (назначено испратно пристаниште) - значи дека продавачот е обврзан стоката извозно да ја оцарини и да ја постави покрај бродот на *назначеното испратно пристаниште*. Утоварот во бродот и другите трошоци поврзани со испораката на стоката ги плаќа купувачот. Поради ова, утоварот во бродот и другите трошоци поврзани со испораката на стоката до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија треба да се вклучат во царинската вредност.

FOB (назначено испратно пристаниште) - значи дека продавачот извозно ја оцаринил стоката и е должен да ја натовари на брод преку бродската ограда во *назначеното испратно пристаниште*. Превозот со бродот и осигурувањето ги плаќа купувачот. Поради ова, превозот со бродот, осигурувањето, како и другите трошоци поврзани со испораката на стоката до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија треба да се вклучат во царинската вредност.

CFR (назначено определено пристаниште) - значи дека продавачот треба извозно да ја оцарини стоката „да ја натовари на брод и да го плати превозот до *назначено пристаниште*. Превозот на стоката од *назначеното пристаниште* и осигурувањето ги плаќа купувачот. Поради ова, превозот од *назначеното пристаниште*, осигурувањето, како и другите

трошоците поврзани со испораката на стоката до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија треба да се вклучат во царинската вредност.

CIF (*назначено определено пристаниште*) - значи дека продавачот има обврска извозно да ја оцарини стоката, да го плати превозот и осигурувањето до *назначеното пристаниште*. Овие трошоци се вклучени во продажната цена и не треба дополнително да се вклучуваат. Меѓутоа, трошоците за растовар кај *назначеното пристаниште*, како и другите трошоците поврзани со испораката на стоката до местото на внесување во царинското подрачје треба да се вклучат во царинската вредност. Ризикот за стоката преминува од продавачот на купувачот, во моментот кога стоката ќе ја премине бродската ограда во појдовното пристаниште.

CPT (*назначено определено место*) - значи дека продавачот има обврска извозно да ја оцарини стоката и да го плати превозот до *назначеното место*, што значи дека овие трошоци се вклучени во продажната цена. Доколку *назначеното место* е надвор од царинското подрачје на Република Македонија, во царинската вредност треба да се вклучат трошоците поврзани со испораката на стоката од *назначеното место* до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија. Трошоците за осигурување се на товар на купувачот и тие треба да се вклучат во царинската вредност.

CIP (*назначено определено место*) - значи дека во продажната цена продавачот ги вклучил и трошоците за транспорт и осигурување до *назначеното место*. Доколку *назначеното место* е надвор од царинското подрачје на Република Македонија, во царинската вредност треба да се вклучат трошоците поврзани со испораката на стоката од *назначеното место* до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија. Трошоците за осигурување од *назначеното место* се на товар на купувачот и тие треба да се вклучат во царинската вредност.

DAF (*назначено место*) - значи дека во продажната цена се вклучени сите трошоци поврзани со испораката на стоката до *назначеното место* на граница. Терминот "граница" може да се користи за секаква граница вклучувајќи ја границата на земјата за извоз. Поради тоа од битно значење е границата за која што се зборува прецизно да се определи со тоа што секогаш ќе биде *назначено местото*. Во царинската вредност треба да се вклучат трошоците поврзани со испораката на стоката од *назначено местото* на границата до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија. Ако *назначеното место* на граница е границата на увозникот, тогаш во царинската вредност не се вклучат трошоците поврзани со испораката на стоката.

DES (*назначено определено пристаниште*) - значи дека продавачот е должен да ја испорача стоката до *назначеното пристаниште* нерастоварена, односно тој ги сноси трошоците за извозно царинење, превоз, осигурување и други трошоци до *назначеното пристаниште*. Овие трошоци се вклучени во продажната цена и не треба дополнително да се вклучуваат. Меѓутоа, трошоците за растовар на *назначеното пристаниште*, како и другите трошоците поврзани со испораката на стоката до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија треба да се вклучат во царинската вредност. Ризикот за стоката преминува од продавачот на купувачот во моментот кога стоката му е ставена на располагање на купувачот на палубата на бродот во одредишното пристаниште.

DEQ (*назначено определено пристаниште*) - значи дека продавачот е одговорен да ја испорача стоката до *назначеното пристаниште* и да ја растовари од бродот. Бидејќи во продажната цена се вклучени трошоците поврзани со испораката на стоката до *назначеното пристаниште*, тие не треба дополнително да се додаваат во царинската вредност. Меѓутоа, превозот од *назначеното пристаниште*, осигурувањето, како и другите трошоците поврзани со испораката на стоката до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија треба да се вклучат во царинската вредност.

DDU (*назначено определено место*) - значи дека продавачот е должен да ја испорача стоката на купувачот до *назначеното место* (*назначеното место* е во царинското подрачје на Република Македонија), но увозно неоцаринета и нерастоварена од превозното средство. Продавачот го сноси ризикот од губење и оштета на стоката како и трошоците поврзани со испораката на стоката до купувачот (*назначеното место*). Бидејќи трошоците поврзани со испораката на стоката до купувачот (*назначеното место*) се вклучени во продажната цена, тие не се вклучат во царинската вредност.

DDP (*назначено определено место*) - значи дека продавачот ја испорачува стоката на купувачот до *назначеното место* (*назначеното место* е во царинското подрачје на Република Македонија) увозно оцаринета. Во овој случај во продажната цена се вклучени превозните трошоци, осигурувањето, увозни давачки, како и сите други трошоците поврзани со испораката на стоката до купувачот (*назначеното место*). Бидејќи трошоците поврзани со испораката на стоката до купувачот (*назначеното место*) се вклучени во продажната цена, тие *dopolnitelno* не се вклучуваат во царинската вредност.

A-4-2-5-3 Реалност на паритетот

При разгледување на паритетот, од особено значење е да се оцени неговата реалност.

Имено, паритетот наведен во фактурата треба да биде соодветен на видот на превозот во конкретниот случај. Тоа практично значи дека ако превозот на стоката е со камион, клаузулата за паритет треба да одговара на некоја од клаузулите кои се применуваат во друмскиот превоз. Детален преглед за тоа која клаузула за кој вид на превоз може да се користи е даден во Дел А-4-2-5-2 од ова Упатство.

Доколку се утврди несоодветност на клаузулата за паритет во однос на видот на транспорт (на пример, CIF паритет употребен за друмски превоз), во тој случај потребно е да се побараат докази за паритетот (на пример, купопродажен договор, договор за превоз и сл.)

A-4-2-5-4 Документи за докажување на висината на трошоците за превоз и осигурување

Во царинската вредност треба да се вклучат вистински платените трошоци за превоз и осигурување до местото на внесување во царинското подрачје. Од тие причини потребно е кон увозната царинска декларација да бидат приложени документи кои служат како **доказ за вистинските платени трошоци** и тоа: **фактура/договор за превоз, полиса за осигурување**. Овие документи се бараат, кога цената на стоката е договорена со паритет франко место во странство, односно кога од условот на испорака (паритетот) произлегува дополнително вклучување на овие трошоци во царинската вредност.

Примарен документ кој ќе служи како доказ за вистински платените трошоци за превоз е фактурата за превоз и заради тоа во царинската постапка треба да се инсистира на приложување на фактура за превоз.

Доколку во моментот на царинење на стоката увозникот не поседува фактура за превоз, тогаш како доказ за износот на превозните трошоци треба да се приложи Договор за превоз, во кој се прецизирани превозните трошоци.

За да се спречи застој при царинење на стока во превозни средства, кога во моментот на царинење не се располага со фактура/договор или полиса за осигурување, **како доказ за вистинските платени трошоци** од член 35 став (1) под д) од ЦЗ, **декларантот е должен** да поднесе изјава (образецот на изјавата е даден во Прилог 2 од ова Упатство) со која се обврзува дека горенаведените докази за вистински платените трошоци дополнително ќе ги достави. Изјавата која мора да биде заверена од подносителот на изјавата, се доставува во два примерока, еден примерок се приложува кон ЕЦД, а вториот примерок се одложува во посебен регистер за да може да се прати дали во определениот рок се доставени доказите за вистински платените трошоци. Како доказ за извршената услуга за транспорт кој дополнително задолжително треба да биде приложен, претставува фактура од превозникот кон увозникот и товарен лист (CMR) оверен во рубрика 24 дека услугата е извршена (стоката е примена) (оригинал на увид, а копија се задрува кон ЕЦД). Ако овие докази не се достават во определениот рок, Царинската испостава е должна да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка, согласно член 264 став (1) од ЦЗ.

Во случај кога од условот за испорака (паритетот) произлегува дека во цената на стоката се вклучени трошоци од член 35 став (1) под д) од ЦЗ, декларантот е

должен да поднесе, исто така соодветната изјава (образецот на изјавата е даден во Прилог 3 од ова Упатство). Истата изјава се користи кога декларантот тврди дека стоката не е осигурена или трошоците за осигурување се вклучени во цената на стоката. Оваа изјава која мора да биде заверена од подносителот на изјавата, се доставува во еден примерок која се приложува кон ЕЦД. Изјавата се користи, во случај на сомневање, да се изврши дополнителна контрола кај увозникот, односно превозникот на стоката.

Ако трошоците од член 35 став (1) под д) од ЦЗ се договорени со домашно претпријатие, овие трошоци се декларираат во денарски износ кој е вистински платен.

Во случај на збирни пратки, како доказ за вистински платени трошоци, може да послужи фактурата од организаторот на превозот. Практично, организаторот на превозот, во овој случај, вкупните трошоци за превоз по едно возило ќе ги подели на повеќе увозници.

A-4-2-5-5 Трошоци за утовар, истовар и манипулација

Согласно член 35 став (1) под д) (2) од ЦЗ, и трошоците за утовар, истовар и манипулација поврзани со транспортот на увезената стока до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија, се вклучуваат во царинската вредност. Од оваа причина, потребно е да се обрне внимание на клаузулата за паритетот (INCOTERMS), за да се заклучи дали овие трошоци се веќе вклучени во фактурната цена или дополнително треба да се вклучат. Така на пример, клаузулата **DDU Скопје** значи дека во фактурната цена се вклучени сите трошоци за испорака до Скопје, освен трошоците за увозно царинење и растовар на стоката кои паѓаат на товар на купувачот.

За разлика од тоа, клаузулата **CIF Солун** значи дека во фактурната цена се вклучени трошоците за испорака на стоката до Солун, а пристанишните трошоци на пристаништето Солун (истовар, утовар, манипулација, пристанишни такси, трошоци на агентот и сл.) и трошоците за транспорт на стоката до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија не се вклучени во фактурната цена и тие треба да се додадат при утврдување на царинската вредност.

Заради спецификите на секоја клаузула за паритет, при утврдувањето на царинската вредност потребно е да се обрне внимание за значењето на секоја клаузула поединечно.

A-4-2-5-6 Оценка на реалноста на декларираните трошоци за превоз и осигурување на увезената стока

Со оглед на тоа што во царинската вредност на увезената стока треба да се вклучат вистински платените трошоци за превоз и осигурување до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија, во постапката на царинење е потребно да се изврши оценка за реалноста на декларираните споменатите трошоци.

Оценката на реалноста се врши со споредба со висината на декларираните трошоци за превоз и осигурување, со тарифата за превоз што вообичаено се применува за истиот вид на транспорт.

Во Прилог 4 од ова Упатство, Ви доставуваме преглед на расположиви податоци за вообичаените тарифи за различни видови транспорт по дестинации,

Овие податоци треба да се употребат и кога се работи за превоз на стока со сопствени возила или бесплатен превоз, согласно член 86 под (в) од УСИЗ.

Доколку при споредбата на трошоците се заклучи дека има значително отстапување во висината на декларираните трошоци за превоз и осигурување и вообичаената тарифа за тој вид на превоз, потребно е да се побараат дополнителни докази кои треба да ги оправдаат разликите. Меѓутоа ако дополнителни докази не се добијат, или доставените докази не ја оправдуваат разликата од аспект на прифатливост во духот на Царинскиот закон, тогаш треба да се применат

расположивите податоци за вообичаените тарифи за превоз за тој вид транспорт. На пример, ако од дополнителните докази се утврди дека на намалувањето на висината на транспортните трошоци влијаела меѓусебната поврзаност на превозникот (организаторот на превозот) и корисникот на услугата за транспорт (увозникот), тогаш, при утврдување на царинската вредност се вклучуваат расположивите податоци за вообичаените тарифи за превоз за тој вид транспорт.

A-4-2-6 Трошоци за монтирање, изградба, склопување, одржување или техничка помош

Согласно член 36 под б) од ЦЗ, под услов кога посебно се одвоени од вистински платената цена или цената која треба да се плати, во царинската вредност не се вклучуваат **трошоците за монтирање, изградба, склопување, одржување или техничка помош настанати после увозот на индустриски постројки, машини или опрема.**

A-4-2-7 Трошоци за камати кои произлегуваат од финансиските договори

*Член 36 под в)
од ЦЗ*

Трошоциите за камати кои произлегуваат од финансискиот договор склучен со кувачот и поврзани со кувачењето на увезената стока, без оглед дали средствата се обезбедени од продавачот или од друго лице, под услов финансискиот договор да бил склучен во писмена форма и ако тоа се бара, кувачот да може да докаже дека:

- таквата стока е навистина продадена по цената декларирана како вистински платена цена или цена која треба да се плати и*
- искажаната каматна стапка не го надминува нивоето на вообичаена каматна стапка за такви трансакции и тоа во време кога во земјата е одобрено финансирањето;*

A-4-2-7-1 Законска основа

Согласно член 36 под в) од ЦЗ, кога купувачот склучува финансиски договор со продавачот, со банка или со друго физичко или правно лице, во врска со стоката која се вреднува, трошоците за камати кои произлегуваат од тој финансиски договор не се вклучуваат во царинската вредност, под услов:

- a) трошоците се оддлени од вистински платената цена или цената која треба да се плати за стоката;
- б) финансискиот договор бил склучен во писмена форма и
- в) кога е побарано од царинските органи, купувачот да може да докаже дека:
 - таквата стока е навистина продадена по цената декларирана како вистински платена цена или цена која треба да се плати и
 - искажаната каматна стапка не го надминува нивото на вообичаена каматна стапка за такви трансакции и тоа во време кога во земјата е одобрено финансирањето.

Покрај трошоците за камати опишани погоре, посебните финансиски договори помеѓу увозникот и извозникот, кои не се однесуваат на продажбата на стоката, немаат влијание при утврдување на царинската вредност. На пример, кога купувачот му одобрува заем (кредит) на продавачот за да му овозможи да набави средства кои му се неопходни за производство на увезената стока, тој заем не треба да се смета

како стока и услуги обезбедени од купувачот, во смисла на член 35 став (1) под в) од ЦЗ. Според тоа, заемот и трошоците за камати кои произлегуваат од него не треба да се додадат на вистински платената цена или цената која треба да се плати.

Во тој поглед, трошоците кои се однесуваат на финансирање на продажбата, мора да бидат одделени од вистински платената цена или цената која треба да се плати за стоката, а која вообичаено ги покрива трошоците за производство, општите трошоци, транспортните трошоци, провизиите поврзани со продажбата и профитот.

A-4-2-7-2 Постапки за верификација (само за трошоците за камата за одложено плаќање)

Да се обезбеди документот според кој бил склучен финансискиот договор помеѓу купувачот и продавачот/агентот. Финансискиот договор кој предвидува плаќање на камати вообичаено е наведен во клаузулите од договорот за купопродажба. (на пример, плаќање во рок од 180 дена со камата од X % за сметка на купувачот).

Кога каматната стапка изгледа неразумна, да се обезбедат податоци врз која основа таа е пресметана или да се утврди дека платената цена или цената која треба да се плати за идентична или слична стока продадена без финансиски договор, е приближно еднаква на платената цена или цената која треба да се плати за стоката која се вреднува.

Забелешка:

Валутата во која купувачот е финансиран може да влијае на каматната стапка. Ако курсот на валутата значително флукуира, каматната стапка за таа валута може да биде висока, одразувајќи го поголемиот ризик.

A-4-3 Намалувања на цената (член 37 од ЦЗ)

Со оглед на тоа што намалувањата на цената, согласно член 37 од ЦЗ, не се вклучуваат во царинската вредност ако се договорени пред извршениот увоз и остварени во договорениот рок, потребни се подетални објаснувања.

A-4-3-1 Законска основа

Генерално, не постои ограничување во висината на попустот кој продавачот може да му го одобри на купувачот. Тоа е од причина што попустот зависи од природата на стоката, од сезоната на продажба, од поврзаноста со модни трендови, рокови на трајност и други причини кои се специфични за различни видови на стока. Затоа, кога се декларираат значително високи попусти, потребно е доставување на дополнителни докази (трговска кореспонденција) за да се оправда висината на попустот.

Меѓутоа, не сите намалувања на цената одобрени од продавачот се прифатливи за царински цели. Намалувањата кои не се во согласност со условите на член 28 од ЦЗ, не се прифатливи како одбитна ставка и претставуваат составен дел на царинската вредност. Такви се намалувањата на цената кои произлегуваат од следните причини:

- купувачот превзема одредени активности за или во име на продавачот и за тоа добива попуст во плаќањето;
- купувачот обезбедува друга стока или услуги на трето лице за или во име на продавачот како услов за продажба на увезената стока и за тоа добива попуст;
- попуст кој се добива заради поврзаност помеѓу купувачот и продавачот;
- попуст кој се добива на име на претходни трансакции (ретроактивно намалување), кој всушност не се однесува на стоката која се увезува, туку на претходно увезена стока.

Сите претходно наброени намалувања, не се прифаќаат како одбитна ставка и се вклучуваат во царинската вредност.

Генерално, намалувањата на цената се делат во две категории:

- намалувања одобрени пред увозот на стоката што се вреднува и
- намалувања одобрени после увозот на стоката што се вреднува.

Третманот на двата вида намалувања на цените од аспект на царинската вредност ќе бидат објаснети со неколку примери.

Во трговската пракса, намалувањата на цената се познати како рабати, сконта, дисконти, бонуси и сл. Тие можат да се разликуваат како:

1. **Количински попусти**
2. **Попусти во натура (натурален рабат)**
3. **Готовински попусти (каса сконто)**

A-4-3-2 Количински попусти

Количинските попусти се намалувања на цената на стоката одобрени од продавачот, зависно од купените количини на стока во текот на одреден временски период (најчесто една година). Овие количински попусти се прифатливи само ако е евидентно дека продавачот ја одредува цената на стоката според фиксна шема базирана на количината на продадена стока.

Количинските попусти ќе ги илустрираме со примери.

Општи податоци

Продавачот ги нуди следните количински попусти за купената стока во период од една година:

1 до 9 единици ----- нема попуст

10 до 49 единици ----- 5% попуст

преку 50 единици ----- 8% попуст

Дополнително на овие попусти, продавачот одобрува и 3% попуст на крајот на годината, пресметан ретроспективно зависно од вкупно купената количина во таа година.

Пример 1

Увозникот купува 27 единици во единечна пратка и попустот изразен во фактурата е 5%. Овој попуст е прифатлив бидејќи е во согласност со шемата за попусти на продавачот и не треба да се вклучи во царинската вредност. Исто така, попустот треба да се прифати и царинската вредност да се утврди врз основа на трансакциската вредност и во случај кога тие 27 единици се купени во една трансакција, но се испорачуваат во три поединечни пратки од по 9 единици.

Пример 2

После увозот на 27 единици, увозникот во истата година увезува уште 42 единици, односно вкупно 69 единици. На цената за втората пратка од 42 единици, одобрен е 8% попуст. Првата пратка од 27 единици и втората од 42 единици се предмет на два различни договори, но со оглед на фактот што набавката е извршена во рамките на истата година, на втората пратка е одобрен попуст од 8% кој е соодветен за кумулативната количина од 69 единици.

Во овој случај, попустот од 8% треба да се прифати и да не се вклучи во царинската вредност

Од примерот произлегува **заклучок** дека кумулативно прогресивни попусти на последователни увози на стоката, кои се нудат од продавачот како карактеристика на неговите генерални услови на продажба, **треба да се прифатат.**

Попусти во натура (натурален рабат)

Во постапката на утврдување на царинската вредност, исто така, се појавува таканаречен **натурален рабат**, при што добавувачот му одобрува на увозникот намалување на цената во вид на испорачана одредена **количина на стока без плаќање на противвредност**. При тоа може да се појават различни форми на натурален рабат.

Кај одредени видови на стока согласно трговската пракса, заедно со договорената количина, исто така, се испорачува и одреден број на производи без плаќање на противвредност. Така се постапува пред се таму, каде што искуството покажало, дека за време на транспортот стоката се оштетува или крши (на пример: екрани за телевизори, сијалици итн).

Натуралниот рабат, исто така, се појавува и во случаи кога стоката која се увезува е подложна на расипување. Во прометот со лекови на пример, компаниите при своето работење употребуваат таканаречена скала на намалувања на цената (рабатна скала), со тоа што наместо намалувањата да бидат прикажани во паричен износ (во проценти од целата фактурирана или договорена вредност), тие се прикажани како намалувања на цената во вид на испорачана одредена количина на стока без плаќање на противвредност, односно натурален рабат.

При тоа, може да се појават следните ситуации:

Случај 1:

Примери на долгогодишна соработка помеѓу купувачот и продавачот, каде основа за одобрување на рабатот е годишниот рамковен договор. Вкупните потреби се утврдуваат збирно на крајот на годината за следната година, односно на почетокот на деловната година. Врз основа на така договорените количини, со сите пратки, истовремено со испораката на стоката која се плаќа, се испорачува и одредена договорена количина на стока како бесплатна количина (без плаќање на противвредност), односно натурален рабат.

*Во овој случај се применуваат одредбите од **член 37 од ЦЗ**. Тие случаи треба сосема да се изедначат со случаите кога намалувањата се искажани во паричен износ. Фактот дека рабатот бил одобрен во вид на одредена количина на стока без плаќање на противвредност, а не во паричен износ, не ја менува неговата улога во постоплаќањата на царинење. Во конкретниот случај, **натуралниот рабат е иприсушен при секоја испорака**, односно при секоја поединечна нарачка во рамките на основниот договор. Тоа значи, да би се прифатил натуралниот рабат како одбитина ставка при утврдувањето на царинската вредност, тој **треба да е договорен пред извршениот увоз и освоен во договорениот рок**. Зајато, во овој случај, треба да се применат одредбите од член 37 од ЦЗ. При тоа, сосема е незначајно дали рабатот е изразен на иста фактура на која е наведена стоката што се царини или е посебно изразен на друга фактура.*

Случај 2:

Примери кога продавачот **накнадно (дополнително)** му одобри на купувачот натурален рабат, ако во одредениот период тој купил поголема количина на стока од онаа предвидена во договорот.

*Во овој случај се применуваат одредбите од **член 38 од ЦЗ** (царинска вредност на бесилајни праќи). Кога натуралниот рабат му се одобрува на купувачот **накнадно (дополнително)**, односно кога купувачот ја превзел договорената количина на стока во некој период, рабатот не се смета за намалување кое треба да се одбие од царинската вредност. Тоа значи дека царинската вредност за **дополнителната количина испратена бесилајно** треба да се утврди според одредбите на член 38 од ЦЗ, односно врз основа на цената која била прифатена во постоплаќањата на царинење во смисла на член 28 од ЦЗ (цената на стоката која е испорачана со плаќање на противвредност). Во тие случаи, царинската вредност на стоката која се увезува бесилајно, се утврдува врз основа на член 29 до 34 од ЦЗ.*

Особено важно е дека во секој од наведените примери **признавањето на натуралниот рабат во постапката на утврдување на царинската вредност, зависи од условите под кои тој бил одобрен според договорот**. Тоа значи, царинскиот орган

треба да ги има во предвид договорите според кои се испорачува таквата стока, односно да може да го контролира исполнувањето на така договорените услови.

A-4-3-4 Готовински попусти (каса сконто)

Готовинските попусти вообичаено се одобруваат и се остваруваат пред вреднувањето на увезената стока и треба да бидат прифатени при утврдувањето на царинската вредност, односно да не се вклучуваат во истата.

Меѓутоа, постојат случаи кога готовинскиот попуст е понуден од продавачот, но плаќањето за стоката сеуште не е направено во моментот на утврдување на царинската вредност. Во ваков случај, сумата која увозникот ќе ја плати во договорениот рок кој може да биде и после увозот на стоката, треба да биде прифатена при утврдувањето на царинската вредност, односно применлива е методата на трансакциска вредност (член 28 од ЦЗ). Во ваков случај кога готовинскиот попуст е одобрен, но плаќањето за стоката не е извршено, за да се прифати попустот потребно е да се побараат дополнителни докази кои ќе дообјаснат од кои причини е одобрен овој попуст кој е карактеристичен за плаќање однапред. При тоа не е исклучена примената на член 44 и член 42 став (2) од ЦЗ.

A-4-3-5 Намалувања одобрени после увозот на стоката што се вреднува

Ретроактивниот рабат ќе го илустрираме со два примери

Пример 1

Имајќи ги предвид општите податоци наведени погоре, увозникот купува 27 единици во првата пратка со 5% попуст, во втората пратка 42 единици со попуст од 8% и дополнително изразен попуст од 3% кој се однесува на првата пратка од 27 единици. Во овој случај, попустот од 8% за пратката од 42 единици треба да се прифати и да не се вклучи во царинската вредност, но дополнителниот попуст од 3% изразен во фактурата за пратката од 42 единици не треба да се прифати, бидејќи е изразен ретроспективно и се однесува на друга пратка, односно на првата пратка од 27 единици.

Пример 2

После сумирањето на количината на сите увози извршени за конкретната календарска година, купувачот добива дополнителен попуст од 3% (ретроактивно). Овој попуст даден ретроактивно, не е прифатлив за царински цели, бидејќи се однесува за претходни трансакции.

A-4-4 Царинска вредност на стока што се увезува без плаќање на противвредност (член 38 од ЦЗ)

A-4-4-1 Законска основа

Утврдувањето на царинската вредност за бесплатни пратки е регулирано во член 38 од ЦЗ. Имено, со оглед на тоа што за пратки кои се увезени без плаќање на противвредност, не може да се примени метадата на трансакциска вредност, од едноставна причина што не постои продажба, односно финансиска трансакција.

Бидејќи методата на трансакциска вредност е неприменлива, утврдувањето на царинската вредност за бесплатни пратки се врши со примена на одредбите на членовите 29 до 34 од ЦЗ.

Иако Договорот за примена на член 7 од ГАТТ, не содржи дефиниција за поимот продажба, во продолжение се дадени случаите кои во духот на Договорот за

примена на член 7 од ГАТТ, не се сметаат за продажба и според тоа, за такви пратки методата на трансакциска вредност е неприменлива. Утврдувањето на царинската вредност во вакви случаи на непостоење на продажба се врши со примена на методите за вреднување наведени во членовите 39 до 34 од ЦЗ, почитувајќи го наведениот редослед.

A-4-4-2 Објаснување на поимот продажба

Во продолжение ги наведуваме случаите кои не се сметаат за продажба, во смисла на член 28 од ЦЗ.

A-4-4-2-1 Бесплатни пратки

Кога трансакциите не вклучуваат плаќање на цената, тие не може да се сметаат како продажба.

Примери: подароци, моџири, рекламни материјали.

A-4-4-2-2 Стока увезена на консигнација

Според оваа трговска пракса, стоката е испратена во земјата на увоз, не како резултат на продажба, туку со намера таа да биде продадена за сметка на испраќачот, по најдобра можна цена. Во времето на увоз не е извршена продажба.

Пример:

Производител П од земја на извоз И му испраќа на својот посредник Х во земјата на увоз У праќа од 50 тејиси за продажба на лиценција. Тејисите се продадени во земјата на увоз по вкупна цена од 500.000 ѓ.е. (годишни единици). Сумата која Х ќе му ја префрли на производителот П, како плаќање за увезената стока ќе изнесува 500.000 ѓ.е., намалена за провизиите направени од Х во врска со продажбата на стоката и неговата награда за извршената трансакција.

Увозот на консигнација не треба да се поистоветува со трансакциите за поделба на добивката. Во вториот случај, стоката е увезена после продажбата и привремено е фактурирана по одредена цена на која мора да се додаде дел од добивката остварена кога стоката е продадена на пазарот во земјата на увоз. Трансакциите од овој вид, мора да се сметаат како продажби со клаузула која го ограничува утврдување на конечната цена; природата на трансакцијата не исклучува вреднување според одредбите на член 28 од ЦЗ, но, се разбира, посебно внимание треба да се посвети на условот наведен во ставот 1 (в) од овој член.

A-4-4-2-3 Стока увезена од посредници кои не ја купуваат стоката, а ја продаваат после увозот

Мора да се направи разлика помеѓу овој тип на увоз и увозот на стока на консигнација, што беше опишан во претходниот пример;

Сегашнава категорија опфаќа широк опсег на ситуации настанати во трговската пракса, во кои стоката е испорачана на посредникот без да биде предмет на продажба, и во меѓународната пракса општо не е сметана како увоз на консигнација.

Пример:

Увозникот Х од земја на увоз И работи како посредник на странскиот производител Ф од земјата на извоз Е. Увезената стока е оцаринета од Х за појолнување на складиштето на посредникот и подоцна продадена во земјата на увоз за сметка и на ризик на производителот Ф.

Треба да се забележи дека посредничките увози за дистрибуција извршени во согласност со договорот за купопродажба склучен помеѓу испорачателот и купувачот - понекогаш номинално помеѓу посредникот и купувачот - претставува трансакција која може да биде користена како основа за вреднување согласно член 28 од ЦЗ.

A-4-4-2-4 Стока увезена од подружници кои кои не се посебни правни лица

Кога подружницата не може да се смета како одвоено правно лице, согласно законските прописи, не може да постои продажба, имајќи предвид дека продажбата неопходно вклучува трансакција помеѓу две посебни правни лица.

A-4-4-2-5 Стока увезена по основ на договор за закуп или лизинг

Трансакциите по основ на закуп или лизинг, по својата природа, не претставуваат продажба, дури и ако договорот вклучува клаузула за продажба на стоката.

A-4-4-2-6 Стока испорачана на заем, која останува сопственост на испраќачот

Стоката (најчесто машини), понекогаш се изнајмува од сопственикот на корисникот. Овие трансакции не претставуваат продажба.

Пример:

Производителот Φ од земја на извоз E му изнајмува на увозникот X од земја на увоз И специјална машина за производство на амбалажа од илестифицирана хартија.

A-4-4-2-7 Стока (отпад или остатоци) увезена за уништување во земја на увоз, со плаќање од испраќачот за услугите на купувачот

Овој случај се однесува на отпад или остаток увезен за уништување. Бидејќи се направени трошоци во врска со уништувањето, извозникот му плаќа на увозникот одреден износ за неговите услуги.

Бидејќи увозникот не плаќа за увезената стока, туку напротив, му плаќаат за прифаќање и уништување на истата, не може да се смета дека постои продажба.

A-4-5 Утврдување на царинската вредност на носители на податоци наменети за употреба во машините за автоматска обработка на податоци (член 39 од ЦЗ)

Во пракса често пати се појавува проблем во однос на тоа како треба да се разделат трошоците или вредноста на податоците или инструкциите од трошоците или вредноста на самиот носител на податоци. Понекогаш во фактурите е наведена цената на програмот "софтверот" и на носителот на податоци. Во други случаи е позната цената на носителот на податоци или се познати само трошоците или вредноста на податоците или инструкциите.

Самиот факт кога во фактурата која ја прати стоката не се посебно одвоени трошоците или вредноста на податоците или инструкциите од трошоците или вредноста на носителите на податоци не значи дека одредбите од член 39 од ЦЗ не можат да се применат.

Целта на одредбите на член 39 од ЦЗ е при царинење на носителите на податоци "софтвер" кои содржат податоци или инструкции, царинската вредност да претставува трошокот или вредноста на носителите на податоци. Поради ова изразот "одвоени" треба да се толкува што е можно пошироко, односно ако се познати само трошоците или вредноста на носителите на податоци треба да се смета дека трошоците или вредноста на податоците или инструкциите се одвоени.

Во случај кога е познат еден елемент ("трошоците или вредноста на податоците или инструкциите" или "трошоците или вредноста на носителите на податоци") вториот елемент може да се утврдува со примена на одредбите од Царинскиот закон за утврдување на царинската вредност. Слична пресметка, заради утврдување на одвоени вредности, може да се спроведе во случаите кога е позната вкупната цена и на двата елемента. Во пракса, барањето на решение за одвојување на вредностите на елементите треба секогаш да се одвива во соработка со увозникот. Ако увозникот во моментот на утврдување на царинската вредност не може да го задоволи условот од член 39 (одвоеност на елементите) може да се применат одредбите од член 44 од ЦЗ.

Ваквиот начин на постапување со носители на податоци кои содржат податоци или програмски инструкции наменети за употреба во машините за автоматска обработка се однесува за целите на утврдување на царинската вредност, а не и за целите на прибирање на статистички податоци.

A-4-6 Утврдување на вистинитост и исправност на документи поднесени заради утврдување на царинска вредност (член 42 од ЦЗ)

Член 42 од ЦЗ

- (1) *Царинскиот орган може во царинската декларација да ги бара од деклараторот сите документи и податоци кои се потребни за утврдување на царинската вредност според членовите 28 до 36 на овој закон.*
- (2) *Одредбите од членовите 27 до 45 на овој закон нема да го ограничат и да го доведат во прашање правото на царинскиот орган да ја утврди вистинитоста и исправноста на која било изјава, документ или декларација поднесена заради утврдување на царинската вредност.*
- (3) *Ако фактурата од оправдани причини не е приложена, односно ако царинскиот орган има основани сомневања дека вредноста на стоката илто е наведена во фактурата не одговара на одредбите за трансакциска вредност од овој закон, царинската вредност се утврдува врз основа на одредбите од членовите 29 до 34 на овој закон.*
- (4) *На писмено барање, увозникот има право на писмено објаснување од царинскиот орган за начинот на утврдување на царинската вредност на увезената стока.*

Член 92 од УСЦЗ

- (1) *Во смисла на член 42 од Царинскиот закон, кога царинската декларација е поднесена, а царинскиот орган има причини да се сомнева во вистинитоста или точноста на поднесениот податок или документи за покрепа на царинската декларација, царинскиот орган може да бара доволниелни објаснувања, вклучувајќи документи или други докази од кои произлегува дека декларираната вредност претставува вкупен износ кој е вистински илаиен или треба да се илаиен за увезената стока согласно на член 28 од Царинскиот закон.*
- (2) *Пред донесување на конечната одлука, царинскиот орган треба да го извести деклараторот, на негово барање и писмено, за причините за сомневање во вистинитоста или точноста на податоците или документите и ќе му одреди соодветен рок за поднесување на доволниелни објаснувања.*
- (3) *Ако и по добивањето на доволниелните податоци или во отсуство на одговор, царинскиот орган се уште има основани сомневања за вистинитоста или точноста на декларираната вредност, може да се смета дека царинската вредност на увезената стока не може да се утврди согласно на одредбите на член 28 од Царинскиот закон.*
- (4) *За конечната одлука, како и за причините за нејзино донесување, царинскиот орган писмено ќе го извести деклараторот.*

Утврдувањето на вистинитост и исправност на документи поднесени заради утврдување на царинска вредност детално е објаснето во Дел А-4-10-4 од ова Упатство.

A-4-7 Конверзија на валута (член 43 од ЦЗ)

Кога на продавачот му се плаќа во странска валута, при утврдување на царинската вредност, тој износ мора да се конвертира во домашната валута на Република Македонија (денар). Курсот по кој се врши конверзијата се утврдува согласно член 43 од ЦЗ.

A-4-8 Одложување на конечно утврдување на царинската вредност (член 44 од ЦЗ)

член 44 од ЦЗ

Ако во постапката на утврдување на царинската вредност на увезената стока е потребно да се одложи конечното утврдување на царинската вредност, стоката може да се пушти на декларантот, под услов да се поднесе гаранција за обезбедување на плаќањето на царинскиот долг, во согласност со членовите 204, 208, 210, 211, 213, 214 и 215 од ЦЗ, во износ кој го покрива конечното плаќање на царинскиот долг кој би можел да настане.

Се применуваат одредбите од Дел А-6-2-5 кои се однесуваат за пуштање на стока од Упатството за постапка на царинење на стока, број 07-11784/1 од 25.11.2005 година.

A-4-9 Дополнителна проверка на документи релевантни за утврдување на царинска вредност

A-4-9-1 Правна основа

Правна основа за проверка на странските фактури како и на другата странска документација врз основа на кои се утврдува царинската вредност на стоката се Спогодбите за царинска соработка меѓу Владата на Република Македонија и Владите на другите држави.

Напомена:

Дополнителната проверка на документи релевантни за утврдување на царинската вредност ќе ја врши единствено Службата за царинска вредност при Централната управа на Царинската управа на Република Македонија. Тоа значи, комуникацијата со странските царински служби во поглед на размена на информации за царинска вредност ќе се одвива преку Службата за царинска вредност. Ниедна друга организациона единица на Царинската управа не може да испраќа барања за проверка на фактури и други документи кај странските царински служби за потребите на царинската вредност.

A-4-9-2 Постапката за дополнителна проверка на документите

Постапката за започнување на проверка на царинската вредност на стоката може да биде иницирана од царинските испостави (или од друга организациона единица) и тоа кога постои **оправдано сомневање** во веродостојноста/вистинитоста на податоците наведени во странските фактури и во другата странска документација врз основа на кои се утврдува царинската вредност на стоката.

Предлогот за иницирање на проверка на царинската вредност на стоката е во облик на пополнет образец, даден во Прилог 5 од ова Упатство. Предлогот се изработува во два примерока, се потпишува **од шефот на царинската испостава** и се заведува во деловодната книга на испоставата. Еден примерок од предлогот заедно со прилозите се задржува кон предметното ЕЦД, а другиот примерок од предлогот, заедно со соодветните прилози, се доставува до Службата за царинска вредност.

Предлогот треба јасно да ги содржи причините кои укажуваат на оправдано сомневање во веродостојноста и/или исправноста на странските фактури и на другата странска документација. Исто така во предлогот треба да бидат наведени и дадени во прилог сите податоци (документи) кои се побарани и добиени од декларантот од кои зависи утврдувањето на царинската вредност. Како дополнителни документи кои може да се побараат ги наведуваме следните:

- оригинална комерцијална фактура;
- купопродажен договор, доколку истиот е склучен во писмена форма;

- начинот на плаќање на стоката (дознака, акредитив);
- ценовник од фирмата продавач;
- договор/фактура за транспорт и осигурување;
- документација за извршена кореспонденција со странската фирма за нарачка на предметната стока;
- документи од кои може да се утврдат надоместоци (трошоци) што купувачот ги платил или треба да ги плати за:
 - *агентиски, брокерски, заспайнички, консигнациони, комисиони, шпедицески и други провизии,*
 - *амбалажа,*
 - *алајти, калајти, мајрици и сл.,*
 - *авторски права, лиценци, патенти, модели, заштитни знаци, странски трговски или фабрички ознаки,*
 - *ушвар и прешвар*
- други документи кои се однесуваат на вредноста на стоката.

Во прилог на предлогот за проверка на царинската вредност, покрај претходно наведените документи, **задолжително** мора да се достават и следните документи:

- копија од фактурата;
- копија од ЕЦД (*да се достави и копија од делот на ЕЦД каде се наведени забелешките од прегледот односно копија од записниците за извршениот преглед на стоката*);
- копија од превозниот документ;
- копија од ТИР Карнетот, ако стоката транзитирала со ТИР Карнет;
- копија од декларацијата за царинска вредност (Д.В.1 и Д.В.1 бис).

Службата за царинска вредност ги анализира пристигнатите предлози за иницирање на проверка на царинската вредност на стоката добиени од царинските испостави.

Службата за царинска вредност ги испраќа во странство само оние предлози во кои јасно се содржани причините кои укажуваат на оправдано сомневање во веродостојноста и/или исправноста на странските фактури и на другата странска документација врз основа на кои се утврдува царинската вредност на стоката. При тоа се земаат во обзир и други критериуми, на основа на кои се одлучува дали предлозите ќе се пратат на проверка и тоа:

- дали постои спогодба за царинска соработка со државата каде треба да се испрати проверката;
- прикриените царински и други давачки;
- повторливост на предметите;
- искуството во однос на досегашната соработка со одредени странски царински служби;
- економичност на постапката, итн.

A-4-9-3

Завршување на постапката по приемот на одговорот од странската царинска служба

Кога ќе се примат резултатите од проверката извршена од страна на странската царинска служба, Службата за царинска вредност утврдува дали одговорот е доволно јасен и задоволително ги појаснува фактите од кои зависи царинската вредност или е потребно да се иницираат дополнителни активности.

Царинската управа резултатите од проверката ги квалфикува како:

1. Позитивен одговор: Од добиениот одговор не произлегува промена на царинската вредност;
2. Негативен одговор: Од добиениот одговор произлегува промена на царинската вредност.

A-4-9-3-1 Позитивен одговор

Во овој случај Службата за царинска вредност ја известува царинарницата во чиј состав е царинската испостава каде е оцаринета стоката и Секторот за контрола и истраги.

A-4-9-3-2 Негативен одговор

Во овој случај Службата за царинска вредност ги известува сите царинарници и Секторот за контрола и истраги. Царинарницата во чиј состав е царинската испостава во која е извршено увозно царинење на стоката е должна да ги превземе сите активности во однос на спроведување на дополнителна наплата и прекршочна постапка, согласно законските прописи и во зависност од резултатите од проверката.

Во однос на кривично дело, одлучува Секторот за контрола и истраги, во зависност од резултатите од добиениот одговор.

Царинарницата која извршила дополнителна наплата, до Службата за царинска вредност доставува копија од решението за дополнителна наплата донесено во управна постапка, во рок наведен во дописот.

A-4-10 Декларирање на поединости и документи кои се доставуваат, потребни за утврдување на царинската вредност

A-4-10-1 Декларација за вредност

A-4-10-1-1 Општи напомени

За да се утврди царинската вредност за потребите на пресметка на ad valorem царински давачки, неопходно е целосно да бидат познати фактите кои се однесуваат на трансакцијата во врска со увезената стока. Затоа, покрај единствената царинска декларација (ЕЦД) и другите комерцијални документи, потребно е декларантот да поднесе и декларација за вредност (Д.В.1).

Во декларацијата за вредност, декларантот мора да наведе дали покрај цената наведена во фактурата постојат и други плаќања кои се извршени или треба да бидат извршени; дали увозникот е поврзан со странскиот добавувач; дали некој дел од приходот од која било натамошна препродажба, располагање или користење на увезената стока директно или индиректно му се плаќа на продавачот, итн.

Декларацијата за вредност треба да обезбеди и други поединости кои се важни за утврдување на вредноста на стоката, како што се на пример типот на трансакцијата, условите на плаќање, валута во која се плаќа, трошоци за транспорт и осигурување, провизии, тантиеми итн.

A-4-10-1-2 Одговорности на декларантот

Кој може да пополни декларација за вредност

- лице со седиште во Република Македонија и
- лице кое располага со потребните податоци

Кога декларацијата за вредност ја пополнува увозникот (кој во исто време е и декларант), во тој случај лицето кое ја потпишува е овластеното лице/лица на фирмата, согласно податоците за регистрација на фирмата. Во одредени случаи овие лица може да овластат некој од вработените да потпишува наместо нив. Во тие случаи, заедно со декларацијата за вредност, мора да биде поднесено и овластувањето.

Застапникот може да ја потпише декларацијата за вредност во име на увозникот, и во тој случај ги превзема сите одговорности кои важат во однос на лице кое пополнува декларација за вредност (член 88 под (4) од УСЦЗ).

Лицето кое ја пополнува декларацијата за вредност е одговорно за:

- **точноста и потполноста на податоците наведени во декларацијата;**
- **веродостојноста на документите приложени како доказ на податоците наведени во декларацијата и**
- **обезбедување на други дополнителни податоци или документи потребни за утврдување на царинста вредност.**

A-4-10-1-3 Случаи кога не се поднесува декларација за вредност

*член 89 став (1)
од УСЦЗ*

Освен кога е иџоа неопходно за иџавилна иџримена на увозниџе давачки, царинскиот орџан ќе оџисџаџи од барањето за иџоднесување на целосна или дел од декларацијата од член 88 став (1) на УСЦЗ, во следниве случаи:

- а) ако царинската вредност на увезената стџока во една иџраџка не надминува 1.000 ЕВРА во денарска иџроџивредност, иџод услов иџаа да не иџреџисџавува одвоен дел или иџовеќекрајна иџраџка од исти иџсџираќач за исти иџримач; или*
- б) ако иџредмеџниџе увози се од некомерџијална иџприрода; или*
- в) ако иџоднесувањето на иџредмеџниџе иџодаџоџи не е неопходно за иџримена на Законот за царинската иџтарифа или ако царинскиџе давачки стџоред Царинската иџтарифа не се најлаџуваат врз основа на иџосебни царински иџроџиси.*

A-4-10-1-4 Периодично поднесување на декларација за вредност

*член 89 став (2)
од УСЦЗ*

При иџостоџан увоз на стџока од исти иџродавач до исти кџупувач иџод исти комерџијални услови, царинскиот орџан може да оџисџаџи од барањето стџе иџодаџоџи од член 88 став (1) од УСЦЗ да бидат обезбедени за секоја царинска декларација, но иџоа ќе се бара иџри секоја иџромена на наведениџе услови и најмалку еднаш на секои иџри џодини.

*член 89 став (3)
од УСЦЗ*

Дозволеноџе оџисџаџување може да се иџовлече и може да се бара иџоднесување на декларација за вредност, ако се уџвврди дека иџопребниот услов за оџисџаџувањето не бил или веќе не е иџсполнет.

A-4-10-2 Проверка на декларацијата за вредност (Д.В.1)

A-4-10-2-1 Општи напомени

При проверка на декларацијата за вредност потребно е да се утврди дали во врска со декларацијата поднесена за увоз постои некоја претходна одлука на царинскиот орган (оперативна инструкција) поврзана со утврдувањето на царинската вредност. Оперативна инструкција претставува упатство, насока која се однесува на утврдување на царинската вредност и се издава од Централната управа на Царинската управа на Република Македонија. На пример, оперативна инструкција би претставувала известување во врска со проверка на фактури, доставување на официјални ценовници, информации за цени, информации за берзански цени и сл. Оперативните инструкции, помеѓу останатото, може да се издаваат како: одговор во врска со одлука по жалба на увозникот во поглед на царинската вредност, известувања иницирани од царинарниците, податоци обезбедени од Централната управа и информации побарани од увозниците. Овие оперативни инструкции мора да се имаат во предвид при утврдување на царинската вредност. Тие исто така, имаат за цел да ја олеснат постапката кога се утврдува вредноста на стоката во услови кога постојат увози на истоветна стока и постојат исти услови.

A-4-10-2-2 Што треба да се провери?

1. Назив и адреса на продавачот

Да се провери дали називот и адресата наведени во Д.В.1 се исти како и оние од комерцијалната фактура.

2. (а) Назив, адреса и даночен број на купувачот

Да се провери дали називот и адресата наведени во Д.В.1 се совпаѓаат со оние од комерцијалната фактура.

(б) Назив, адреса и даночен број на декларантот

3. Услови на испорака

Да се провери дали условите на испорака наведени во Д.В.1 се исти со оние наведени во фактурата. Дали трошоците за транспорт, манипулативни трошоци поврзани со транспортот и/или трошоците за осигурување правилно се вклучени во царинската вредност. Ако условите на испорака се FOB, кон Д.В.1. треба да биде приложени документарни докази за висината на транспортните трошоци, трошоците за осигурување и манипулативните трошоци до местото на внесување во царинското подрачје.

Забелешка:

Мора да се посвети големо внимание во оваа област бидејќи вистинските трошоци поврзани со транспортот понекогаш не се наведени во фактурата или пак може да не бидат точни. Во областа на транспортот се практикуваат различни аранжмани, како на пример попуст, намалувања, максимални стапки и слично.

4. Број и датум на фактурата

Да се провери дали бројот и датумот на фактурата наведени во Д.В.1 се исти со оние од приложената фактура.

5. Број и датум на договорот

Ако е приложена копија од договорот за купопродажба, да се провери дали се совпаѓаат бројот и датумот. Меѓутоа, ако не е приложен, не треба да се инсистира да се достави копија од договорот, освен ако се смета дека тоа е неопходно.

6. Број и датум на било која претходна одлука на царинскиот орган која се однесува на рубриките од 7 до 9

Да се провери дали бројот и датумот се согласуваат со оние од оперативната инструкција и дали таа е земена во предвид при утврдувањето на царинската вредност. Во случај кога не постои претходна одлука на царинскиот орган, ова поле не се пополнува.

7. Поврзаност помеѓу продавачот и купувачот

7.1. Во Д.В.1 се наведени "ДА" или "НЕ" прашања во врска со поврзаноста.

Пример:

Рубрика 7

(а) Дали купувачот и продавачот се ПОВРЗАНИ согласно член 63 од Уредбата?

да не

Ако одговорот е "не" поминете на рубрика 8

(б) Дали поврзаноста влијаела на цената на увезената стока?

да не

(в) (факултативен одговор) Дали трансакциската вредност на увезената стока е приближно еднаква со вредноста наведена во член 28 став (2) под б) од Царинскиот закон?

да не

Ако одговорот е "да" детално објаснете го тоа:

7.2. Ако во рубриката 7 (а) одговорот е "не", помине на рубрика 8. Ако одговорот е "да", проверете дали рубриката 7 (б) е пополенета.

Забелешка:

Ако царинскиот орган веќе утврдил постоене на поврзаност и за поа поседува досие, треба повремено да се проверува дали досието е ажурирано. Имено, секојдневно има фузии (спојувања) и случаи кога комисијите преминуваат под контрола на одредени корпорации. Затоа, ситуацијата може да биде доста променлива и комплексна.

Ако има основа да се верува дека постои поврзаност, а декларантот ја одрекува, потребно е царинскиот орган да побара дополнителни податоци од кои ќе се утврди дали постои поврзаност во смисла на член 28 став (1) под г) од ЦЗ.

7.3. Ако во рубриката 7 (б) одговорот е "не", да се потврди дека нема потреба да се истражуваат околностите на продажбата. Ако не постои сомневање за прифатливоста на цената, помине на следната рубрика.

Забелешка:

Прифатливоста на декларираната вредност може да се провери со споредба на прелиминарно увезена идентична или слична стока. Препорачливо е за овие случаи да се известат Службата за царинска вредност или специјалистите за царинска вредност во рамките на царинарницата.

7.4. Ако во рубриката 7 (б) одговорот е "да", да се провери дали веќе постои одредена оперативна инструкција. Ако постои, да се постојат како што е опишано во поглавјето 6 погоре. Ако не постои, да се побара од декларантот да објасни како поврзаноста влијаела на цената. Ако е потврдено дека поврзаноста влијаела на цената, да се помине на следната рубрика (в).

7.5. Ако рубриката 7(в) не е пополенета, а ако во рубриката 7(б) одговорот е "не", не се превзема ништо.

Ако во рубриците 7(б) и 7(в) одговорот е "да", да се потврди дека трансакциската вредност на стоката исполнува едно од барањата наведени во член 28 став (2) под б) од ЦЗ. Ако во тој поглед постојат некои потешкотии, да се известат Службата за царинска вредност или специјалистот за царинска вредност во рамките на царинарницата.

7.6. Ако во рубриката 7 (б) одговорот е "да", а во рубриката 7 (в) одговорот е "не", да се побара од декларантот да потврди дека одговорот "не" е точен (често се случува ова прашање да е погрешно разбрано). Ако декларантот го потврди одговорот, методата на трансакциска вредност не може да биде применета. Тогаш стокава ќе се вреднува според еден од алтернативните методи.

8. Ограничувања во поглед на располагање или употреба на стокава (член 28 став (1) под а) од ЦЗ)

Ако на прашањата од Д.В.1 декларантот одговорил дека постојат некои ограничувања во поглед на располагање или употреба на стоката, да се побара од декларантот да даде детали за ограничувањата. Да се утврди дали ограничувањата се едни од следните:

- се предвидени со прописите на Република Македонија,
- ја определуваат географската област во која стоката може да се препродава или
- не влијаат значително врз вредноста на стоката.

Во овие случаи трансакциската вредност не треба да биде отфрлена. Во други случаи трансакциската вредност не треба да биде прифатена и царинската вредност треба да се утврди со примена на некоја од останатите методи.

9. Услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стока која се вреднува (член 28 став (1) под б) од ЦЗ)

Ако деклараторот во Д.В.1 одговорил дека постојат услови или обврски во врска со продажбата, да се побара да се дадат детали за условите или обврските и да се утврди дали тие услови или обврски се причина за отфрлање на трансакциската вредност.

Забелешка:

- 1) *Важно е да се зајомни дека услови или обврски поврзани со производството или маркетингот на увезената стока не треба да предизвикаат отфрлање на трансакциската вредност.*
- 2) *Постоеноста на услови или обврски ќе предизвикаат отфрлање на трансакциската вредност во случаите кога:*
 - *продавачот утврдува цена на увезената стока под услов кувачот, иста така, да купи друга стока во определена количина;*
 - *цената на увезената стока зависи од цената или цените по кои кувачот на увезената стока му продава друга стока на продавачот на увезената стока;*
 - *цената е утврдена врз основа на начинот на плаќање која не е во врска со увезената стока, на пример, увезената стока се полуфинални производи кои биле обезбедени од продавачот под услов кој да прими определена количина на финални производи.*
- 3) *Прејорачливо е износот на секој услов или обврска да се утврди во консултација со увозникот. Ако се смета дека износот ќе прејиславува индиректно плаќање кон или во корист на продавачот за увезената стока, тогаш износот треба да биде вклучен во висински плаќената цена или цената која треба да се плаќа, а спрема тоа и во царинската вредност.*

10. Продажната цена наведена во фактурата на продавачот

- да се провери дали износот наведен на Д.В.1 се согласува со:
 - а) износот наведен во фактурата и
 - б) износот деклариран на ЕЦД
- да се провери единичната цена на стоката во поглед на претходните увози, важечките ценовници и информациите за цени кои се на располагање на царинските органи при донесување на одлуката. Ако се открие дека постојат значителни отстапувања помеѓу декларираната цена и релевантните расположиви информации да се спроведе постапка во случај на сомневање на декларираната вредност, согласно Дел А-4-10-4 од ова Упатство.

11. Стапка (курс) на размена

Да се утврди која валута е користена за плаќање кон продавачот. Во случај кога се плаќа во странска валута, да се провери дали е извршена правилна конверзија во домашна валута.

12. Додатоци: провизии и посреднички провизии (освен кувачни провизии), трошоци за амбалажа, трошоци за пакување (член 35 став (1) под а) од ЦЗ)

Да се провери дали износите декларирани во Д.В.1 се совпаѓаат со износите од фактурата и дали тие се вклучени при пресметка на вредноста во увозната декларација.

Забелешка:

Да се утврди дали навистина се работи за кувачни провизии. Ако постои било какво сомневање за веродостојноста на договорот со кувачната агенција или кувачната провизија, да се појолни ирашалникот даден во Прилог 1 на ова Упатство со цел да се разреши дилемата на прејманот на кувачните провизии.

13. Стока и услуги обезбедени од страна на купувачот, бесплатно или со намалени трошоци, употребени во производството и продажбата за извоз на увезената стока (член 35 став (1) под б) од ЦЗ)

Да се провери дали има индикации дека постојат стока и услуги обезбедени од страна на купувачот, бесплатно или со намалени трошоци, употребени во производството и продажбата за извоз на увезената стока. Доколку постојат, и доколку се декларирани во Д.В.1, да се провери дали износот е вклучен при пресметката на вредноста во увозната декларација.

14. Тантиеми и трошоци за лиценци (член 35 став (1) под в) од ЦЗ)

Во рубриката 9 под а) од Д.В.1 е поставено прашањето:

Дали било какви тантиеми и трошоци за лиценца поврзани со увезената стока се плаќаат било директно или индиректно од страна на купувачот како услов за продажба?

да не

Ако одговорот е "да", тантиемите и трошоците за лиценци треба да се вклучат во царинската вредност.

Забелешка:

Потребно е да се посвети поголемо внимание во овој дел, бидејќи износите вклучени како тантиеми и трошоци за лиценци може да бидат значајни и може да не бидат декларирани.

15. Приход од која било натамошна прејпродажба, располагање или користење на увезената стока што директно или индиректно му се плаќа на продавачот (член 35 став (1) под г) од ЦЗ)

Ако декларантот во рубрика 9 (б) од Д.В.1 одговорил дека продажбата е предмет на договор според кој дел од приходот од која било натамошна прејпродажба, располагање или користење на увезената стока директно или индиректно му се плаќа на продавачот, да се провери дали договорениот износ е вклучен во царинската вредност.

16. Транспортни трошоци, трошоци за натовар, истовар и манипулација и трошоци за осигурување (член 35 став (1) под д) од ЦЗ)

Да се провери дали декларираниот износ е во согласност со пропратните документи и дали е земен во предвид при пресметка на вредноста во увозната декларација.

Забелешка:

Често се случува вредноста на стокава за потребите на осигурување (во полисата за осигурување) да е повисока од вредноста на стокава искажана во фактурата. На пример, многу често стокава се осигурува на вредност од 110%. Меѓутоа, ако осигурената вредност е значајно повисока, тоа може да биде индикација дека постои намалување на висинската вредност.

17. Намалувања: трошоци за транспорт после увозот, трошоци за монтирање, изградба, складирање, одржување или техничка помош превземени во земјата на увоз, увозни давачки или други давачки во земјата на увоз. Дали овие трошоци се разграничени од висинската цена или цената која треба да се плати за увезената стока? (член 36 од ЦЗ)

Да се провери дали декларираниот износ се во согласност со пропратните документи и условите од фактурата. Да се провери дали точниот износ бил исклучен при пресметка во увозната декларација. Да се провери дали постои оперативна инструкција. Ако постои, да се провери дали е постапено согласно одредбите од оперативната инструкција во поглед на намалувањата.

18. Потпис

Да се потврди потписот, местото и датумот.

A-4-10-3 Проверка на пропратни документи

A-4-10-3-1 Општи напомени

Бројот и природата на документите кои се потребни за утврдување на царинската вредност ќе варираат во согласност со методата за вреднување која се користи. Не е возможно да се опфатат сите можни ситуации, но генерално, потребни се следните пропратни документи, зависно од методата која се применува:

(а) Метода 1 (метода на трансакциска вредност)

- 1) фактура од продавачот со наведена цена, количина и опис на секоја позиција;
- 2) докази за трошоците за транспорт и осигурување;
- 3) докази во врска со останатите зголемувања и/или намалувања.

(б) Метода 2 (метода на трансакциска вредност на идентична стока)

- 1) фактура или друг доказ кој јасно ја прикажува количината и описот на увезената стока;
- 2) документарен доказ за декларација со која е оцаринета идентична стока вреднувана според Методата на трансакциска вредност;
- 3) доказ за трошоци за транспорт и осигурување (доколку е потребно);
- 4) докази во врска со останатите зголемувања и/или намалувања;
- 5) докази за вршење на корекција за разликите во количина и комерцијално ниво.

(в) Метода 3 (метода на трансакциска вредност на слична стока)

Како што е наведено кај Методата 2 погоре, земајќи во предвид декларација со која е оцаринета слична стока.

(г) Метода 4 (метода на дедуктивна вредност)

- 1) табела која покажува како е пресметана вредноста;
- 2) фактура или друг доказ кој ги прикажува количините и описот на увезената стока;
- 3) продажна фактура или друг доказ кој покажува дека увезената стока или идентична или слична увезена стока била продадена во Република Македонија, и пресметка базирана на единечната цена на продажбите во Република Македонија во најголема вкупна количина;
- 4) изјава или друг доказ во кој се наведени намалувања од единечната цена, изјава дека намалувањата на износите на провизии или на профитот и општите трошоци се во согласност со индустријата на која се однесуваат.

(д) Метода 5 (метода на пресметковна вредност)

- 1) табела која покажува како била пресметана вредноста, придружена со детални трошоци на производство, додатоци за профит и општи трошоци, и изјава дека овие износи се во согласност со оние кои преовладуваат во таа индустрија, во таа мера колку што знае увозникот;
- 2) доказ за трошоците за транспорт и осигурување, ако е потребно;
- 3) доказ во врска со останатите зголемувања и/или намалувања.

(е) Метода 6 (метода на расположиви податоци)

- 1) фактура или друг доказ кој ги прикажува количините и описот на увезената стока;
- 2) соодветни информации за поткрепа на методата која е користена за пресметка на царинската вредност.

A-4-10-3-2 Фактура

Фактурата е комерцијален документ кој го издава продавачот на купувачот, за стоката или услугата која е предмет на купопродажба.

Фактурата се издава после испораката на стоката од страна на продавачот и нејзиното издавање значи обврска за плаќање на купувачот кон продавачот или кон трето лице по налог на продавачот.

Во меѓународната трговија таа има посебна улога, бидејќи е основен извор на податоци при увозот или извозот на стоката. Имајќи го предвид горекажаното, во меѓународната трговија издавач на фактурата е извозникот на стоката, а примач на фактурата е увозникот, кој со добивањето на фактурата стекнува обврска за нејзино плаќање. Тоа вообичаено е документот по кој е потребно да се изврши плаќањето за стоката.

Во царинската постапка единствено прифатлива е конечната фактура, додека прифаќањето на про-форма фактурата е можно само во случаи на царинење со привремени податоци во поглед на вредноста на стоката. Тоа е случај кога се царини стока чија цена зависи од дневно берзански флукуации и таа не е позната во моментот на царинењето. Меѓутоа и во ваквите случаи потребно е покрај про-фактурата дополнително да се достави конечна фактура во рок од 14 дена од денот на приемот на непотполната царинска декларација (член 88 став (1) под а) од ЦЗ).

Фактурите може да се појават во секаков вид и различен формат. Тие може да бидат многу софистицирани и професионално изработени и отпечатени, или можат да бидат прости, едноставни и рачно напишани. Предвидувајќи дека ги даваат сите неопходни елементи за трошоците потребни за утврдување на царинската вредност, секоја форма може да биде прифатлива. Понекогаш, рачно пишувани фактури може да сугерираат дека добавувачот всушност е мала компанија или можеби има мало искуство со извозните документи. Во тие случаи потребен е потемелен преглед на документите.

Генерално, не постои задолжително пропишан образец на фактура во меѓународната трговија, но со оглед на нејзиното големо значење и нејзината функција, од страна на Европската економска комисија (ЕСЕ) усвоена е препорака за мостра на образецот фактура за меѓународна трговија.

Податоците кои треба да ги содржи комерцијалната фактура во меѓународната трговија се следните:

- ознака "фактура" со број, датум и повикување на други документи поврзани со конкретната фактура (на пример, број на договор, број на про-фактура, број на испратница и слично).
- назив на продавачот во странство со сите негови генералии (адреса, телефон, e-mail и сл.)
- назив на купувачот, кој истовремено е и примач на стоката

Во случај кога купувачот на стоката не е и примач, односно примачот и купувачот се различни субјекти, за водење на царинската постапка потребно е да постои фактура која купувачот му ја испоставува на примачот на стоката. Ова е случај кога странски продавач му ја продава стоката на странски купувач, а примач на стоката е домашен субјект во Република Македонија, при што за водење на царинската постапка потребно е странскиот купувач да издаде фактура на примачот на стоката (домашниот увозник). Всушност, во постапката на увозно царинење на стоката, фактурата која ќе биде приложена за царинење треба да гласи на сујектот кој се декларира како увозник на стоката во Република Македонија.

- податоци за идентификација на стоката и тоа трговски назив, шифра на артикл, единица мерка, количина, единечна цена, износ во странска валута;
- валута во која се изразени вредносните податоци во фактурата;
- податоци за број и вид на колети;
- бруто и нето маса;
- податоци за пакувањето на стоката;
- земја на потекло на стоката;
- податоци за превозот на стоката (вид и број за идентификација на превозното средство);
- клаузула за паритет;
- податоци за условите за плаќање (начинот на плаќање и рокот);
- спецификација на останати трошоци кои се вклучени во фактурата (доколку има такви). На пример, доколку според клаузулата за паритет транспортните трошоци не се вклучени во цената на стоката, а превозот го

организира продавачот, тогаш како посебна ставка во фактурата ќе бидат изразени транспортните трошоци;

- вкупен износ на фактурата во странска валута;
- потпис на продавачот, а во некои случаи и печат.

Доколку се работи за стока која се увезува без плаќање на противвредност, на фактурата задолжително стои забелешка дека стоката е бесплатна или дека вредноста е искажана само за царински цели.

Доколку за стоката се одобрува рабат, тој треба да е искажан како посебна ставка и да е одбиен од вкупниот износ на фактурата.

Нормална пракса за странските производители или добавувачи на стока е да му ја испорачуваат фактурата директно на купувачот. Сепак, понекогаш трето лице (како на пример продажен или куповен агент) може да биде вклучено во продажбата на стоката и фактурата од агентот, која ја одразува цената на стоката, заедно со неговата провизија, му се испраќа на купувачот. Алтернативно, купувачот може да добие две фактури, една од производителот/добавувачот и една од продажниот или куповниот агент. Самиот факт на рефактурирање не мора да го негира постоењето на продажба за извоз во земјата на увоз, ниту пак прифатливоста на трансакциската вредност. Меѓутоа, ако царинските органи имаат сомневање околу трансакцијата, може да побараат да им биде презентираан договор за купопродажба.

Во пракса, често се среќаваат случаи кога купувачот на стоката и примачот на стоката се различни лица. Таков случај е кога странски продавач стоката му ја продава на странски купувач, а примач на стоката е домашен субјект во Република Македонија. Доколку македонскиот увозник ја декларира стоката за пуштање во слободен промет, тој треба да приложи фактура во која ќе биде назначен како купувач на стоката, издадена од фирма која во претходната трансакција била купувач на стоката, а во овој случај се појавува како продавач на истата. За утврдување на царинската вредност на стоката, при увозно царинење во Република Македонија, македонскиот купувач и примач на стоката треба да приложи фактура која гласи на негово име. Тоа значи дека лицето наведено во рубрика 8 од ЕЦД треба да е исто со лицето на кое гласи фактурата, односно лицето кое има обврска да ја плати фактурата.

Износот на фактурата која странскиот продавач му ја издава на македонскиот купувач, по правило треба да биде повисок од износот на фактурата на која странскиот продавач на стокајта е назначен како купувач, а македонската фирма како примач на стокајта.

Погоре наведеното ќе биде илустрирано со следниот пример:

Продавач на стоката е фирмата ИИ од Турција, купувач на стоката е фирмата ПП од Германија, а примач на стоката е фирмата КК од Македонија. Стоката е испорачана од Турција со фактура на која како купувач е наведена германската фирма, а како примач на стоката е наведена македонската фирма. Во овој случај учесници во трансакцијата се фирмата продавач ИИ од Турција и фирмата купувач ПП од Германија. Македонскиот примач на стоката не е учесник во оваа трансакција и фактурата издадена од турскиот продавач за германскиот купувач не може да претставува доказ за трансакциска вредност на стоката која се увезува во Република Македонија. Доколку македонскиот купувач ја декларира стоката за пуштање во слободен промет во царинското подрачје на Република Македонија, мора да поднесе фактура издадена од германската фирма (купувач на стоката од турската фирма, која во овој случај ќе се појави како продавач на стоката). Таа фактура ќе ја одразува трансакцијата помеѓу германската фирма (продавач на стоката) и македонската фирма (купувач на стоката). Македонскиот купувач на стоката има обврска за плаќање на истата, по фактурата издадена од германската фирма. Износот на оваа фактура, во најголем број на случаи, е повисок од износот на фактурата која е издадена од турскиот продавач за германскиот купувач на стоката. Доколку фактурата издадена од германскиот продавач за македонскиот купувач на стоката е со понизок износ, тоа ќе претставува основ за сомневање во декларираната вредност на стоката.

При утврдување на царинската вредност на стоката, при увозно царинење во Република Македонија, доказ за трансакциската вредност на стоката треба да

претставува фактура на која како купувач на стоката ќе биде наведена македонска фирма. Купувачот на стоката е учесник во трансакцијата и има обврска за плаќање на фактурата која гласи на негово име. Единствено во случај кога македонска фирма е наведена како купувач во фактурата издадена од странски продавач, односно постои трансакција помеѓу македонскиот купувач и странскиот продавач на стоката, може да се смета дека царинската вредност на увезената стока е трансакциска вредност, а тоа е вистински платената цена или цената која треба да се плати за стока која е продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија, согласно член 28 став (1) од ЦЗ.

Горенаведените елементи се неопходни за правилно водење на царинската постапка, а особено за правилно утврдување на царинската вредност. Во оваа смисла, податоците наведени во фактурата кои ја опишуваат стоката, треба да се запишат во трговското наименување на стоката во образецот ЕЦД, со цел да се овозможи идентификација на стоката и користење на податоците за аналитички цели.

A-4-10-3-2-1 Документи добиени по телефакс, електронска пошта (e-mail) или документи во копија

Кога документи добиени по телефакс, електронска пошта (e-mail) или слични средства се презентирани како фактури, тие може да бидат прифатени како конечни документи. Меѓутоа, ако документи добиени по телефакс, електронска пошта (e-mail) или копии од документите се презентирани како претходна информација, наместо конечната фактура, треба да се побара од декларантот да поднесе фактура за царински потреби.

Ако се смета дека информациите добиени по телефакс или електронска пошта (e-mail) се несоодветни или сомнителни (на пример, ако не е прикажана вредноста на стоката или вредностите се внесени со рака), но не постои сомневање за измама во поглед на фалсификат, потребно е да се побара од декларантот да достави фактура во одреден период. Стоката може да биде оцаринета ако постои гаранција за обезбедување на плаќањето на царинскиот долг, согласно член 44 од ЦЗ, додека се чека фактурата. Ако постои сомневање за измама во поглед на фалсификат, да се постапи согласно одредбите кои ги опишуваат постапките во таквите случаи, опишани во Дел А-4-10-3-1 од ова Упатство.

A-4-10-3-2-2 Суцесивни праќи

Кога стока наведена на една фактура се увезува во повеќе од една пратка, треба да се поднесува копија од фактурата со секоја увозна декларација. Исто така, декларантот треба да ја поднесе и оригиналната фактура. Таа треба да се завери (потврди), односно во фактурата да се наведе која стока се царини со увозната декларација. Оригиналната заверена (потврдена) фактура му се враќа на декларантот.

A-4-10-3-3 Товарен лист (Bill of lading - B/L)

Товарниот лист е потврда за стоката примена за испорака со писмено превземање од страна на возарот (вообичаено транспортна компанија) до испраќачот, дека стоката примена за транспорт ќе биде испорачана на примачот во иста состојба како што била примена.

Товарниот лист треба да биде побаран ако во фактурата недостасуваат детали потребни за царинската постапка, бидејќи:

- (а) товарниот лист вообичаено содржи податоци за транспортните трошоци на стоката;
- (б) товарниот лист, покрај транспортните трошоци, може да содржи и други трошоци за испораката на стоката, како што се трошоци за полнење на контејнерот и пристанишни такси;
- (в) името на превозникот и на купувачот, пристаништето на натовар, ознаки и броеви за идентификација на пратката, заедно со количините, тежините и краток опис на стоката се содржани во товарниот лист.

A-4-10-3-4 **Авионски товарен лист (Air waybill - AWB)**

Документот кој се однесува на транспортот на стоката со авион се нарекува авионски товарен лист- Air waybill (AWB). AWB издаден на превозникот претставува потврда од авионската компанија дека таа ја примила стоката наведена во AWB за испорака по воздушен пат до назначениот примач. Тој служи како:

- (а) потврда за прием на стоката за испорака;
- (б) испратница на која се наведени пропратните документи, и ако е соодветно, посебните инструкции на превозникот;
- (в) вид на фактура во која се наведени транспортните трошоци;
- (г) полиса за осигурување, ако осигурувањето е покриено преку авио компанијата;
- (д) документ за потребите на царината за увоз, извоз и транзит;
- (ѓ) потврда за испорака.

A-4-10-4 **Постапки во случај на сомневање на декларираната вредност**

A-4-10-4-1 **Општи напомени**

Согласно член 28 од ЦЗ, царинската вредност на увезената стока е трансакциска вредност, а тоа е вистински платена цена или цена која треба да се плати за стока која е продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија, прилагодена, таму каде што е тоа потребно, во согласност со членовите 35 и 36 од ЦЗ под условите наведени во став (1) од член 28 од ЦЗ. Накратко, вредноста на стоката треба да одговара на вистинската вредност на стоката односно цената по која таква или слична стока е продадена или понудена за продажба на странскиот пазар во вообичаен трговски однос под услови на потполна конкуренција. **Поради ова, должност е на декларантот, за царинска вредност да ја пријави вредноста која предметната стока вистински ја има на странскиот пазар.**

A-4-10-4-2 **Причини за сомневање и барање на дополнителни објаснувања**

При проверка на царинската декларација согласно член 78 од ЦЗ должност е на царинскиот орган да провери дали декларираната царинска вредност во Д.В.1 и Д.В.1 бис одговара на одредбите на член 28 од ЦЗ (трансакциска вредност на стоката) и **да ја спореди** декларираната вредност со:

- податоците за трансакциска вредност на идентична или слична стока продадена за извоз во Република Македонија и извезена во исто или приближно исто време, односно со податоците за вредноста на стоката од претходните царинења (пример, преку извештаи од "ASYCUDA");
- со податоците од информациите за цени добиени од Царинската управа;
- каталогот "SUPERSHWACKE" при утврдување на царинската вредност на употребувани моторни возила;
- јавно публикувани информации за нивото на цените на странските пазари (на пример, каталози, ценовници, информации добиени преку интернет итн).

При споредувањето, царинскиот орган мора да води сметка за комерцијалното ниво на продажба, количината, видот, квалитетот и сл, а посебно на вредностите на онаа стоката која поради својата природа во краток рок може да има променлива цена (сезонска стока, берзанска стока и сл.).

Доколку:

- не постојат доволно сигурни информации за висината и точноста на сумите кои треба да се земат во предвид при утврдување на царинската вредност (кои се вклучуваат и кои не се вклучуваат во царинската вредност - член 35 и 36 од ЦЗ);

- не постои трансакција за продажба;
- декларираната вредност не одговара на одредбите за вистински платена цена или цена која треба да се плати (трансакциска вредност), односно не го содржи вкупното плаќање кое е извршено или кое треба да се изврши за увезената стока;
- располагањето или користењето на стоката од страна на купувачот е предмет на одредени ограничувања;
- продажбата или цената подлежи на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стоката што се вреднува;
- постои надокнада од купувачот кон продавачот (член 28 став (1) под в) од ЦЗ);
- поврзаноста на купувачот и продавачот влијаела на цената;
- недостасуваат одредени параметри од кои зависи вредноста на стоката (на пример, за квалитетот, состав на стоката, одредени карактеристи, јасен опис на стоката и сл.);
- декларираната цена на увезената стока значително се разликува од трансакциската вредност на идентична или слична стока;
- постојат разлики со податоците од информациите за цени доставени од Царинската управа;
- цената неразумно отстапува од јавно публикувани информации за нивото на цените на странските пазари (на пример, каталози, ценовници, информации добиени преку интернет итн).

тоа значи дека царинскиот орган има **причини да се сомнева** во вистинитоста или точноста на поднесените податоци или документи за поткрепа на податоците во декларацијата за царинската вредност. Во овој случај царинскиот орган може да побара дополнителни објаснувања, вклучувајќи документи или други докази од кои произлегува дека декларираната вредност претставува вкупен износ кој е вистински платен или треба да се плати за увезената стока согласно член 28 од ЦЗ. Причините за сомневање како и рокот (*не подолг од 8 дена*) за доставување на дополнителни објаснувања, вклучувајќи документи или други докази царинскиот орган ги соопштува на декларантот писмено на образец даден во Прилог 6 од ова Упатството.

Како докази кои може дополнително да се бараат се:

- фактура во оригинал;
- договор за купопродажба (со дополнувања и прилози);
- извозна царинска декларација, заверена од царински орган на земјата извозничка;
- документи за плаќање на стоката (дознака, акредитив);
- официјален ценовник на фирмата;
- јавно публикувани информации за нивото на цените на странските пазари;
- документација за извршена кореспонденција со продавачот за нарачка на предметната стока;
- документи од кои може да се утврдат елементите од член 35 и член 36 од ЦЗ кои купувачот ги платил или треба да ги плати;
- документи од банката на продавачот за пристигнатите средства од реализирани наплати;
- други докази.

При доставување на доказите царинскиот орган треба да побара и дополнителни објаснувања за декларираната царинска вредност и за бараните докази на образец даден во Прилог 7 од ова Упатство пополнет од лицето наведено во став (2) од член 88 на УСЦЗ, кон кој како прилог се доставуваат доказите.

Самиот факт дека царинскиот орган има причини да се сомнева во вредноста на стоката, односно кога се побарани дополнителни објаснувања и документи, **не значи дека стоката не може** да се пушти во слободен промет. (Види Дел А-4-8)

Кога е одложено конечното утврдување на царинската вредност царинската декларација не се дели се до завршување на постапката.

A-4-10-4-3 Посатапка после добивање на дополнителни објаснувања

Откако ќе ги добие дополнителните објаснувања од декларантот, царинскиот орган може да утврди постоење на две ситуации:

- дополнителните објаснувања ја потврдуваат декларираната вредност и
- дополнителните објаснувања упатуваат на можно постоење на декларирање на пониска царинска вредност. Во овој случај може да се појават две ситуации:
 - *Случаи кога постои сомневање за измама во поглед на фалсификациј*
 - *Случаи кога не постои сомневање за измама во поглед на фалсификациј*

A-4-10-4-3-1 Случаи кога постои сомневање за измама во поглед на фалсификациј

Случаите кога постои сомневање дека се декларира пониска царинска вредност може да вклучуваат фалсификувани документи (дупли фактури), фалсификувани транспортни документи, фалсификувани изјави и сл.

Кога царинскиот орган се сомнева дека декларирањето на пониска царинска вредност е направено свесно, задолжително да го информира Секторот за контрола и истраги во најкраток можен рок.

1. Известувањето до Секторот за контрола и истраги ќе биде во писмена форма изготвено на посебен образец, даден во Прилог 8 од ова Упатство. Известувањето се доставува по телефакс до Секторот за контрола и истраги истиот ден кога е регистрирана царинската декларација.
2. Секторот за контрола и истраги ќе одлучи дали ќе го превземе случајот или не. И во двата случаја, Секторот за контрола и истраги треба да го пополни полето 5 од Известувањето и повратно да ја изести царинската испостава (по телефакс).
3. Ако Секторот за контрола и истраги не го превземе случајот, царинскиот орган кај кој е поднесена царинската декларација спроведува постапка за конечно утврдување на царинската вредност, пропишана во Дел А-4-10-5 од Упатството.
4. Доколку проблемот во врска со утврдување на царинската вредност не може да биде решен од страна на царинската испостава, се известува специјалистот за царинска вредност во рамките на царинарницата кон која организационо припаѓа царинската испостава кај која е поднесена царинската декларација.
5. Доколку и специјалистот не може да го реши проблемот, тој се консултира со Службата за царинска вредност при Централната управа на Царинската управа на Република Македонија.

Конечното утврдување на царинската вредност го врши царинскиот орган кај кој е поднесена царинската декларација!

A-4-10-4-3-2 Случаи кога не постои сомневање за измама во поглед на фалсификациј

1. Откако ќе се добијат дополнителните објаснувања од декларантот, а не постојат сомневања за измама во поглед на фалсификат се спроведува постапка за конечно утврдување на царинската вредност, согласно Дел А-4-10-5 од ова Упатство.
2. Доколку проблемот во врска со утврдување на царинската вредност не може да биде решен од страна на царинската испостава, се известува специјалистот за царинска вредност во рамките на царинарницата кон која организационо припаѓа царинската испостава кај која е поднесена царинската декларација.
3. Доколку и специјалистот не може да го реши проблемот, тој се консултира со Службата за царинска вредност при Централната управа на Царинската управа на Република Македонија.

Конечното утврдување на царинската вредност го врши царинскиот орган кај кој е поднесена царинската декларација!

A-4-10-5 Конечна одлука за утврдување на царинската вредност

A-4-10-5-1 Постапка кога во определениот рок не се доставени објаснувања и документи

Кога во определениот рок, на царинскиот орган не се доставени дополнителни објаснувања или документи потребни за утврдување на царинската вредност, со што би се отстраниле сомневањата во декларираната царинска вредност, царинскиот орган (царинската испостава кај која е поднесена царинската декларација) изготвува "Записник за утврдување на царинската вредност", во два примерока, на образец даден во Прилог 9 од ова Упатство и се спроведува постапка пропишана со Упатството за постапка на царинење на стока, број 07-11784/1 од 25.11.2005 година (одредбите од Дел А-6-2-5 кои се однесуваат за пуштање на стока).

A-4-10-5-2 Постапка кога во определениот рок се доставени објаснувања и документи

По добивањето на одговорот (образец од Прилог 7), царинскиот орган е должен конечно да ја утврди царинската вредност. При конечното одлучување можни се неколку случаи и тоа:

A-4-10-5-2-1 *Царинската вредност да биде утврдена согласно методата на трансакциска вредност (член 28 од ЦЗ)*

Кога од приложените докази се одстранети причините за сомневање, декларираните податоците за царинската вредност се прогласуваат за конечни, а со царинската декларација се постапува на ист начин како и со другите декларации со кои постапката на царинење е завршена.

Во пракса може да се појави и случај кога од дополнителните добиени докази произлегува промена на декларираната трансакциска вредност на стоката (пример, се менува износот на елементите од член 35 и член 36 од ЦЗ кои се вклучуваат и кои не се вклучуваат во царинската вредност). Тогаш декларантот е должен да поднесе нов сет на декларација согласно со податоците од ново добиените докази.

A-4-10-5-2-2 *Царинската вредност да биде утврдена согласно останатите методи за утврдување на царинската вредност (член 29 до 34 од ЦЗ)*

Кога приложените докази не ги отстрануваат причините за сомневање од страна на царинскиот орган, истиот донесува одлука за отфрлање на методата на трансакциска вредност. При тоа, задолжително изготвува "Записник за утврдување на царинска вредност", на образец даден во Прилог 9 од ова Упатство, во кој се наведени причините за отфрлање на методата на трансакциска вредност и начинот на кој што е утврдена новата царинска вредност.

Кога царинската вредност се утврдува по останатите методи за утврдување на царинската вредност (член 29 до 34 од ЦЗ) царинскиот орган (царинската испостава на увозно царинење) **задолжително** изготвува "записник за утврдување на царинската вредност", на образец даден во Прилог 9 од ова Упатство, во кој се наведени основаните сомневања и начинот на утврдување на царинската вредност (член 42 од ЦЗ). Записникот се изготвува во два примерока, од кои еден примерок е наменет за декларантот се спроведува постапка пропишана со **Упатството за постапка на царинење на стока, број 07-11784/1 од 25.11.2005 година (одредбите од Дел А-6-2-5 кои се однесуваат за пуштање на стока).**

A-4-10-5-3 Напомени во однос на записникот за утврдување на царинската вредност

- Во записникот за утврдување на царинската вредност задолжително се внесува:**
- *причината поради која е отфрлена методата на трансакциска вредност и*
 - *начинот на кој е утврдена новата царинска вредност.*

Причините за отфрлање на трансакциската вредност детално се разработени во Дел А-4-1-1-4 од ова Упатство.

Начинот на утврдување на новата царинска вредност треба да биде образложен во согласност со методата која се користи за утврдување на царинската вредност. На пример, доколку се користела методата на трансакциска вредност на идентична или слична стока, како извор на податоци треба да се наведе S број на ЕЦД за увоз, а исто така да се наведе дали се направени одредени прилагодувања, во поглед на количина, комерцијално ниво и разлики во транспортот, ако за тоа имало потреба. Во случај кога е користена методата на расположиви податоци, како извор на податоци може да се наведе S број на ЕЦД за увоз, официјален ценовник, берзански податок и сл., како и податоци за направените прилагодувања, доколку за тоа имало потреба. Во случај кога вредноста на стоката се оспорува врз основа на податоци од информациите од Царинската управа, во записникот за наод треба да се наведе изворот на податокот врз основа кој е изработена информацијата (а не на бројот на информацијата за цени под која е заведена во архивата на Царинската управа).

А-4-11 Утврдување на царинска вредност на патнички моторни возила и земјоделски машини кои се увезуваат од страна на физички лица

А-4-11-1 Утврдување на царинска вредност на патнички, комбинирани и лесно доставни товарни возила кои се увезуваат од страна на физички лица

А-4-11-1-1 Општи одредби

Под **царинска вредност** се подразбира вредност на возилото, зголемена за транспортни трошоци и осигурување, а која служи како основа за наплата на царината, акцизата и данокот на додадена вредност. По правило, вредноста се утврдува врз основа на вистински платената цена на возилото.

Како доказ за купопродажба на возилото може да се прифати секој документ кој ги содржи битните елементи: марка, модел, цена, број на шасија, технички карактеристики и др. Документот може да биде: фактура на продавачот, купопродажен договор и сл., со кој се докажува купопродажбата, односно вистински платената цена на возилото.

При утврдувањето на царинска вредност ќе се користи каталогот SUPERSCHWACKE како реперен каталог, кој се публикува во странство, со матична земја Германија, и го содржи прегледот на вредностите на нови и употребувани возила за период од 12 години наназад. При царинењето се користи најновиот број на каталогот SUPERSCHWACKE кој е на располагање во испоставата. Каталогот, на денот на приемот во испоставата, се заведува во деловодна книга. Сите стари каталози SUPERSCHWACKE кои се користени за утврдување на царинската вредност, царинската испостава е должна да ги чува, и постапува со нив на ист начин како и со царинските декларации.

Во овој каталог (види прилог 10 кон Упатството), во колоната за годината на старост на **употребуваното возила** се прикажани две вредности:

- *ниска каталожка вредност* и
- *висока каталожка вредност*.

За **нови возила**, во каталогот постојат две вредности кои го имаат следното значење:

- *ниска каталожка вредност* - значи вредност без данок (MWst) и
- *висока каталожка вредност* - значи вредност со данок (MWst).

При увозот на нови моторни возила прво треба да се дефинира поимот **ново моторно возило**. Под поимот **ново моторно возило** се подразбира возило кое не е користено во сообраќајот освен од местото на купување до местото на царинење и кое не било регистрирано за сообраќај, а кое согласно сообраќајните прописи може да се регистрира за сообраќај.

Царинењето на овие возила се врши исклучиво врз основа на поднесена оригинална фактура издадена од продавачот. Минимални податоци кои треба да бидат содржани во фактурата, за да истата претставува валиден доказ за купопродажба на стоката се: број и датум на издавање на фактурата; назив на продавачот; име, презиме и адреса на купувачот; марка и тип на возилото; број на шасија, односно задолжителната VIN ознака на возилото; вредност по која е купено; како и останатите битни податоци за идентификација на возилото.

Вредноста од фактурата со која се докажува купопродажбата е прифатлива, односно царинската вредност се утврдува со примена на член 28 од ЦЗ (метода на трансакциска вредност), ако цената на возилото со вклучена дополнителна опрема (доколку ја поседува истото) не отстапува повеќе од 15% од каталожката вредност на соодветното ново возило без засметан данок (MWst) од каталогот SUPERSCHWACKE (види прилог 10 кон Упатството). **Во овој случај царинската вредност претставува вредноста на возилото од фактурата зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување**. На позадината од ЕЦД-то (во рубрика "S") се запишува бројот/годината на каталогот кој е користен во постапката, страницата и редот* во кои се наоѓаат податоци за возилото користени при споредбата.

Вредноста од фактурата со која се докажува купопродажбата не е прифатлива, односно царинската вредност се утврдува со примена на член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), ако цената на возилото со вклучена дополнителна опрема (доколку ја поседува истото) отстапува повеќе од 15% од каталожката вредност на соодветното ново возило без засметан данок (MWst) од каталогот SUPERSCHWACKE (види прилог 10 кон Упатството). **Во овој случај царинската вредност претставува каталожка вредност на соодветното ново возило без засметан данок (MWst) од каталогот SUPERSCHWACKE, зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување**. При утврдување на царинската вредност според член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), **царинската испостава задолжително изготвува Записник за утврдување на царинската вредност**, даден во прилог 11 од ова Упатство.

При увоз на нови возила од прекуокеанските земји, најчесто Америка и Канада, ќе се користат расположивите каталози издадени и публикувани во соодветните земји. Доколку се јават потешкотии околу утврдувањето на вредноста ќе се бараат информации од Царинската Управа.

Под поимот **употребувано возило** се подразбира возило кое е регистрирано или било регистрирано во земјата од која се увезува, под услов да биде во возна и исправна техничка состојба со можност за непречено учество во сообраќајот.

A-4-11-1-3-1 Утврдување на царинската вредност со користење на ниска и висока каталожка вредност од каталогот Superschwacke

Од приложените документи за царинење на возилото (сообраќајна книшка, фактура, документ за извршен атест и други приложени документи) и од извршениот преглед на возилото, се утврдува точната марка, модел и тип на возилото, и истото се пронаоѓа во каталогот SUPERSCHWACKE (види прилог 10 кон Упатството). Во зависност од годината на производство на возилото и датумот на првата регистрација

* Редот се утврдува со редоследно броене од почетокот на наведената страница, без разлика на различните модели или марки на возила опфатени на истата страна.

на истото, во каталогот SUPERSCHWACKE, во соодветната колона за таа година, се пронаоѓа ниската и високата каталошка вредност на возилото. Во случај кога годината на производство не е иста со годината на првата регистрација на возилото, за пронаоѓање на ниската и високата каталошка вредност ќе се користи годината на производство на возилото.

Доколку вредноста од фактурата или другите документи со кои се докажува купопродажбата се наоѓа **во рамките** на двете каталошки вредности (ниска и висока) **или е поголема** од нив, царинската вредност се утврдува со примена на член 28 од ЦЗ (метода на трансакциска вредност). **Во овој случај царинската вредност претставува вредноста на возилото од фактурата или од друг документ за купопродажба зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување.** На позадината од ЕЦД-то (во рубрика "S") се запишува бројот/годината на каталогот SUPERSCHWACKE кој е користен, страницата и редот во кои се наоѓаат податоци за возилото користени при споредбата.

Доколку вредноста од фактурата или другите документи со кои се докажува купопродажбата е **помала** од ниската каталошка вредност искажана во каталогот, царинската вредност се утврдува со примена на член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци). **Во овој случај царинската вредност претставува ниската каталошка вредност на соодветното возило од каталогот SUPERSCHWACKE, зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување.** Доколку ниската каталошка вредност е помала од **10% од вредноста на ново возило во соодветната година, со вклучен данок, царинската вредност претставува 10% од вредноста на новото возило, зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување.** При утврдување на царинската вредност според член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), **царинската испостава задолжително изготвува Записник** за утврдување на царинската вредност, даден во прилог 11 од Упатството.

A-4-11-1-3-2 Утврдување на царинската вредност со користење на амортизациона табела

Ваквиот начин на утврдување на царинската вредност се користи кога не може да се примени претходно наведеното во Дел А-4-11-1-3-1 во ова Упатство, односно кога во каталогот SUPERSCHWACKE е дадена вредноста само за ново возило, а не е дадена ниската односно високата каталошка вредност во колоната за година на старост на употребуваното возило.

Пред утврдувањето на царинската вредност, потребно е да се утврди вредноста на возилото со користење на амортизационата табела. Оваа вредност претставува вредноста на ново возило без вклучен данок (вредност која е прикажана веднаш под марката и обликот на возилото, види прилог 10 кон Упатството), намалена за процентот на амортизација според табелата дадена во текстот кој следи.

Процентот на амортизација се утврдува во зависност од тоа во која *категорија* (километар-категорија Km.K) припаѓа возилото и *времето на експлоатација* на возилото (староста).

Категоријата на возилото се утврдува од каталогот SUPERSCHWACKE, каде како податок е наведен во вертикална колона (**Km.K**) за секој поединечен тип на возила од иста марка (на пример, во каталогот стои ознака 4.3, возилото е со категорија "4").

Времето на експлоатација на возилото се утврдува од датумот на првата регистрација (видлив од сообраќајната книшка) до датумот на влез на возилото во царинското подрачје на Република Македонија.

Нема да се врши корекција на вредноста во поглед на поминатите километри, во поглед на состојбата (оштетеноста) на возилото, начинот на експлоатацијата на возилото (такси и сл.), како и во поглед на начинот на купопродажба на возилото. Овие параметри се вкalkулирани во процентите за амортизација од табелата.

Табела за процент на амортизација

Време на нормална експлоатација (години)	КАТЕГОРИЈА СПОРЕД КАТАЛОГ SUPERSCHWACKE									
	1 и 2 категорија		3 категорија		4 категорија		5 и 6 категорија		7 и 8 категорија	
	годишна %	месечна %	годишна %	месечна %	годишна %	месечна %	годишна %	месечна %	годишна %	месечна %
1	30	2,500	30	2,500	30	2,500	36	3,000	36	3,000
2	42	1,000	42	1,000	42	1,000	48	1,000	48	1,000
3	51	0,750	51	0,750	52	0,833	57	0,750	60	1,000
4	57	0,500	56	0,417	57	0,417	61	0,333	68	0,667
5	67	0,833	63	0,583	65	0,660	66	0,417	75	0,583
6	73	0,500	68	0,417	70	0,417	72	0,500	80	0,417
7	78	0,417	73	0,417	75	0,417	77	0,417	84	0,333
8	83	0,417	78	0,417	80	0,417	82	0,417	88	0,333
9	88	0,417	84	0,500	85	0,417	87	0,417	90	0,167
10	90	0,617	90	0,500	90	0,417	90	0,250	90	/
10+	90	/	90	/	90	/	90	/	90	/

Доколку вредноста од фактурата или другите документи со кои се докажува купопродажбата е **поголема или еднаква** со вредноста пресметана на гореопишаниот начин, царинската вредност се утврдува со применува член 28 од ЦЗ (метода на трансакциска вредност). **Во овој случај царинската вредност претставува вредноста на возилото, од фактурата или од друг документ за купопродажба, зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување.** На позадината од ЕЦД-то (во рубрика "S") се запишува бројот/годината на каталогот SUPERSCHWACKE кој е користен во постапката, страницата и редот во кои се наоѓаат податоци за возилото користени при споредбата.

Доколку вредноста од фактурата или другите документи со кои се докажува купопродажбата е **помала** од вредноста добиена со примена на амортизационата табела, царинската вредност се утврдува со примена на член 35 од ЦЗ (метода на расположиви податоци). **Во овој случај царинската вредност претставува вредноста добиена со примена на амортизационата табела, зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување.** При утврдување на царинската вредност според член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), **царинската испостава задолжително изготвува Записник** за утврдување на царинската вредност, даден во прилог 11 од Упатството.

При увоз на употребувани возила од прекуокеанските земји, најчесто Америка и Канада, ќе се користат расположивите каталози издадени и публикувани во соодветните земји. Доколку се јават потешкотии околу утврдувањето на вредноста ќе се бараат информации од Царинската Управа.

A-4-11-1-4 Општи напомени

1. Документите кои се поднесуваат во постапката на царинењето мора да бидат поднесени во оригинал. Копиите од истите се задржуваат кон ЕЦД-то, а оригиналите оверени со царински печати и потпис од царинскиот работник, по завршувањето на постапката и се враќаат на странката. Постои специфичност кај сообраќајните книшки за возилата кои физичките лица ги увезуваат од Италија. Имено, при одјавувањето на возилото кај надлежниот орган, се задржува оригинал сообраќајната книшка, а се издава копија која е заверена со оригинал печат до кој стои назнака "верно на оригиналот". Вака заверените сообраќајни книшки од Италија треба да се прифаќаат во постапката на царинење.

2. Транспортните трошоци кои се засметуваат кон вредноста на возилото треба да ги содржат патарините, цената на потрошеното гориво и трошоците за царинските формалности во земјата каде тргнува и низ кои транзитира возилото. Доколку кон увозната декларација нема приложено документи за поткрепа на висината на овие трошоци, во царинската вредност ќе се вклучат следниве транспортни трошоци:

- 150 ЕУР за купопродажба извршена во земјите од Европската Унија, освен Грција
- 50 ЕУР за купопродажба извршена во соседните земји

Осигурувањето или т.н. COOL книшка ги содржи трошоците за добивање привремени рег.таблички и зелен картон за осигурување. Висината на давачките за добивање COOL книшка и зелен картон во Германија се движат околу 150 ЕУР.

3. Во случај кога годината на производство не е иста со годината на првата регистрација на возилото, за пронаоѓање на ниската и високата каталошка вредност ќе се користи годината на производство на возилото.

A-4-11-1-5 Примери за утврдување на царинска вредност

Пример 1

Предмет на увоз од Германија е ново патничко моторно возило марка/тип/модел Volkswagen Golf 1.9 TDI со 4 врати, произведено 1999 година, без додатна опрема. Декларираната вредност по ф-ра изнесува 13.900 ЕУР. Во каталогот SUPERSCHWACKE е најдено возилото со вредност за ново возило во Германија од 15.496 ЕУР, без вклучен данок (види прилог 10 кон Упатството). Повикувајќи се на Дел А-4-11-1-2 од ова Упатство, вредноста од 15.496 ЕУР. се намалува за дозволеното отстапување од 15% се добива износ од 13.127 ЕУР. како најниска прифатлива вредност. Вредноста од фактурата од 13.900 ЕУР. е повисока од најниската прифатлива вредност и се прифаќа во постапката на царинење. Царинската вредност ќе се утврди со примена на член 28 од ЦЗ (метода на трансакциска вредност), односно царинската вредност ќе биде фактурната вредност зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување. На позадината од ЕЦД (во рубрика "S") ќе се наведе: "*SUPERSCHWACKE 1/2002 сѝр.915 ред 10*".

Пример 2

Предмет на увоз од Германија е употребувано патничко моторно возило марка /тип/модел Volkswagen Golf 1.9 TDI со 4 врати, произведено во јануари 1997 година, а регистрирано 15 февруари 1997 год. Декларираната вредност по фактура изнесува 8.100 ЕУР. Во каталогот SUPERSCHWACKE за тој модел најдена е вредноста на такво возило во рамки на ниската каталошка вредност од 7.750 ЕУР и високата од 9.150 ЕУР (види прилог 10 кон Упатството). Повикувајќи се на Дел А-4-11-1-3-1 од ова Упатство, вредноста од фактурата од 8.100 ЕУР влегува во рамките на ниската и високата каталошка вредност и истата се прифаќа во постапката на царинење. Царинската вредност ќе се утврди со примена на член 28 од ЦЗ (метода на трансакциска вредност), односно царинската вредност ќе биде фактурната вредност зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување. На позадината од ЕЦД (во рубрика "S") ќе се наведе: "*SUPERSCHWACKE 1/2002 сѝр.915 ред 10*".

Пример 3

Предмет на увоз од Германија е употребувано патничко моторно возило марка /тип/модел Volkswagen Golf 1.9 TDI со 4 врати, произведено во јануари 1997 година, а регистрирано 15 февруари 1997 год. Декларираната вредност по фактура изнесува 6.100 ЕУР. Во каталогот SUPERSCHWACKE за тој модел најдена е вредноста на такво возило во рамки на ниската каталошка вредност од 7.750 ЕУР и високата од 9.150 ЕУР (види прилог 10 кон Упатството). Повикувајќи се на Дел А-4-11-1-3-1 од ова Упатство, вредноста од фактурата 6.100 ЕУР. не се наоѓа во рамките на ниската и високата каталошка вредност, односно е пониска од ниската каталошка вредност, и истата не се прифаќа. Во овој случај царинската вредност ќе се утврди со примена на член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци) и ќе претставува ниската каталошка вредност од 7.750 ЕУР кон која ќе се додадат транспортните трошоци и трошоците за осигурување. Кога царинската вредност се утврдува на овој начин, според член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), задолжително се изготвува Записник за утврдување на царинската вредност, (даден во прилог 11 од Упатството), кој се приложува кон ЕЦД.

Пример 4

Од Белгија на 05.11.2002 г. увезено е употребувано патничко моторно возило марка/тип/модел Volkswagen Golf 1.9 TDI со 4 врати, произведено во јануари 2001

година, а регистрирано на 28 февруари 2001 год. Возилото е со поминати 175.000 Км. (видливо од покажувачот за поминати километри) и има изгребана и вдлабната десна врата. Декларираната вредност од приложениот купопродажен договор оверен кај овластен нотар изнесува 8.500 ЕУР. Во каталогот SUPERSCHWACKE за тој модел постои само вредност за ново возило во 2001 година која изнесува 17.975 ЕУР, додека не постои ниска и висока каталошка вредност за употребуваното возило произведено 2001 година (види прилог 10 кон Упатството). Во овој случај ќе се користи табелата за амортизација, со тоа што како појдовна точка ќе послужи вредноста на ново возило, со вклучен данок, во 2001 година која изнесува 17.975 ЕУР. Повикувајќи се на Дел А-4-11-1-3-2 од ова Упатство, потребно е да се пресмета вредноста на возилото со користење на амортизационата табела, на тој начин што од вредноста на ново возило во годината на производството/прва регистрација во износ од 17.975 ЕУР. ќе се намали за процентот на амортизација од горната табела.

Процентот на Амортизација ќе се утврди на следниот начин:

Прво се утврдува староста - времето на експлоатација на возилото тргнувајќи од датумот на првата регистрација до датумот на влез на возилото во Р.М. односно датумот на царинење, што во конкретниот случај изнесува 1 години и 9 месеци.

Второ се утврдува километар категоријата (види Прилог 10 кон Упатството) што во конкретниот случај изнесува 4.3 оди во колона 4 кат.

Следи дека за 1 година има 30% амортизација, а за наредните 9 месеци 9% (9 x 1.000%), или вкупно 39% амортизација.

Кога ќе се амортизира износот од 17.975 ЕУР за 39% ќе се добие вредност од 10.965 ЕУР. Бидејќи вредноста од 10.965 ЕУР која што е добиена со примена на амортизационата табела е поголема од вредноста искажана во купопродажниот договор од 8.500 ЕУР, царинската вредност ќе се утврди со примена на член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци) односно царинската вредност ќе преставува вредноста пресметана со примена на амортизационата табела (10.965 ЕУР) зголемена за трошоците за превоз и осигурување. Кога царинската вредност се утврдува на овој начин, според член 34 од ЦЗ, задолжително се изготвува Записник за утврдување на царинската вредност, (даден во прилог 11 од Упатството), кој се приложува кон ЕЦД.

А-4-11-2 Утврдување на царинска вредност на трактори, комбајни и земјоделски машини кои се увезуваат од страна на физички лица

А-4-11-2-1 Општи одредби

При утврдувањето на царинска вредност на трактори, комбајни и земјоделски машини ќе се користи каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN. Каталогот е публикуван од EurotaxSchwacke, германска фирма, ќерка на концернот EUROTAGGlass's која функционира низ цела Европа на полето на изготвување на каталози со податоци за возила од секаков вид. Централна улога на каталогот EurotaxSchwacke е наоѓањето на вредноста на користените возила.

Цените дадени во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN се однесуваат на:

1. нови трактори, комбајни и земјоделски машини. Цените што се дадени во каталогот се нето цени, без пресметан данок. Ако новата цена е дадена во заграда, во тој случај се работи за модел кој повеќе не се произведува.
2. употребувани трактори, комбајни и земјоделски машини. Цените што се дадени во каталогот се подразбираат **во 1.000 Евра**, плус сите даноци.
 - горна вредност (отпечатена со потемни бројки) е набавната цена - **ниска каталошка вредност**, и
 - долна вредност е продажната цена - **висока каталошка вредност**.

Наведените цени ги опишуваат тракторите, комбајните и земјоделските машини со основната опрема понудена од производителот без прибор и специјална опрема.

Ако во колоната која се однесува на годината на производство на земјоделската машина на местото предвидено за цената стои ознака "-", тоа значи дека земјоделската машина повеќе не се произведува или се уште не е произведена.

Како доказ за купопродажба на земјоделската машина може да се прифати секој документ кој ги содржи битните елементи: марка, модел, цена, технички карактеристики и др. Документот може да биде: фактура на продавачот, купопродажен договор и сл., со кој се докажува купопродажбата, односно платената цена на земјоделската машина.

Документите кои се поднесуваат во постапката на царинењето мора да бидат поднесени во оригинал. Копиите од истите се задржуваат кон ЕЦД-то, а оригиналите оверени со царински печати и потпис од царинскиот работник, по завршувањето на постапката и се враќаат на странката.

A-4-11-2-2 Утврдување на царинска вредност на нови трактори, комбајни и земјоделски машини

При увозот на нови трактори, комбајни и земјоделски машини прво треба да се дефинира поимот нови трактори, комбајни и земјоделски машини. Под поимот нови трактори, комбајни и земјоделски машини се подразбираат оние кои не се користени.

Царинењето на овие трактори, комбајни и земјоделски машини се врши исклучиво врз основа на поднесена оригинална фактура издадена од продавачот. Минимални податоци кои треба да бидат содржани во фактурата, за да истата претставува валиден доказ за купопродажба на стоката, се: број и датум на издавање на фактурата, назив на продавачот, име, презиме и адреса на купувачот, марка и тип на земјоделската машина, вредност по која е купена, како и останатите битни податоци за идентификација на земјоделската машина.

Вредноста од фактурата со која се докажува купопродажбата е прифатлива, односно царинската вредност се утврдува со примена на член 28 од ЦЗ (метода на трансакциска вредност), ако цената на земјоделската машина не отстапува повеќе од 15% од каталошката вредност на соодветната нова земјоделска машина од каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN. **Во овој случај царинската вредност претставува вредноста на земјоделската машина од фактурата зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување.** На позадината од ЕЦД-то (во рубрика "S") се запишува бројот/годината на каталогот кој е користен во постапката, страницата и редот* во кои се наоѓаат податоци за земјоделската машина користени при споредбата.

Вредноста од фактурата со која се докажува купопродажбата не е прифатлива, односно царинската вредност се утврдува со примена на член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), ако цената на земјоделската машина отстапува повеќе од 15% од каталошката вредност на соодветната нова земјоделска машина од каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN. **Во овој случај царинската вредност претставува каталошка вредност на соодветната нова земјоделска машина без засметан данок (MWst) од каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN, зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување.** При утврдување на царинската вредност според член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), **царинската испостава задолжително изготвува Записник** за утврдување на царинската вредност, даден во Прилог 14 од Упатството.

* Редот се утврдува со редоследно броење од почетокот на наведената страница, без разлика на различните модели или марки на земјоделски машини опфатени на истата страна.

A-4-11-2-3 Утврдување на царинска вредност на употребувани трактори, комбајни и земјоделски машини

Од приложените документи за царинење на земјоделската машина и од извршениот преглед, се утврдува точната марка, модел и тип на земјоделската машина, и истата се пронаоѓа во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN. Во зависност од годината на производство на земјоделската машина, во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN, во соодветната колона за таа година, се пронаоѓа ниската и високата каталошка вредност на земјоделската машина.

Доколку вредноста од фактурата или другите документи со кои се докажува купопродажбата се наоѓа **во рамките** на двете каталошки вредности (ниска и висока) **или е поголема** од нив, царинската вредност се утврдува со примена на член 28 од ЦЗ (метода на трансакциска вредност). **Во овој случај царинската вредност претставува вредноста на земјоделската машина од фактурата или од друг документ за купопродажба зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување.** На позадината од ЕЦД-то (во рубрика "S") се запишува бројот/годината на каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN кој е користен, страницата и редот во кои се наоѓаат податоци за земјоделската машина користени при споредбата.

Доколку вредноста од фактурата или другите документи со кои се докажува купопродажбата е **помала** од ниската каталошка вредност искажана во каталогот, царинската вредност се утврдува со примена на член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци). **Во овој случај царинската вредност претставува ниската каталошка вредност** (отпечатена со потемни бројки) **на соодветната земјоделска машина од каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN, зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување,** а прилагодена кога тоа е потребно согласно **табелите за класи на состојба, саати (часови) на работа и дополнителната (специјалната) опрема.**

Цените во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN ги опишуваат употребуваните трактори, комбајни и земјоделски машини од класа на состојба 2. Класа на состојба 2 значи дека машината е спремна за работа и сигурна за возење без никакви недостатоци и е во просечна состојба според нејзината старост.

Во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN наведените цени на употребувани земјоделски машини ги опишуваат машините во дефинирана состојба, а отстапувањата од таа состојба условуваат корекции на цените наведени во каталогот. При утврдување на вредноста треба да се имаат во предвид следните **фактори на корекција:**

- 1. класа на состојба;**
- 2. саати (часови) на работа;**
- 3. дојолнишелна (специјална) опрема;**

Податоците за класите на состојба и саатите (часовите) на работа се разработени во посебни поглавја. Табелата за дополнителна (специјална) опрема е дадена во Прилог 12 на ова Упатство.

Доколку ниската каталошка вредност е помала од 10% од вредноста на нова земјоделска машина во соодветната година, со вклучен данок, царинската вредност претставува 10% од вредноста на новата земјоделска машина, зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување. При утврдување на царинската вредност според член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), **царинската испостава задолжително изготвува Записник** за утврдување на царинската вредност, даден во Прилог 14 од Упатството.

A-4-11-2-3-1 Класа на состојба

Цените дадени во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN ги опишуваат земјоделските машини од класа на состојба 2. **Класата 2 за проценка на состојбата важи само за спремните и сигурните за работа и возење трактори,**

комбајни и земјоделски машини со просечни појави за абење и истрошеност. Покрај ова, машините не треба да покажуваат никакви други битни недостатоци.

Моторите, анласерите (стартерите), пумпите за вбризување и хидрауличните системи мора да се комплетно способни за употреба и да ги задоволуваат законските одредби. Носечките конструкциски делови не смеат да имаат напукнати или накршени места и не смеат да покажуваат искривувања, извиткувања и удари. Воланите, осовините, кочниците и тркалата со гумите мора да одговараат на условите за општа сигурност при работа и на законските одредби и да бидат способни за функционирање.

Отстапувањата од горните предуслови во вид на недостатоци оправдуваат соодветен одбиток во смисла на намалување на вредноста. Висината на намалувањето на вредноста се одредува според обемот на утврденото оштетување и според наодот на стручните лица.

Поправки што ја зголемуваат вредноста, како на пример замена на агрегати, нови гуми или надпросечно добра состојба и слично во поглед на соодветната година на регистарција и векот на користење, треба да се имаат предвид од случај до случај.

Потребните поправки за одрдување на класата на состојба 2 оправдуваат одбиток од цената во смисла на намалување на вредноста. Нивната висина се одредува според обемот на потребната поправка и според наодот на царинските работници што ја врши проценката.

Истото важи и за извршените поправки или вградените заменети агрегати, кои може многу да се одразат врз вредноста.

За приближна калкулација на корекциите произлезени од состојбата на земјоделската машина, податоците треба да бидат земени од следната табела:

Проценка	Опис на состојба	корекција според класа на состојба 2
Класа 1	Многу добра, одлична поправка, состојбата се гарантира	Доплата до 20%
Класа 2	Добра, технички безпрекорна, на полно способна за функција	Никаква корекција
Класа 3	Лоша, технички негарантирана состојба, спремна за работа	Одбиток од 10%
Класа 4	Многу лоша, во непоправена состојба, без поправки не е спремна за функција	Одбиток од 20%

A-4-11-2-3-2 Саати (часови) на работи

Цените објавени во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN ги вреднуваат земјоделските машини со просечни саати на работа според следната табела:

Година на производство	ТРАКТОРИ	КОМБАЈНИ	ПОЛСКИ КОСАЧКИ САМОВОЗНИ
2003	600	80	300
2002	1200	160	600
2001	1800	240	900
2000	1400	320	1200
1999	3000	400	1500
1998	3600	480	1800
1997	4200	560	2100
1996	4800	640	2400
1995	5400	720	2700
1994	6000	800	3000
1993	6600	880	3300
1992	7200	960	3600
1991	7800	1040	3900
1990	8400	1120	4200
1989	9000	1200	4500
1988	9600	1280	4800
1987	10200	1360	5100

Во основа кај тракторите е тргнато со 600 саати за едногодишна работа, кај комбајните 80 саати и кај косачките 300 саати. Повеќето или помалкуте саати на работа предизвикуваат корекција на цените.

Кај **тракторите 50 саати** на работа одговараат на **1%** од вредноста во цената. Ако на пример бројот на саати од работа е за 100 саати поголем од просечната вредност дадена во табелата, тогаш два процента од цената дадена во каталогот за соодветната година треба да се одбијат од таа цена. Ако пак бројот на саати од работа е за 50 саати помал од просечната вредност дадена во табелата, тогаш се додава еден процент од цената кон цената на тракторот дадена во каталогот.

Кај **комбајните 40 саати** од работа одговараат на **1%** од вредноста во цената. Пресметувањето се врши аналогно на тракторите.

Кај **полските самовозни косачки 15 саати** на работа одговараат на **1%** од вредноста во цената. Пресметувањето се врши аналогно на тракторите.

A-4-11-2-3-3 Дојдолниџелна (специјална) опрема

Приближно секоја земјоделска машина располага со повеќе или помалку дополнителна (специјална) опрема. Под дополнителна (специјална) опрема подразбираме елементи од опремата кои не одговараат на серискиот обем на испорака на производителот. Цената дадена во каталогот ја опишува земјоделската машина со нејзината сериска опрема. Доколку од специјалната опрема што ја поседува земјоделската машина произлегуваат соодветни корекции, треба да се користат податоците дадени во Прилог 12 од ова Упатство. **Цените за специјалната опрема дадени во Прилог 12 од ова Упатство се изразени во 1000 ЕУР.** Вредноста на дополнителната (специјалната) опрема што ја поседува земјоделската машина, а која не одговара на серискиот обем на испорака на производителот, треба да се додаде на вредноста дадена во каталогот.

A-4-11-2-4 Примери за утврдување на царинска вредност

Пример 1:

Предмет на увоз е трактор RENAULT NORMAL 55-12 LB со година на производство 1995, со 38 kW и со 5400 часови на работа. Декларирана царинска вредност 6000 ЕУР.

Во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN II/2003, на страна 103, ред 10, пронајдена е ниска каталожка вредност од 4900 ЕУР и висока каталожка вредност од 6900 Еур. Вредноста од фактурата од 6000 ЕУР влегува во рамките на ниската и високата каталожка вредност и истата се прифаќа во постапката на царинење. Царинската вредност ќе се утврди со примена на член 28 од ЦЗ (метода на трансакциска вредност), односно царинската вредност ќе биде фактурната вредност зголемена за транспортните трошоци и трошоците за осигурување. На позадината од ЕЦД (во рубрика "S") ќе се наведе: "SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN II/2003, стр.103, ред 10".

Пример 2:

Предмет на увоз е трактор RENAULT NORMAL 55-12 LB со година на производство 1995, со 38 kW и со 5500 часови на работа. Декларирана царинска вредност 4000 ЕУР.

Во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN II/2003, на страна 103, ред 10, пронајдена е ниска каталожка вредност од 4900 ЕУР и висока каталожка вредност од 6900 Еур. Вредноста од фактурата од 4000 ЕУР не се наоѓа во рамките на ниската и високата каталожка вредност, односно е пониска од ниската каталожка вредност и истата не се прифаќа во постапката на царинење. Во овој случај царинската вредност ќе се утврди со примена на член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци) и ќе претставува ниската каталожка вредност од 4900 ЕУР. Исто така, потребно е да се изврши прилагодување и по основ на часови на работа, и тоа:

- просечни часови на работа - 5400
- фактички (реални) часови на работа - 5500
- разлика - 100 часови повеќе - корекција 2% намалување (50 часа=1%)

Ниската каталошка вредност од 4900 Еур ќе се намали за 2% и ќе изнесува 4802 Еур. На таа вредност ќе се додадат транспортните трошоци и трошоците за осигурување. Кога царинската вредност се утврдува на овој начин, според член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), задолжително се изготвува Записник за утврдување на царинската вредност, (даден во Прилог 14 од Упатството), кој се приложува кон ЕЦД.

Пример 3:

Предмет на увоз е трактор RENAULT NORMAL 55-12 LB со година на производство 1995, со 38 kW и со 5100 часови на работа. Декларирана царинска вредност 4000 ЕУР.

Во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN II/2003, на страна 103, ред 10, пронајдена е ниска каталошка вредност од 4900 ЕУР и висока каталошка вредност од 6900 Еур. Вредноста од фактурата од 4000 ЕУР не се наоѓа во рамките на ниската и високата каталошка вредност, односно е пониска од ниската каталошка вредност и истата не се прифаќа во постапката на царинење. Во овој случај царинската вредност ќе се утврди со примена на член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци) и ќе претставува ниската каталошка вредност од 4900 ЕУР. Исто така, потребно е да се изврши прилагодување и по основ на часови на работа, и тоа:

- просечни часови на работа - 5400
- фактички (реални) часови на работа - 5100
- разлика - 300 часови помалку - корекција 6% зголемување (50 часа=1%)

Ниската каталошка вредност од 4900 Еур ќе се зголеми за 6% и ќе изнесува 5194 Еур. На таа вредност ќе се додадат транспортните трошоци и трошоците за осигурување. Кога царинската вредност се утврдува на овој начин, според член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), задолжително се изготвува Записник за утврдување на царинската вредност, (даден во Прилог 14 од Упатството), кој се приложува кон ЕЦД.

Пример 4:

Предмет на увоз е трактор RENAULT NORMAL 55-12 LB со година на производство 1995, со 38 kW и со 8400 часови на работа. Декларирана царинска вредност 2000 ЕУР.

Во каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN II/2003, на страна 103, ред 10, пронајдена е ниска каталошка вредност од 4900 ЕУР и висока каталошка вредност од 6900 Еур. Цената на нов трактор изнесува 20401 Еур. Вредноста од фактурата од 2000 ЕУР не се наоѓа во рамките на ниската и високата каталошка вредност, односно е пониска од ниската каталошка вредност и истата не се прифаќа во постапката на царинење. Исто така, при преглед е утврдено дека тракторот се наоѓа во класа на состојба 4, и е потребно да се направи прилагодување-одбиток од 20%.

Во овој случај царинската вредност ќе се утврди со примена на член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци) и ќе се пресмета на следниов начин:

- ниска каталошка вредност: 4900 Еур
- одбиток 20% (според класа на состојба 4)
- добиена вредност по извршено прилагодување по основа на класа на состојба: $4900 \text{ Еур} - 20\% = 3920 \text{ Еур}$
- просечни часови на работа - 5400
- фактички (реални) часови на работа - 8400
- разлика - 3000 часови повеќе - корекција 60% намалување (50 часа=1%)
- добиена вредност по извршено прилагодување по основа на саати на работа: $3920 \text{ Еур} - 60\% = 1568 \text{ Еур}$

Во овој случај, бидејќи добиената вредност по извршено прилагодување изнесува 1568 Еур и е помала од 10% од вредноста на нов трактор, царинската вредност ќе изнесува 2040,1 Еур, односно 10% од вредноста на нов трактор. На таа вредност ќе се додадат транспортните трошоци и трошоците за осигурување. Кога царинската вредност се утврдува на овој начин, според член 34 од ЦЗ (метода на расположиви податоци), задолжително се изготвува Записник за утврдување на царинската вредност, (даден во Прилог 14 од Упатството), кој се приложува кон ЕЦД.

Прашалник за утврдување на статусот на провизиите

1. Дали посредникот е поврзан со продавачот?
2. Во случаите кога нарачката е откажана или изменета од страна на купувачот, дали посредникот добива сопственички интерес над стоката или задолжително превзема одговорност за препродажба на стоката?
3. Кога трошоците за испорака и манипулација го надминуваат или се пониски од износот кој што го договорил купувачот, дали посредникот треба да го подмири вишокот или да ја задржи разликата?
4. Дали посредникот стекнува или може да стекне сопственички интерес над стоката, или да го превземе ризикот за сопственост над стоката?
5. Дали посредникот го превзема ризикот за оштетување или губење на стоката?
6. Дали посредникот, покрај својата провизија, стекнува добивка и од попустите и рабатите кои ги дава продавачот?

Ако одговорите на било кое од прашањата од 1 до 6 е "да", посредникот веројатно не работи како bona fide кувен посредник и секој трошок вложен од кувачот треба да се додаде на вистински вложената цена или цената која треба да се вложи, ако веќе не е вклучен во неа. Ако одговорите на сите прашања од 1 до 6 е "не", продолжете со наредните прашања (од 7 до 9).

7. Дали купувачот ги контролира активностите на посредникот преку одредување на:

а) количините кои треба да се набават?	да/не
б) името (имењата) на продавачот (продавачите)?	да/не
в) цената која треба да се плати?	да/не
г) типот и квалитетот на производите?	да/не
д) начинот и времето на испорака?	да/не
8. Дали посредникот ги добива сите неопходни средства од купувачот пред да стане одговорен за плаќање кон продавачот за стоката?
9. Дали износот на провизијата е базиран на процент од фактурната цена?

Ако одговорите на сите прашања од 7 до 9 е "да", тогаш, иако сите околности кои ја оокружуваат трансакцијата треба да се земат во предвид, тоа ќе служи како силна индикација дека посредникот е bona fide кувен посредник. Меѓутоа, фактите дека одговорите на некои од прашањата може да биде "не" само што по себе не е причина посредникот да не се смета како вистински кувен посредник, и провизијата да се додаде на вложената цена или цената која треба да се вложи.

ИЗЈАВА број _____

(се однесува кога во моментот на царинење не се располага со фактура односно договор за превоз и / или полиса за осигурување)

Под материјална и кривична одговорност изјавувам:

1. ПРЕВОЗ

- дека со превозникот _____
(назив на превозникот)

имаме договорено превоз на _____
(вид и количина на стока)

на релација од _____ до _____ во должина од _____

километри за износ од _____ денари. Превозот е извршен со возило со регистарски број _____.

2. ОСИГУРУВАЊЕ

- дека договореното осигурување со осигурителната куќа _____,
според полиса број _____ (бој и вид) изнесува _____ денари.

Од оваа сума, осигурителната премија која се однесува на странското подрачје изнесува ___ %, односно _____ денари.

Изјавата ја даваме заради забрзување на постапката за царинење на стоката, а истовремено се обврзуваме дека во рок од 15 дена ќе доставиме до царинската испостава каде е извршено увозното царинење (непотребното да се прецрта):

1. фактура за превоз или договор за превоз
2. полиса за осигурување

Изјавата се однесува за стоката пријавена за царинење по ЕЦД број _____ од ___ __ 200__ година. Исто така изјавувам дека, освен горе декларираниите, нема да имам дополнителни плаќања за оваа стока за превоз и осигурување.

_____, 200_ година

Име, презиме и потпис на одговорното лице

(м.п)

ИЗЈАВА број _____

(се поднесува кога е деклариран парииеи од кој произлегува дека во цената на стокама се вклучени трошоците од член 35 став (1) точка (д) од ЦЗ, како и кога стокама не е осигурена)

Под материјална и кривична одговорност изјавувам:

1. ПРЕВОЗ

- дека увозникот не договорил превоз за _____,
(вид и количина на стокама)

која е испорачана со превозно средство со регистарски број _____.

Превозот е договорен од страна на странскиот продавач _____
(назив на продавачот)

со превозникот _____ и трошоците за превозот
(назив на превозникот)

се вклучени во фактурната вредност на стоката.

2. ОСИГУРУВАЊЕ (неопребно да се прецрта)

- дека договорената цена на предметната стока ги содржи трошоците за осигурување.

- дека предметната стока не е осигурена на странскиот дел од патот.

Изјавата се однесува на стоката која е пријавена за царинење по ЕЦД број _____

од _____ година.

_____, 200_ година

Име, презиме и потпис на одговорното лице

(м.п)

**РАСПОЛОЖИВИ ПОДАТОЦИ ЗА ВООБИЧАЕНИТЕ ТАРИФИ
ЗА КАМИОНСКИ И ПОМОРСКИ ПРЕВОЗ**

Расположиви податоци за вообичаените тарифи за камионски превоз по релации

Камионски транспорт за 20 тони

Р.број	Релација	Цена во ЕУР
1.	Јужна Германија - Македонија	2.200
2.	Средна Германија - Македонија	2400
3.	Северна Германија - Македонија	2500-2600
4.	Холандија - Македонија	2500
5.	Белгија - Македонија	2500
6.	Северна Франција - Македонија	2700-3000
7.	Јужна Франција - Македонија	2500-2700
8.	Австрија - Македонија	1800-1900
9.	Словенија - Македонија	1400
10.	Средна и Северна Италија - Македонија	1900
11.	Солун - Македонија	350
12.	Атина - Македонија	800
13.	Бугарија (Софија) - Македонија	500
14.	Романија - Македонија	1200-1300
15.	Унгарија - Македонија	1200-1300
16.	Полска - Македонија	2000
17.	Чешка, Словачка - Македонија	1700-1800
18.	Турција - Македонија	1400
19.	СРЈ (Белград) - Македонија	600-700
20.	Хрватска (Загреб) - Македонија	1400
21.	Шпанија - Македонија	2600-3000

Превоз на свежа и смрзната стока со специјални возила со уред за одржување на температура (термокинг)

Р.број	Релација	Цена во ЕУР
1.	Унгарија - Македонија	1500-1800
2.	Словенија - Македонија	1500-1800
3.	Австрија - Македонија	2000-2200
4.	Словачка - Македонија	1800-2000
5.	Чешка - Македонија	2000-2400
6.	Полска - Македонија	2200-2600
7.	Јужна Германија - Македонија	2200
8.	Средна Германија - Македонија	2500
9.	Северна Германија - Македонија	2800
10.	Холандија - Македонија	2800
11.	Белгија - Македонија	2800
12.	Франција - Македонија	2600-3300
13.	Италија - Македонија	2300-2500
14.	Шпанија - Македонија	3000-3600

Превоз со специјални возила за превоз на автомобили

Р.број	Релација	Цена во ЕУР
1.	Солун - Македонија	1000
2.	Шпанија- Македонија	3800
3.	Франција(Парис)- Македонија	4100
4.	Западна Франција - Македонија	4600
5.	Јужна Франција - Македонија	4500
6.	Централна Франција- Македонија	3800
7.	Јужна Германија - Македонија	3000
8.	Централна Германија- Македонија	3500
9.	Северна Германија-Македонија	4000
10.	Унгарија - Македонија	2000-2200
11.	Атина - Македонија	2000

Забелешка:

Со оглед на тоа што цените на превозот се варијабилни и зависат од моменталната понуда и побарувачка на превозни капацитети, како и од други фактори, овие податоци се ориентациони и периодични и можни се одредени отстапувања кои во просек се движат околу 10%. Доколку се јават позначајни разлики помеѓу декларираниите прошоци за транспорт и горенаведениите, потребно е да се побараат дополнителни податоци за висината на транспортот и тоа : Договор за транспорт и фактура во оригинал.

Расположиви податоци за вообичаените тарифи за поморски превоз на контејнери со клаузула FOB

Релација	20 фита	40 фита	40 фита ХЦ	20 фита ХР	40 фита ХР
Антверп-Солун	680-700 ЕУР	1100-1150 ЕУР	1200-1250 ЕУР	1900-1950 ЕУР	2700-2800 ЕУР
Роттердам-Солун	680-700 ЕУР	1100-1150 ЕУР	1200-1250 ЕУР	1900-1950 ЕУР	2700-2800 ЕУР
Шпанија (Кастелон)-Солун	800 ЕУР				
САД-Солун	1500 УСД	2000 УСД	2000 УСД		
Аргентина, Бразил-Солун	2500-2600 УСД	3600-3700 УСД	3700-3750 УСД		5500 УСД
Кина-Солун	1500 УСД	2700-2800 УСД	2900 УСД		
Дубаи-Солун	1100 УСД	2100-2200 УСД	2300 УСД		

Забелешка:

Со оглед на тоа што податоциите во горе наведената табела се на базираните FOB, покрај овие прошоци за превоз на контејнерот, потребно е во царинската вредност да се додаде и висината на прошоците во врска со испораката на стока која настануваат на пристаништето Солун (исповар, утовар, манипулација, пристанишни такси, провизија на бродскиот агент и сл.) Овие прошоци ориентационо изнесуваат:

- за 20 фита контејнер ----- 280 - 320 ЕУР
- за 40 фита контејнер ----- 370 - 420 ЕУР

Камионскиот превоз на контејнерот на релација Солун - Скопје ориентационо изнесува 400-450 ЕУР.

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
ЦАРИНСКА УПРАВА

Ц.И. _____

Број _____ од _____ 200__ год.

До
ЦАРИНСКА УПРАВА
Сектор за царинско-правни работи
Служба за царинска вредносѝ

Предмет: Предлог за проверка на царинската вредност на стоката

1. ЕЦД (број и датум)

2. а) Увозник

б) Един. дан. број

3. Поврзаност меѓу увозникот/извозникот

(се пополнива во случај кога постои поврзаносѝ и тоа со знаковѝ "x")

- Единствен дистрибутер
- Претставник, застапник
- Филијала
- Друго: _____

4. Начин на плаќање (пополни со знаковѝ "x")

- Акредитив
- Дознака
- Компензација
- Друго: _____

5. Причини кои укажуваат на оправдано сомневање во веродостојноста и/или исправноста на странските фактури и на другата странска документација врз основа на кои се утврдува царинската вредност на стоката:

Види прилог (се пополнива со знаковѝ "x" квадратној кога во прилогѝ се наведени причините)

6. Извршен преглед на стоката (пополни со знаковѝ "x"):

Да Не Шифра: _____

7. а) Дополнителни документи кои се побарани од декларантот (се пополнива со знаковѝ "x" квадратној пред документној кој е побаран, во спротивно квадратној не се пополнива):

- оригинална комерцијална фактура,
- купопродажен договор,
- дознака акредитив,
- ценовник од фирмата продавач,
- фактура за транспортот,
- полиса за осигурување,
- документација за извршена кореспонденција со странската фирма за нарачка на предметната стока, документи од кои може да се утврдат надоместоци (трошоци) што купувачот ги платил или треба да ги плати за:

- агентски, брокерски, застапнички, констигнациони, комисиони, шпедитески и други провизии,
 - амбалажа,
 - алати, калапи, матрици и сл.,
 - авторски права, лиценци, патенти, модели, заштитни знаци, странски трговски или фабрички ознаки,
 - утовар и претовар
 - други документи кои се однесуваат на царинската вредност на стоката: _____
-
-

7. б) Одговор за побараните документи наведени во рубрика 7 а) (пополни го квадратички со "0" кога увознички го поседува побараниот документ а не сака да го достави; пополни го квадратички со "x" кога документот е приложен кон предлогот; Квадратички се остава празен кога не е побаран (и не е доставен) иако документот).

- оригинална комерцијална фактура,
 - купопродажен договор,
 - дознака акредитив,
 - ценовник од фирмата продавач,
 - фактура за транспортот,
 - полиса за осигурување,
 - документација за извршена кореспонденција со странската фирма за нарачка на предметната стока, документи од кои може да се утврдат надоместоци (трошоци) што купувачот ги платил или треба да ги плати за:
 - агентски, брокерски, застапнички, констигнациони, комисиони, шпедитески и други провизии,
 - амбалажа,
 - алати, калапи, матрици и сл.,
 - авторски права, лиценци, патенти, модели, заштитни знаци, странски трговски или фабрички ознаки,
 - утовар и претовар
 - други документи кои се однесуваат на царинската вредност на стоката: _____
-
-

8. Кон предлогот (покрај оние наведени во рубриката 7 б)) се приложени и следните **задолжителни документи** (квадратички пред документите кои се прилож кон предлогот се пополнува со "x"):

- копија од фактурата,
- копија од ЕЦД (со копија од делот на ЕЦД каде се наведени забелешките од прегледот односно копија од записникот),
- копија од превозниот документ,
- копија од ТИР Карнетот, ако стоката транзитирала со ТИР Карнет,
- копија од декларацијата за царинска вредност (Д.В.1 и Д.В.1 бис).

Шеф на
Царинска Испостава

(име и презиме)

(М.П)

(попис)

Царинарница _____

ЦИ _____

Број _____ од ____ . ____ . 200__

Барање¹

за дополнителни објаснувања, документи и докази потребни за утврдување на царинската вредност

(Во смисла на член 42 од Царинскиот закон и член 92 од Уредбата за спроведување на Царинскиот закон)

За увозната декларација (ЕЦД) со број _____ од _____ 200__ година, поднесена од декларантот _____ (дан. број _____) за

увозникот _____ (дан. број _____), се

сомневаме во декларарираната царинска вредност од следниве причини:

постои несовпаѓање при споредба на декларарираната царинска вредност со:

податоците за трансакциска вредност на идентична или слична стока продадена за извоз во РМ и извезена во исто или приближно исто време. За споредување е користен податокот од ЕЦД бр/датум _____ од ЦИ _____ (извоз од _____, единечна вредност _____);

податоците од информациите за цени добиени од Царинската управа. За споредување е користен изворот на податокот врз основа кој е изработена информацијата и тоа _____;

јавно публикувани информации за нивото на цените на странските пазари _____;

постојат ограничувања во поглед на располагање или користење на стоката;

продажбата или цената подлежи на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди;

постои надокнада од купувачот кон продавачот (член 28 став (1) под в) од ЦЗ);

купувачот и продавачот се заемно поврзани;

недостасуваат одредени параметри од кои зависи вредноста на стоката и тоа: _____;

не постојат доволно сигурни информации за висината и точноста на сумите кои треба да се земат во предвид при утврдување на царинската вредност (кои се вклучуваат и кои не се вклучуваат во царинската вредност-член 35 и 36 од Царинскиот закон), и тоа: _____;

¹ Квадратите пред текстот се пополнуваат со ознаките "x" или "0", односно не се оставаат непополнети. Со запишување на ознаката "x" во квадратот пред текстот, текстот кој следи после квадратот станува составен дел на барањето (искажана одредената причина за сомневање или се бара наведениот доказ). Со запишување на ознаката "0" во квадратот пред текстот, текстот кој следи после квадратот се исклучува од барањето (не се однесува одредената причина за сомневање или не се бара наведениот доказ).

До ____ . ____ 200__ год. (рок не подолѝ од 8 дена), бараме да се достават дополнителни објаснувања во поглед на претходно наведените причини за сомневање, односно дека, согласно член 28 од Царинскиот закон, декларираната царинска вредност представува вистински платена цена или цена која треба да се плати за стока која е продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија, прилагодена, таму каде што е тоа потребно, во согласност со членовите 35 и 36 од Царинскиот закон. Исто така во одредениот рок да се достават следниве докази:

- фактура во оригинал (фактурата покрај останатите елементи мора да содржи: датумот на нејзиното издавање, услови на испорака (паритет), како и податоци неопходни за идентификација на стоката за која се однесува);
- договор за купопродажба (со дополнувања и прилози);
- извозна царинска декларација, заверена од царински орган на земјата извозничка;
- документи за плаќање на стоката (дознака, акредитив);
- официјален ценовник на фирмата;
- јавно публикувани информации за нивото на цените на странските пазари;
- документација за извршена кореспонденција со продавачот за нарачка на предметната стока;
- документи од кои може да се утврдат елементите од член 35 и член 36 од Царинскиот закон кои купувачот ги платил или треба да ги плати;
- документи од банката на продавачот за пристигнатите средства од реализирани наплати;
- други докази _____

Прегледот на стоката го извршил царинскиот работник _____ и тоа:²

- (а) како делумен преглед и се однесува на дел од стоката,**
- (б) на дел од стоката и се однесува на целата стока,**
- (в) преглед на целата стока.**

Декларантот односно неговиот ополномошник кој бил присутен при прегледот:

(име, презиме и поштинис)

Забелешка:

Ако декларантинот има го бара, но извршениот преглед на стоката, може да се примени член 44 од Царинскиот закон, односно стоката ќе може да се пушти на декларантинот, под услов, ако е познат царинскиот долг кој би можел да настане во износ од _____ денари и и истинит соодветно е обезбеден согласно член 204, 208, 210, 211, 213, 214 и 215 од Царинскиот закон.

Одговор за бараните докази и дополнително објаснување за декларираната царинска вредност да се неведат на позадината на овој образец.

Како валидни докази се сметат само оние кои се поднесени во оригинал или во копија оверена од овластен орган дека се верни на оригиналот со сите неопходни елементи кои одредени документи треба да ги содржат во зависност од намената за која служат.

Ако не се достават дополнителни информации и докази во определениот рок царинскиот орган ќе изготви записник за утврдување на царинската вредност.

Согласно член 14 од Царинскиот закон, за примена на царинските царинските и други прописи, секое лице непосредно или посредно вклучено во дејностите кои се во врска со трговијата со стока, е должно на барање на царинскиот орган, да ги достави сите потребни документи и информации, независно од тоа на каков носител на податоци се наоѓаат и да даде секаква потребна помош во рокот пропишан со тие прописи. За непочитување на законската одредба предвиден е царински прекршок (член 264 став (1) точка 1) од Царинскиот закон).

Барањето е примено на ден _____ 200__
од страна на декларантот

Барањето е составено од
царинскиот работник

(назив и печат)

(име, презиме и поштинис)

(М.П.)

(име, презиме и поштинис на овластено лице)

Применети мерки за утврдување на истоветноста на стоката: _____

² Да се заокружи конкретниот случај

Назива, адреса и даночен број на декларацијата кое го поолнува образецот

арх. број и датум _____

ДОПОЛНИТЕЛНО ОБЈАСНУВАЊЕ ЗА ДЕКЛАРИРАНАТА ЦАРИНСКА ВРЕДНОСТ И ЗА БАРАНИТЕ ДОКАЗИ¹

(Во смисла на член 42 од Царинскиот закон и член 92 од Уредбата за спроведување на Царинскиот закон)

1. Дополни објаснувања за декларираната царинска вредност: _____

_____ - види прилог _____

2. Дополнителни објаснувања за бараните докази:

фактура во оригинал (фактурата покрај останатите елементи мора да содржи: датумот на нејзиното издавање, услови на испорака (паритет), како и податоци неопходни за идентификација на стоката за која се однесува):

- доставена во прилог _____ - не можам да обезбедам - не постои - (појасни): _____

договор за купопродажба (со дополнувања и прилози):

- доставен во прилог _____ - не можам да обезбедам - не постои - (појасни): _____

извозна царинска декларација, заверена од царински орган на земјата извозничка:

- доставена во прилог _____ - не можам да обезбедам - не постои - (појасни): _____

документи за плаќање на стоката (дознака, акредитив),

- доставени во прилог _____ - не можам да обезбедам - не постојат - (појасни): _____

официјален ценовник на фирмата,

- доставен во прилог _____ - не можам да обезбедам - не постои - (појасни): _____

јавно публикувани информации за нивото на цените на странските пазари,

- доставени во прилог _____ - не можам да обезбедам - не постојат - (појасни): _____

документација за извршена кореспонденција со продавачот за нарачка на предметната стока,

- доставени во прилог _____ - не можам да обезбедам - не постојат - (појасни): _____

документи од кои може да се утврдат елементите од член 35 и член 36 од Царинскиот закон кои купувачот ги платил или треба да ги плати,

- доставени во прилог _____ - не можам да обезбедам - не постојат - (појасни): _____

документи од банката на продавачот за пристигнатите средства од реализирани наплати.

- доставени во прилог _____ - не можам да обезбедам - не постојат - (појасни): _____

други докази _____

Забелешка: _____

_____ (име, презиме и појасни на одговорното лице)

(М.П)

¹ Квадратите пред текстот се пополнуваат со ознаките "x" или "0", односно не се оставаат непополнети. Со запишувањет на ознаката "x" во квадратот пред текстот, текстот кој следи после квадратот станува одговор за бараниот доказ. Со запишување на ознаката "0" во квадратот пред текстот, текстот кој следи после квадратот се исклучува како одговор за бараниот доказ.

Царинарница _____

ЦИ _____

Број _____ од ____ . ____ . 200__

До:
Сектор за контрола и истраги

ИЗВЕСТИВАЊЕ
за случај каде постои сомневање за измама во поглед на фалсификат

1. Број и датум на ЕЦД: _____

2. Име на увозникот: _____ даночен број: _____

3. Трговски назив на стоката: _____ Тарифна ознака: _____ Декларирана вредност во единица мерка: _____

4. Причини за сомневање:

а) Типови на случаи кога не постои оперативна инструкција* (да се наведе една или повеќе од причиниите и конкретен показател со кој е извршена споредбата)

б) Оперативна инструкција број _____

Други дополнителни забелешки, вклучувајќи кои дејствија ги превзела царинската испостава

место и датум

_____, _____ 200__ год.

Царински службеник
(попиш и факсимил)

5. Одговор од Секторот за контрола и истраги (да се пополни со X соодветното квадратче)

Секторот за контрола и истраги го превзема случајот

Секторот за контрола и истраги не го превзема случајот

Скопје, _____ 200__ год.

Царински службеник
(попиш и факсимил)

Типови на случаи кога не постои оперативна инструкција

1. Се користи Метода 2 (споредба со идентична стока)
2. Се користи Метода 3 (споредба со слична стока)
3. Се користи Метода 4 (споредба со дедуктивна вредност)
4. Се користи Метода 5 (споредба со пресметковна вредност)
5. Се користи Метода 6 (споредба со расположиви податоци)
6. Постои сомневање дека поврзаноста влијаела на цената
7. Постои сомневање дека постојат ограничувања во поглед на располагање или користење на увезената стока
8. Постои сомневање дека постојат услови или обврски кои влијаат на продажбата
9. Постои сомневање за постоење на тантиеми и трошоци за лиценци
10. Постои сомневање дека приходот од која било натамошна препродажба, располагање или користење на увезената стока му се плаќа на продавачот
11. Стоката е набавена без плаќање на противвредноста, или по намалена цена од добавувачот и не постои податок за вредноста
12. Постои сомневање дека постојат стока и услуги обезбедени од страна на купувачот, бесплатно или со намалени трошоци употребени во производството и продажбата за извоз на увезената стока
13. Постои сомневање дека постојат провизии
14. Претходно е утврдено неточно декларирање на вредноста врз основа на што се покренати понатамошни постапки
15. Се смета дека е неопходно да се спроведе контрола кај увозникот
16. Декларирани се намалувања на цената во фактурата
17. Декларираната цена е неразумно ниска

Царинарница _____

ЦИ _____

Број _____ од ____ . ____ . 200__

ЗАПИСНИК¹

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКАТА ВРЕДНОСТ НА СТОКАТА

(Изготвен во смисла на член 42 од Царинскиот закон и член 92, 160 и 161 од Уредбата за спроведување на Царинскиот закон)

На ден ____ 200__ год. извршена е проверка на царинската декларација (ЕЦД) бр. _____ од
____ 200__ год. со __ наименованија поднесена од декларантот _____

од _____ со дан. број _____ со која се царини стока продадена/испратена во/од
земјата _____ за извоз во Република Македонија од страна на продавачот/испраќачот
_____ за купувачот/примачот _____ од _____

со дан. број _____. Царински должник е _____ од
_____ со дан. број _____.

Со наведената царинска декларација е декларирана следната стока:²

Р.бр. на наим.	Тарифна ознака	Трговски назив на стоката	Количина	Декларирана единечна вредност	Вкупна декларирана вредност	Декларирана царинска вредност

- види прилог ____ (за декларација со повеќе од 6 наименованија)

После извршената проверка на царинската декларација и добиените дополнителни објаснувања (или во отсуство на одговор) е утврдено дека не може да се прифати декларираната царинска вредност како трансакциска вредност, согласно одредбите од член 28 на Царинскиот закон, од следниве причини:

- не постои трансакција на продажба, согласно наведеното образложение;
- не се отстранети основаните сомневања дека декларираната вредност одговара на одредбите за вистински платена цена или цена која треба да се плати (трансакциска вредност), односно го содржи вкупното плаќање кое е извршено или кое треба да се изврши за увезената стока, во смисла на член 42 од Царинскиот закон и член 92 од Уредбата за спроведување на царинскиот закон, бидејќи:
- декларираната вредност на увезената стока значително се разликува од трансакциската вредност на идентична или слична стока, согласно наведеното образложение;
 - цената се разликува од информациите за цени доставени од Царинската управа, согласно наведеното образложение;
 - цената неразумно отстапува од јавно публикувани информации за нивото на цените на странските пазари, согласно наведеното образложение.

¹ Квадратите пред текстот се пополнуваат со ознаките "x" или "0", односно не се оставаат непополнети. Со запишување на ознаката "x" во квадратот пред текстот, текстот кој следи после квадратот станува составен дел на записникот. Со запишување на ознаката "0" во квадратот пред текстот, текстот кој следи после квадратот се исклучува од записникот.

² Во табелата се запишува само оспоруваната стока

- постојат ограничувања во поглед на располагање или употреба на стоката (член 28 став (1) под а) од Царинскиот закон), согласно наведеното образложение;
- продажбата или цената подлежи на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди (член 28 став (1) под б) од Царинскиот закон), согласно наведеното образложение;
- постои надокнада од купувачот кон продавачот (член 28 став (1) под в) од Царинскиот закон), согласно наведеното образложение;
- купувачот и продавачот се заемно поврзани, а поврзаноста влијаела на цената на стоката (став (1) под г) и став (2) на член 29 од Царинскиот закон), согласно наведеното образложение;
- не постојат доволно сигурни информации за висината и точноста на сумите кои треба да се земат во предвид при утврдување на царинската вредност (кои се вклучуваат и кои не се вклучуваат во царинската вредност-член 35 и 36 од Царинскиот закон), согласно наведеното образложение;

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ: _____

Согласно член 42 од Царинскиот закон и член 92 од Уредбата за спроведување на Царинскиот закон, на ден ____ 200__ со документ бр. _____ од ____ 200__ година е побарано од декларантот до ____ 200__ год. да поднесе дополнителни докази и дополнителни објаснувања дека декларираната царинска вредност представува вистински платена цена или цена која треба да се плати за стока која е продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија, прилагодена, таму каде што е тоа потребно, во согласност со членовите 35 и 36 од Царинскиот закон. Во бараниот рок _____ (се/не се) доставени дополнителни докази и објаснување за декларираната царинска вредност.

Бидејќи дополнителните објаснувања и докази, согласно член 42 став (2) од Царинскиот закон, не ги отстранија основаните сомневања за вистинитоста и исправноста на приложените докази, односно дека вредноста на стоката не одговара на одредбите за трансакциска вредност, царинската вредност е утврдена со примена на следнава метода за утврдување на царинска вредност:

- (а) Вредносна метода на идентичност (член 29 од Царинскиот закон), врз основа трансакциска вредност на идентична стока, продадена за извоз во Република Македонија и извезена во исто или приближно исто време како и стоката која се вреднува. За споредба е користено ЕЦД (број и датум) _____ на ЦИ _____;

Споредбената стока се смета за идентична со стоката која е предмет на увоз заради тоа што е иста во поглед на:

- а) физички карактеристики
- б) квалитет
- в) углед

- (б) Вредносна метода на сличност (член 30 од Царинскиот закон), врз основа трансакциска вредност на слична стока, продадена за извоз во Република Македонија и извезена во исто или приближно исто време како и стоката која се вреднува. За споредба е користено ЕЦД (број и датум) _____ на ЦИ _____;

Споредбената стока, иако не е иста, се смета за слична со стоката која е предмет на увоз заради поседување на:

- а) исти карактеристики
- б) исти материјални компоненти кои и овозможуваат да ги врши истите функции и да биде комерцијално заменлива

При тоа стоката ужива сличен трговски углед на пазарот.

(в) Метода на дедуктивна вредност (член 32 од Царинскиот закон), врз основа на единечна цена од _____ намалена за:

- вообичаени провизии: _____,
 - вообичаени зголемувања: _____,
 - вообичаените трошоци за транспорт и осигурување и други со овие поврзани трошоци настанати во Република Македонија: _____,
 - трошоците и оптоварувањата наведени во членот 35 став (1) точка д) од ЦЗ: _____
- _____
- увозните давачки и други оптоварувања кои се плаќаат во Република Македонија при увоз или продажба на стоката: _____

Во прилог на Записниците е дадена пресметката за утврдување на единечната цена

(г) Метода на пресметковна вредност (член 33 од Царинскиот закон), (во прилог е дадена пресметаната вредност);

(д) Метода на расположиви податоци (член 34 од Царинскиот закон), користејќи при тоа: _____

Забелешка (просорој кој следи е неменет за дојолнителни објаснувања во врска со користенетијата метода, доколку е ишоа иоитребно):

Извршени прилагодувања на користените вредности за:

- количината во износ од _____.
 - комерцијално ниво во износ од _____.
 - трошоците кои произлегуваат од различната оддалеченост и видот на транспортот во износ од _____
- _____

Прегледот на стоката го извршил царинскиот работник _____ и тоа:¹

- (а) како делумен преглед и се однесува на дел од стоката,**
- (б) на дел од стоката и се однесува на целата стока,**
- (в) преглед на целата стока.**

Декларантот односно неговиот ополномошник кој бил присутен при прегледот:

(име, презиме и иоитиис)

¹ Да се заокружи конкретниот случај

Врз основа на претходно наведеното, со користење на член _____ од Царинскиот закон, царинската вредност на предметната стока е утврдена со следниве податоци³:

Р. бр. на наим.	Тарифна ознака	Трговски назив на стоката	Количина	Декларирана единечна вредност	Вкупна декларирана вредност	Декларирана царинска вредност	Утврдена единечна вредност	Утврдена вкупна вредност	Утврдена царинска вредност

- види прилог _____ (за декларација со повеќе од 6 наименованија)

Пресметка на новоутврден царински долг и други давачки кои се плаќаат при увозот предвидени со други прописи различни од царинските

	Пресметани давачки според приложеното ЕЦД	Ново утврдени царински долг и други давачки	Разлика за доплата
Царински давачки по вредност:	_____	_____	_____
Специфични давачки:	_____	_____	_____
ДДВ:	_____	_____	_____
Акциза:	_____	_____	_____
Надоместок за извр. цар. услуга:	_____	_____	_____
_____:	_____	_____	_____
_____:	_____	_____	_____
_____:	_____	_____	_____
Вкупно:	_____	_____	_____

Забелешки:

Доколку декларантот се согласува со констатациите од записникот, во обврска е да поднесе нова декларација според утврдените податоци од записникот.

Доколку декларантот не се согласува со констатациите од записникот, може во рок од 8 дена од денот на врачување на записникот да поднесе приговор. Приговор не може да поднесе, ако стоката е пуштена врз основа на ново доставена декларација.

Стоката ќе може да се пушти под услов ако се плати пресметаниот царински долг или ако истиот соодветно е обезбеден.

Записникот е примен на ден _____ 200__ од страна на декларантот

_____ (назив и печат)

Записникот е составен од царинскиот работник

_____ (име, презиме и појинис)

(м.п)

_____ (име, презиме и појинис на одговорното лице)

Применети мерки за утврдување на истоветноста на стоката: _____

³ Во табелата се запишува само оспоруваната стока

Прилог ___ на Записникот за утврдување на царинската вредност на стоката број _____ од _____ 200__ на ЦИ _____ за декларација со повеќе од 7 намен.

Со наведената царинска декларација е декларирана следната стока:⁴

Р.бр. на наим.	Тарифна ознака	Трговски назив на стоката	Количина	Декларирана единечна вредност	Вкупна декларирана вредност	Декларирана царинска вредност

Врз основа на претходно наведеното, со користење на член _____ од Царинскиот закон, царинската вредност на предметната стока е утврдена со следниве податоци⁵:

Р.бр. на наим.	Тарифна ознака	Трговски назив на стоката	Количина	Декларирана единечна вредност	Вкупна декларирана вредност	Декларирана царинска вредност	Утврдена единечна вредност	Утврдена вкупна вредност	Утврдена царинска вредност

- види прилог _____

⁴ Во табелата се запишува само оспоруваната стока

⁵ Во табелата се запишува само оспоруваната стока

ТАБЕЛАРНО ПОЈАСНУВАЊЕ НА ЗНАЧЕЊЕТО НА ОДРЕДЕНИ ПОИМИ И ПОДАТОЦИ ОД КАТАЛОГОТ SUPERSCHWASKE

ПРОИЗВОДИТЕЛ	ГОДИНА НА ПРОИЗВОДСТВО (ПРВА РЕГИСТРАЦИЈА)											
МАРКА												VW
ТИП												
ОБЛИК												
КИЛОМЕТАР КАТЕГОРИЈА	01	00	99	98	97	96	95	94	93	92	91	90
Golf Diesel Katalysator	ccm	kW/Ps	Motor	Zylinder	VK/TK	HK/NA	MK/WK	EDV		Code		
1J Mod.98 4.3	1896	66/90	D/D	4-R	18/27	15/E	5/2	1052		1018		
GOLF TDI												
Lim/4	EK	-	11200	9850	8600	7750						
17975	VK	-	13200	11650	10200	9150						
0603.420	NP	17975	17600	17179	16591	16055						
195/65 R 15 T ab 9/1999: +1	Anmerkungen: Aut.(4)+6.0% Serie: ab 8/1997: (2)02, 07[4], 08, 10, 19[5], 28, 35[4], 57[2], 65, 87 ab4/1998: wie ab 8/1997											
ВРЕДНОСТ СО ДАНОК (MWst) НА НОВО ВОЗИЛО ВО EUR (MWst)												
ВРЕДНОСТ БЕЗ ДАНОК (MWst) НА НОВО ВОЗИЛО ВО EUR (MWst)												
НИСКА КАТАЛОШКА ЦЕНА (цена по која илтрговецот ги оидкуйува возилата)												
ВИСОКА КАТАЛОШКА ЦЕНА (цена по која илтрговецот ги продава возилата)												
ВРЕДНОСТ НА НОВО ВОЗИЛО (во годината на илтрводсйво)												

Царинарница _____

ЦИ _____

Број _____

Датум: _____

ЗАПИСНИК¹

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКАТА ВРЕДНОСТ НА НА ПАТНИЧКИ, КОМБИНИРАНИ И ЛЕСНО ДОСТАВНИ ТОВАРНИ ВОЗИЛА КОИ СЕ УВЕЗУВААТ ОД СТРАНА НА ФИЗИЧКИ ЛИЦА

(Изготвен во смисла на член 42 од Царинскиот закон и член 92, 160 и 161 од Уредбата за спроведување на Царинскиот закон)

На ден ____ 200__ год. извршена е проверка на царинската декларација (ЕЦД) бр. _____ од
____ 200__ год. со __ наименованија поднесена од декларантот _____
од _____ со дан. број _____ со која се царини стока продадена/испратена во/од
земјата _____ за извоз во Република Македонија од страна на продавачот/испраќачот
_____ за купувачот/примачот _____ од _____
со дан. број _____. Царински должник е _____ од
_____ со дан. број _____.

Со наведената царинска декларација е декларирана следната стока:²

Р.бр. на наим.	Тарифна ознака	Трговски назив на стоката	Количина	Декларирана единечна вредност	Вкупна декларирана вредност	Декларирана царинска вредност

После извршената проверка на царинската декларација е утврдено дека не може да се прифати декларираната царинска вредност како трансакциска вредност согласно одредбите од член 28 на Царинскиот закон, бидејќи декларираната вредност не одговара на одредбите за трансакциска вредност.

Царинската вредност е утврдена со примена на член 34 од Царинскиот закон (метода на расположиви податоци) со користење на каталогот SUPERSCHWACKE број _____ од 200__ година, страна _____, ред* _____, ниска каталошка вредност од _____ ЕУР и висока каталошка вредност од _____ ЕУР за _____ година.

Царинската вредност е утврдена со примена на член 35 од Царинскиот закон (метода на расположиви податоци) со користење на каталогот SUPERSCHWACKE број _____ од 200__ година, страна _____, ред* _____, цена на ново возило _____ ЕУР, категорија _____, старост _____, амортизација: ____ % = (годишна ____ %, + вкуйно месечно ____ %).

¹ Квадратите пред текстот се пополнуваат со ознаките "x" или "0", односно не се оставаат непополнети. Со запишување на ознаката "x" во квадратот пред текстот, текстот кој следи после квадратот станува составен дел на записникот. Со запишување на ознаката "0" во квадратот пред текстот, текстот кој следи после квадратот се исклучува од записникот.

² Во табелата се запишува само оспоруваната стока

* Редот се утврдува со редоследно броење од почетокот на наведената страница, без разлика на различните модели или марки на возила опфатени на истата страна.

Врз основа на претходно наведеното, со користење на член 34 од Царинскиот закон, царинската вредност на предметната стока е утврдена со следниве податоци:

Р.бр. на наим.	Тарифна ознака	Трговски назив на стоката ³	Количина	Декларирана единечна вредност	Вкупна декларирана вредност	Декларирана царинска вредност	Утврдена единечна вредност	Утврдена вкупна вредност	Утврдена царинска вредност

Пресметка на новоутврден царински долг и други давачки кои се плаќаат при увозот предвидени со други прописи различни од царинските

	Пресметани давачки според приложеното ЕЦД	Ново утврдени царински долг и други давачки	Разлика за доплата
Царински давачки по вредност:	_____	_____	_____
Специфични давачки:	_____	_____	_____
ДДВ:	_____	_____	_____
Акциза:	_____	_____	_____
Надоместок за извр. цар. услуга:	_____	_____	_____
_____:	_____	_____	_____
_____:	_____	_____	_____
_____:	_____	_____	_____
Вкупно:	_____	_____	_____

Забелешки:

Доколку декларантот се согласува со констатациите од записникот, во обврска е да поднесе нова декларација според утврдените податоци од записникот.

Доколку декларантот не се согласува со констатациите од записникот, може во рок од 8 дена од денот на врачување на записникот да поднесе приговор. Приговор не може да поднесе, ако стоката е пуштена врз основа на ново доставена декларација.

Стоката ќе може да се пушти под услов ако се плати пресметаниот царински долг или ако истиот соодветно е обезбеден.

Записникот е примен на ден _____ 200__
од страна на декларантот

Записникот е составен од
царинскиот работник

_____ (назив и печат)

_____ (име, презиме и појинис)

(М.П)

_____ (име, презиме и појинис на одговорното лице)

³ Потребно е да се запишат сите податоци потребни за идентификација на возилото.

СПЕЦИЈАЛНА (ДОПЛОНИТЕЛНА) ОПРЕМА

ТРАКТОРИ	нови	2002	01	00	99	98	97	96	95	94	93	92	91	90	89	88	87	86
Кабина со греење	3000	2.6	2.4	2.1	1.9	1.7	1.5	1.4	1.2	1.0	0.9	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.2	0.2
Клима уред	1300	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.7	0.6	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1
Преден утоварувач	2700	2.3	2.1	1.9	1.7	1.6	1.4	1.2	1.1	0.9	0.8	0.7	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2
Хидрауличен преден утоварувач	5300	4.6	4.2	3.8	3.4	3.0	2.7	2.4	2.1	1.8	1.6	1.3	1.0	0.8	0.7	0.5	0.4	0.3
Предна хидраулика	2000	1.7	1.6	1.4	1.3	1.2	1.0	0.9	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2	0.1
Предно вратило за одведување на снага	1700	1.5	1.3	1.2	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1
Уред за кочење накомпримир. Возд.	2000	1.7	1.6	1.4	1.3	1.2	1.0	0.9	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2	0.1
Предна осовина со пружина	2700	2.3	2.1	1.9	1.7	1.6	1.4	1.2	1.1	0.9	0.8	0.7	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2
КОМБАЈНИ	нови	2002	01	00	99	98	97	96	95	94	93	92	91	90	89	88	87	86
Нормална кабина	3500	3.0	2.7	2.5	2.3	2.0	1.8	1.6	1.4	1.2	1.0	0.9	0.7	0.5	0.4	0.4		
Луксузна кабина	5300	4.6	4.2	3.8	3.4	3.0	2.7	2.4	2.1	1.8	1.6	1.3	1.0	0.8	0.7	0.5		
Клима уред	2000	1.7	1.6	1.4	1.3	1.2	1.0	0.9	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2		
Ситнач на слама	2000	2.4	2.0	1.7	1.4	1.1	0.8	0.5	0.3	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0		
SW - транспортно возило	1700	1.5	1.3	1.2	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2		
Преден дел за берење пченка - 4 реден	15400	12.7	10.9	9.1	7.4	5.8	4.2	2.8	1.5	1.5	1.3	1.2	0.7	0.5	0.4	0.2		
Преден дел за берење пченка - 6 реден	22000	18.2	15.5	13.0	10.6	8.3	5.9	4.0	2.2	2.1	1.9	1.7	1.0	0.8	0.6	0.3		
Сецкач кон предниот дел за берење пченка - 4 реден	4000	3.3	2.8	2.4	1.9	1.5	1.1	0.7	0.4	0.4	0.3	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1		
Сецкач кон предниот дел за берење пченка - 6 реден	5500	4.5	3.9	3.2	2.6	2.1	1.5	1.0	0.6	0.5	0.5	0.4	0.2	0.2	0.1	0.1		
Инкест преден дел компл. до 6 м.	4000	3.3	2.8	2.4	1.9	1.5	1.1	0.7	0.4	0.4	0.3	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1		
Инкест преден дел компл. над 6 м.	8800	7.3	6.2	5.2	4.2	3.3	2.4	1.6	0.9	0.8	0.7	0.7	0.4	0.3	0.2	0.1		
Хидрауличен респределувач на плева	2700	2.2	1.9	1.6	1.3	1.0	0.7	0.5	0.3	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0		
SF-СЕЦКАЧИ НА ТРЕВА	нови	2002	01	00	99	98	97	96	95	94	93	92	91	90	89	88	87	86
Сите тркала	7900	6.8	6.2	5.6	5.1	4.5	4.0	3.6	3.2	2.7	2.3	1.9	1.5	1.2	1.0	0.8	0.6	0.5
Механизам за сечење 3,5 м.	7300	6.3	5.7	5.2	4.7	4.2	3.7	3.3	2.9	2.5	2.2	1.8	1.4	1.1	0.9	0.7	0.6	0.4
Механизам за сечење 4,5 м.	11100	9.5	8.7	7.9	7.2	6.4	5.7	5.1	4.4	3.8	3.3	2.7	2.2	1.7	1.4	1.1	0.9	0.7
Пик-ап уред	7100	6.1	5.6	5.1	4.6	4.1	3.6	3.2	2.8	2.4	2.1	1.7	1.4	1.1	0.9	0.7	0.6	0.4
Клима уред	1900	1.6	1.5	1.4	1.2	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.2	0.2	0.2	0.1
Валци за гмечење	3600	3.1	2.8	2.6	2.3	2.1	1.8	1.6	1.4	1.2	1.1	0.9	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.2
Загризувач на пченка 4 реден	17600	15.1	13.8	12.6	11.4	10.1	9.0	8.0	7.0	6.1	5.2	4.3	3.4	2.7	2.2	1.8	1.4	1.1
Загризувач на пченка 6 реден	28600	24.6	22.5	20.4	18.4	16.4	14.6	13.0	11.4	9.9	8.4	7.0	5.6	4.4	3.6	2.9	2.3	1.7
Загризувач на пченка 8 реден	39700	34.1	31.2	28.4	25.6	22.8	20.2	18.1	15.9	13.7	11.7	9.7	7.7	6.2	5.0	4.0	3.2	2.4
Уред за централно подмачкување	2700	2.3	2.1	1.9	1.7	1.6	1.4	1.2	1.1	0.9	0.8	0.7	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2	0.2
ШУМСКИ ТРАКТОРИ	нови	2002	01	00	99	98	97	96	95	94	93							
Клешта 3 точки	2100	1.8	1.6	1.4	1.2	1.0	0.8	0.7	0.5	0.3	0.2							
Проста дигалка 6 т.	11000	9.3	8.2	7.2	6.2	5.3	4.3	3.5	2.6	1.8	1.1							

Дупла дигалка 2 X 6 т.	16800	14.2	12.5	11.0	9.4	8.1	6.6	5.3	4.0	2.8	1.7								
3-точкеста дигалка	3500	3.0	2.6	2.3	2.0	1.7	1.4	1.1	0.8	0.6	0.4								
3-точкеста дигалка дупла 2 X 6 т.	8100	6.8	6.0	5.3	4.5	3.9	3.2	2.6	1.9	1.3	0.8								
Гуми за шумски терени - зголемена цена	3700	3.1	2.8	2.4	2.1	1.8	1.5	1.2	0.9	0.6	0.4								
Преден уред за тркалање	8100	6.8	6.0	5.3	4.5	3.9	3.2	2.6	1.9	1.3	0.8								
Утоварна дигалка	8800	7.4	6.6	5.8	4.9	4.2	3.5	2.8	2.1	1.5	0.9								
Шумска дигалка	16800	14.2	12.5	11.0	9.4	8.1	6.6	5.3	4.0	2.8	1.7								
Браник на сецкач	2900	2.5	2.2	1.9	1.6	1.4	1.1	0.9	0.7	0.5	0.3								
Дигалка со сајла (надградба)	12300	10.4	9.2	8.1	6.9	5.9	4.9	3.9	3.0	2.0	1.2								
Далечинско управување на искрење	2000	1.7	1.5	1.3	1.1	1.0	0.8	0.6	0.5	0.3	0.2								
Двојно далечинско управување на искрење	3200	2.7	2.4	2.1	1.8	1.5	1.3	1.0	0.8	0.5	0.3								
Агрегат за отстранување гранки	30800	26.0	22.9	20.2	17.2	14.8	12.2	9.7	7.4	5.1	3.1								
ПРЕСУВАЊЕ (СТИСКАЊЕ)	нови	2002	01	00	99	98	97	96	95	94	93								
Врзување на мрежа	1500	1.3	1.1	1.0	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.2	0.2								
Истуркување на бали	2200	1.9	1.6	1.4	1.2	1.1	0.9	0.7	0.5	0.4	0.2								
Механизам за сечење	2700	2.3	2.0	1.8	1.5	1.3	1.1	0.9	0.6	0.4	0.3								
Опрема за силажа	1300	1.1	1.0	0.9	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.2	0.1								
Фрлач на бали	3100	2.6	2.3	2.0	1.7	1.5	1.2	1.0	0.7	0.5	0.3								
Постројка на компримиран воздух	1100	0.9	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4	0.3	0.3	0.2	0.1								
Распоредување (тандемажа)	3500	3.0	2.6	2.3	2.0	1.7	1.4	1.1	0.8	0.6	0.4								
УТОВАРНО ВОЗИЛО/СИЛАЖЕР	нови	2002	01	00	99	98	97	96	95	94	93								
Механизам за сечење	900	0.8	0.7	0.6	0.6	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3								
Ваљак за дозирање	1300	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.7	0.6	0.5	0.4	0.4								
Попречна транспортна лента	1300	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.7	0.6	0.5	0.4	0.4								
Распоредување (тандемажа)	2700	2.3	2.1	1.9	1.7	1.6	1.4	1.2	1.1	0.9	0.8								
Развртлива уда	500	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.1								
Постројка на компримиран воздух	1100	0.9	0.9	0.8	0.7	0.6	0.6	0.5	0.4	0.4	0.3								
МАЛИ/КОМУНАЛНИ ТРАКТОРИ	нови	2002	01	00	99	98	97	96	95	94	93								
Кабина со греене	2900	2.5	2.3	2.1	1.9	1.7	1.5	1.3	1.2	1.0	0.9								
Браник за чистење снег	500	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.1								
Фреза за снег	1600	1.4	1.3	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.6	0.6	0.5								
Машина за вртење	2300	2.0	1.8	1.6	1.5	1.3	1.2	1.0	0.9	0.8	0.7								
Механизам за косење	2400	2.1	1.9	1.7	1.5	1.4	1.2	1.1	1.0	0.8	0.7								
Предно вратило за одведување на снага	900	0.8	0.7	0.6	0.6	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3								
Преден механизам за дигање	800	0.7	0.6	0.6	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3	0.2								
КОСАЧИЦА СО СЕДИШТЕ	нови	2002	01	00	99	98	97	96	95	94	93								
Машина за вртење	1500	1.3	1.2	1.1	1.0	0.9	0.8	0.7	0.6	0.5	0.4								
Факач на трева	200	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1								
Машина за вртење на трева	400	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1								

ЛИСТА НА СКРАТЕНИЦИ

Af	сад за собирање	Me	нож
Ah	исфрлач назад	MF	механички возен погон
AR	погон на сите тркала	Mh	механизам за косење позади
As	исфрлач странично	MH	механичка клапа за сечење
Av	исфрлач напред	MK	механичен уред за истовар
Bg	покажувач на големина на бали	ML	механички управувач
Bz	броило за бали	Mm	механизам за косење среде
Db	уред за кочење со компримиран воздух	Mv	механизам за косење напред
Es	електро starter	Mz	механизам за косење приклучив
F	предна хидраулика	Mü	музер
Ft	полнач на калапи	Nb	врзувач на мрежа
FL	преден утоварувач	Qb	попречна транспортна лента
Fz	предно вратило за одвод снага	Qr	тркало за гмечење
Gä	приклучок на апарати напред и позади	Ra	погон на тркала
Gb	врзување на конец	Rs	реверзирачки starter
Gf	резервоар за фаќање на трева	Sh	сецкач на слама
Gh	приклучок за апарати позади	sl	континуирано
GH	градинарски сецкач	Sn	пож
Gv	приклучок на апарати напред	SWT	механ. за сечење - транспорт. возило
Hä	чекани	Sz	starter со влечно јаже
HF	хидрауличен возен погон	Uh	сецкач - долна конструкција
Hh	сецкач на трева	UH	универзален сецкач
HH	хидраулична задна клапа	VB	потполоно автоматско врзување
HK	хидрауличен уред за истовар	Vg	предна осовина со пружина
HL	хидраулично управување	WI	вратило
KA	кабина	WM	вид алат нож
Kb	гребана почва	WS	вид алат ударен нож
KL	клима уред	WZ	вид алат тророга вила
Kt	ланец	ZD	запчаник
Ma	механизам за кочење што може да се вади	ZN	назабен ремен

Царинарница _____

ЦИ _____

Број _____ од ____ . ____ . 200__

ЗАПИСНИК

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКАТА ВРЕДНОСТ НА НА ТРАКТОРИ, КОМБАЈНИ И ЗЕМЈОДЕЛСКИ МАШИНИ КОИ СЕ УВЕЗУВААТ ОД СТРАНА НА ФИЗИЧКИ ЛИЦА

(Изготвен во смисла на член 42 од Царинскиот закон и член 92, 160 и 161 од Уредбата за спроведување на Царинскиот закон)

На ден ____ 200__ год. извршена е проверка на царинската декларација (ЕЦД) бр. _____ од ____ 200__ год. со __ наименованија поднесена од декларантот _____ од _____ со дан. број _____ со која се царини стока продадена/испратена во/од земјата _____ за извоз во Република Македонија од страна на продавачот/испраќачот _____ за купувачот/примачот _____ од _____ со дан. број _____. Царински должник е _____ од _____ со дан. број _____.

Со наведената царинска декларација е декларирана следната стока:¹

Р.бр. на вв.им.	Тарифна ознака	Трговски назив на стоката	Количина	Декларирана единечна вредност	Вкупна декларирана вредност	Декларирана царинска вредност

После извршената проверка на царинската декларација е утврдено дека не може да се прифати декларираната царинска вредност како трансакциска вредност согласно одредбите од член 28 на Царинскиот закон, бидејќи декларираната вредност не одговара на одредбите за трансакциска вредност.

Царинската вредност е утврдена со примена на член 34 од Царинскиот закон (метода на расположиви податоци) со користење на каталогот SCHWACKELISTE LANDMASCHINEN број _____ од 200__ година, страна _____, ред² _____, ниска каталожска вредност од _____ ЕУР и висока каталожска вредност од _____ ЕУР за _____ година; вредност на нова земјоделска машина _____.

Извршено прилагодување по основ на:

1. Класа на состојба:

- отстапување од класа на состојба 2 - _____ %

Добиена вредност со прилагодување по основ на класа на состојба: _____ ЕУР

2. Саати на работа:

- просечни: _____

- реални: _____

- разлика: _____

прилагодување: +/- _____ %

Добиена вредност со прилагодување по основ на часови на работа: _____ ЕУР

3. Дополнителна опрема:

- вид на опрема: _____

- поединечен износ: _____ вкупен износ: _____ ЕУР

Добиена вредност со прилагодување по основ на дополнителна опрема: _____ ЕУР

Вкупна вредност на возилото добиена по извршеното прилагодување: _____ ЕУР

Прегледот на стоката го извршил царинскиот работник _____ и тоа:³

(а) како делумен преглед и се однесува на дел од стоката;

(б) на дел од стоката и се однесува на целата стока;

(в) преглед на целата стока.

Декларантот односно неговиот ополномошник кој бил присутен при прегледот:

(име, презиме и иницијали)

¹ Во табелата се запишува само оспоруваната стока

² Редот се утврдува со редоследно броене од почетокот на наведената страница, без разлика на различните модели или марки на возила опфатени на истата страна

³ Да се заокружи конкретниот случај

Врз основа на претходно наведеното, со користење на член 34 од Царинскиот закон, царинската вредност на предметната стока е утврдена со следниве податоци:

Р.бр. на наим.	Тарифна ознака	Трговски назив на стоката ⁴	Количина	Декларирана единечна вредност	Вкупна декларирана вредност	Декларирана царинска вредност	Утврдена единечна вредност	Утврдена вкупна вредност	Утврдена царинска вредност

Пресметка на новоутврден царински долг и други давачки кои се плаќаат при увозот предвидени со други прописи различни од царинските

	Пресметани давачки според приложеното ЕЦД	Ново утврдени царински долг и други давачки	Разлика за доплата
Царински давачки по вредност:	_____	_____	_____
Специфични давачки:	_____	_____	_____
ДДВ:	_____	_____	_____
Акциза:	_____	_____	_____
Надоместок за извр. цар. услуга:	_____	_____	_____
_____:	_____	_____	_____
_____:	_____	_____	_____
_____:	_____	_____	_____
Вкупно:	_____	_____	_____

Забелешки:

Доколку декларантот се согласува со констатациите од записникот, во обврска е да поднесе нова декларација според утврдените податоци од записникот.

Доколку декларантот не се согласува со констатациите од записникот, може во рок од 8 дена од денот на врачување на записникот да поднесе приговор. Приговор не може да поднесе, ако стоката е пуштена врз основа на ново доставена декларација.

Стоката ќе може да се пушти под услов ако се плати пресметаниот царински долг или ако истиот соодветно е обезбеден.

Записникот е примен на ден _____ 200__
од страна на декларантот

Записникот е составен од
царинскиот работник

(назив и печат)

(име, презиме и појинис)

(м.п)

(име, презиме и појинис на одговорнојо лице)

⁴ Потребно е да се запишат сите податоци потребни за идентификација на возилото.